

Het kind met den helm

Jan Renier Snieders

bron

Jan Renier Snieders, *Het kind met den helm*. Maatschappij 'Voor God en 't Volk', Antwerpen ca. 1930-1940 (onbekende druk)

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/snie002kind02_01/colofon.php

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn.

Voorwoord.

‘Het kind met den Helm’ is mijn eerste lettervrucht, die ik in het letterlievend genootschap ‘De Dageraad’, bij brokken mijnen vrienden voorlas, en in 1852 te Antwerpen in ‘t licht gaf. Kon ik mijn eerste boek dat dertig jaren geleden uit mijne weinig ervaren hand kwam, zooals het toen was, nu in de wereld zenden? Neen, ik moest vooreerst de oude spelling met de hedendaags gebezigde verwisselen; daarna heb ik mijn Eersteling hier en daar een veer uitgetrokken, en daarbij zijn oud pak eenigszins opgeknappt.

Ik heb de overtuiging dat ik daarmede mijn Helm ten minste niet slechter heb gemaakt.

De Schrijver.

I. Hellenend.

Bladel, voorheen Pladella⁽¹⁾, is een dorp op de zuidelijke grenzen van Noord-Nederland.

Van zijn welbekende oudheid blijft er niets meer over, dan de mondelingsche overleveringen, welke in de onderaardsche metselwerken, de puinen van een oud, graaflijk kasteel, en op een uitgestrekten akker, de begraafplaats van een vorstelijk hoofd twijfelachtig aanduiden. Doch hetgeen het altijd heeft behouden, is zijne ligging, welke bij zomertijd, iets bekoorlijks aan het oog oplevert. Een gevoelig wandelaar kan daar de wijde bosschen niet doorloopen, zonder zich nu en dan om te keeren, en den afgelegden weg met genoeg gade te slaan.

Wanneer men in de richting van het naburige Netersel opwandelt, bevindt men zich op een kwartier gaans van het dorp, in een schaars bebouwde streek welke Hellenend genoemd wordt.

Verschrikkelijke naam, lezer, welke echter, zooals ons verhaal zal aanduiden, niet geheel onverdiend was.

Hetgeen wij echter Hellenend noemen, is niet het hedendaagsch gehucht van dien naam; maar wel een vijftiental boerenhuisjes, die eertijds tegen de heide, welke

(1) Bladel of Pladella werd in de negende of tiende eeuw door den Franschen Koning, Karel den Eenvoudige, ten geschenke gegeven aan Dirk, graaf van Holland. Het was in dit dorp, dat de eerste Graaf van Holland in zijn gebied bevestigd werd.

Bladel van Hulsel scheidt, gelegen waren. Doch de beruchte plek, waar zooveel merkwaardige gebeurtenissen van ons verhaal plaats grepen, is thans niet meer zichtbaar, en te vergeefs zou men er naar eenige overblijfselen rondzoeken: schrale akkerlanden met kreupelhout omzoomd, jonge mastbosschen, een magere heide, en hierop eenige arme hutjes hebben het oude Hellenend vervangen.

Zooals wij daar zegden, bestond het gehucht, hetwelk wij het eigenlijke Hellenend zullen noemen, uit een vijftiental woningen, welke zich achter wallen en heuvels, sombere dennen en schrale berken, voor het oog schenen te willen verbergen.

Wanneer de dorpeling, bij geval dit gehucht moest voorbijgaan, stond hij niet ver van het eerste hutje stil, bezag het houten kruis, dat aan den weg stond, bad een 'Onze Vader' voor de ziel van den ongelukkige, die daar op dat plekje vermoord werd, wierp eenen angstigen blik op Hellenend, en spoedde zich heen.

Niemand kon er zich op beroemen, ooit het gehucht in al zijn deelen te hebben afgezien; niemand kon zeggen al de bewoners te kennen; zelfs de goede, oude parochieherder ontmoette daar somtijds menschen welke hem geheel vreemd waren; en dan schudde de brave man bedenkelijk met het hoofd, en dacht met droefheid: 'voorzeker een Hellenender!'

Geen wonder dan ook, dat niemand het huishoudelijk leven der Hellenenders kende, en hunne middelen van bestaan, handel en wandel een eeuwigdurend raadsel bleven.

Het was op Driekoningendag van het jaar 1596.

De avond was gevallen, en een dikke duisternis bedekte het gehucht.

De wind huilde door het kaal geboomte, joeg de fijne sneeuw door de spleten der deuren en vensters, en drong brullend in de lage schouwen.

De Hellenenders schaarden zich rondom het knapperend houtvuur, en rookten neerslachtig hunne pijp. Wie is er die niet, op een hem onbekende wijze, deel neemt in dat soort van lijden, 't welk in het wintergetij, de natuur schijnt te overvallen? En deze deelneming scheen bijzonder gevoelig in een der woningen, welke door haar uiterlijk aanzien, bijzonder in het oog viel, omdat zij gebouwd was uit steen en kalk, terwijl bijna al de andere leemen muren hadden.

De diepe vischvijver, welke van den eenen, en de stevige, witte doornenheg, welke van den anderen kant het huis omgaven, daarbij het hondenhok, hetwelke zich op de onveiligste zijde der woning bevond, schenen aan te duiden, dat de bewoner zijn voorzorgen tegen alle overrompeling genomen had.

Deze veronderstelling werd voor een fijn waarnemer eene zekerheid, wanneer hij het getralied venster, de stevige eikenhouten deur, en in de twee gevels, de kleine, ronde kijkgaten gadesloeg.

Treden wij binnen.

Bij een helder vuur van heiturf en stronken van kreupelhout zat een kerel van een buitengewone gestalte, en ongeveer vijfendertig jaren oud.

Zijn rood haar, zijn kleine, grijze oogen, platte neus met wijde gaten en zijn dikke, omgekrulde bovenlip, schenen de sprekende kenmerken zijns karakters, met wilde onbeschaamdheid, aan te duiden. Wanneer men het hoofd van den Rossen Bruno, zoo heette hij, gadesloeg, dacht men onwillekeurig aan den kop van een doghond, en men ijsde bij dien dreigenden blik en die afteekening van brutale wezenstrekken. Zijn breede schouders en zware vuisten gaven te kennen hoe gevaarlijk hij wor-

den kon, wanneer zijn onberekenbare lichaamskrachten te zaam gingen met zijn driftige ziel.

Aan zijn voeten rustte een zwarte bulhond van een ongemeene grootte, die nu en dan zijn kop opwaarts hief, en met zijn gloeiende oogen op 's meesters aangezicht scheen te willen lezen, wat hem te doen stond.

Aan de overzijde van den haard zat eene vrouw van bijna denzelfden ouderdom, als die van den rossen kerel. Heur zwart haar hing verward uit een slordige muts, en haar spitse valkenneus, dunne lippen, scherpe kin en magere, gele kaken gaven haar een uitdrukking, welke iedereen achteruit moest doen treden. Haar zwarte oogen verborgen zich bij poozen onder de vallende oogschelen, en kwamen dan weder als vonken te voorschijn.

Eensklaps wendde de vrouw zich tot haar rossen gezelschap, en sprak:

- Brintje, wat is het toch een vervelende tijd!

- Vervelende tijd? bromde de Rosse; geen wonder, wanneer de ijskegels aan den baard hangen, het bloed in het gebeente wegvriest, en u tehuis een broodmagere keuken toegrijnst! Sapperhel! Vervelende tijd! Dat zegt ge daar tamelijk goed.

De Zwarte Kaat, zoo was de naam der vrouw, fronste haar dikken wenkbrauwboog, en bezag zwijgend den rossen schimper. Een lichte blos van opwellende drift verscheen op het olijfkleurig wezen, terwijl zij driftig de handen in de heupen zettend, antwoordde:

- Wiens schuld is dat?

- De mijne misschien? vroeg de Rosse.

- De mijne zeker? beet hem de Zwarte toe.

- Welnu, dan dient dat wijvengebabbel ook tot niets, snauwde de rosse kerel; en schei nu maar uit met al uw geraas.

- Voor wien zou ik uitscheiden? Maar spraakt gij daar niet van een magere keuken? Waarom neemt gij

geen keukenmeid die van heiturf een kalfsgebraad weet te bereiden.

- Indien gij uw mond niet dichthoudt... Ja, waartoe dient dat eeuwig gebabbel? Gij hebt toch niet aan de flesch gezeten? snauwde Bruno.

Doch de Zwarte Kaat luisterde zelfs niet naar hem; zij bleef een oogenblik zitten denken, en hernam:

- Wat een tijd, wat een tijd is het toch heden! Voorheen was dat geheel anders. Was het wel ooit al te koud? Bijna nooit viel er sneeuw; niemand klaagde over den wind; en kletterden er ooit hagelsteenen tegen de ruiten? Neen, maar toen had men zesthalven in de kist, en het zijspek hing aan den zolder. Het was in den tijd dat men den spot dreef met politie, galg en hel. Maar heden is dat geheel anders; heden zijn de Hellenenders bevreesd omdat een domme boer een ganzenroer in zijn bed heeft hangen. Ai, ai! ik ken er in ons gehucht die op de vlucht gaan voor het gesis eener afbrandende geweerpan of voor het blaffen van een schapershond! Er zijn kerels in Hellenend, die op den loop gaan voor... Ja, voor wat?

Bruno luisterde naar den storm, die daar aan de andere zijde van het vuur opsteeg; hij luisterde, en speelde met de vuurtang in de asch.

De zwarte vrouw scheen hardnekkig haar plan te volgen, en de Rosse tot spreken te willen dwingen; want zij ging met toenemende drift voort:

- Laffe boeven! ja, dat zijn ze! Minder dan houtschelmen en knoldieven.

- Spreekt gij van Bruno?

- Kom, kom! zwetsers zijn de Hellenenders, die niets dan ellende verdienen. Dat de Vorster⁽¹⁾, niemand dan de eenvoudige Vorster, midden in Hellenend een

(1) Ambtman bij de zoogezegde Ding- of Rechtbank, bijna gelijkstaande met onze tegenwoordige veldwachters.

galg plante, en, of ik mag lijden dat... dat ik de Zwarte Kaat niet meer ben, de eene Hellenender knoopt gedwee den andere er aan op. En Kaat begon te schateren, maar met zooveel nijdigheid en onbeschaamde uitdaging, dat Bruno de tang terzijde zette, en de pijp uit den mond trok. Toen kruiste hij de armen overeen, en snauwde de Zwarte toe:

- Is de preek uit? Kaat, gij zijt een hatelijke snapster!
- Die u de waarheid zegt.
- Die mij begint te vervelen.
- Pt!...

Op dit oogenblik werd er op de deur geklopt.

Turk liet een fluitend gejang hooren, krulde zijn staart, en sprong met de voorpooten tegen de deur op.

Bruno deed open, en sprak met blijde verrassing:

- Zijt gij het, Terus?
- Terus, jongen! zei de Zwarte, eenigszins verwonderd.

Turk jankte van blijdschap, en wreef zijn breeden kop tegen de beenen van Terus.

- Ik zelf, zei deze; hij drukte Bruno de hand, knikte Kaat een goeden avond, en strelde den zwarten hond.

- Turf zelf is blij u weer te zien, zei de rosse kerel.
- Echt ras, mompelde Terus tot het dier sprekend; hij zou zijn vrienden onder honderd Drossaards⁽¹⁾ herkennen, en ze uit de hel terughalen.

Hiermede zette hij zich bij het vuur neder, en zegde tot den hond:

(1) Voornaam overheidspersoon bij de Dingbank en met het hoog bestuur der Politie belast. Schilter leidt het af van Traut of Druth, en zegt, dat de oude Drosten, vertrouwde raadgevers van het landvoogd en van een gewest waren. Ook wordt het afgeleid van het oude Drothin, heer.

- Kom hier, Turk, leg uw kop op mijn knie, en slaap wat, jongen.

Terus was ongeveer vierentwintig jaar oud. Hij was van een middelmatige lengte, en op den eersten oogslag van een zwakken lichaamsbouw. Aan zijne kleine handen en bleeke kleur zou men gezegd hebben, dat hij zijne verdediging eerder van anderen, dan van zichzelf moest verwachten. Dit was echter niet zoo; wat hem in sterkte ontbrak, werd bij hem door een buitengewone vlugheid rijkelijk vergoed.

Terus, zoo zegde men in 't dorp, was eigenlijk een Boschenaar, de zoon van eerlijke lieden, maar een aarts-deugniet, die het aan het toeval te danken had, dat hij niet reeds meer dan eens aan de galg had gehangen. De sterkste van lichaamsbouw was hij niet, maar vast en zeker was hij de slimste van het gehucht, waar hij sedert een paar jaren was aangeland. Daarom ook was hij de raadgever van allen en de eigenlijke kapitein der rooversbende, die in Hellenend zich had genesteld.

- Wel, Kaatje, sprak hij, zich lachend tot de vrouw keerend: altijd wel te pas, frisch als een roos?

- Zeg liever als de wind en de sneeuw? antwoordde de vrouw barsch.

- Maar toch zoo koud zeker niet? lachte Terus.

- Maar even onstuimig, zei Bruno.

- Onstuimig? Ja, het scheen hier te waaien, toen ik de deur naderde, hernam Terus.

- Gij vergist u, wat gij gehoord hebt, was het gesis van bradend spek en eieren, grinnikte Kaat, en zij wierp een zijdelingschen blik op den Rossen Bruno.

Deze bleef zwijgend in de brandende kolen staren.

- Bliksems! Kaatje, zijn de tijden veranderd?... vroeg Terus, op spottenden toon; spek en eieren?... Wie eet er spek en eieren in dit jaargetij, en bijzonder in ons vermagerd Hellenend? Half bevrozen knollen en wortelen,

met een korst zemelbrood; of krijgt de Hellenender op dit oogenblik wel iets anders in zijn maag? nu, dat geeft kleur en sterkte; dat onderhoudt den ouden Hellenendschen moed, en...

Kaat liet hem niet uitspreken.

- Ouden Hellenendschen moed, Ha, ha! riep zij, op medelijdenden en tevens nijldigen toon, welke haar op het pas onderbroken gesprek met Bruno scheen te willen terugbrengen; ouden Hellenendschen moed? Weet gij, Terus, wat ik daareven zeide?

- Spaar u de moeite dit te herhalen, bromde Bruno.

- Dat heb ik gehoord, antwoordde Terus.

- Ziet gij wel, snaterbek! mompelde de Rosse; terwijl Terus ons kon afluisteren, konden ook de anderen hooren, wat hier in huis omgaat.

Kaat draaide zich met ongeduld op hare bank, en maakte zich gereed tot een nieuwen aanval; maar Terus hield de oorlogzuchtige vrouw door het uitsteken zijner platte hand terug.

- Zachtjes, zachtjes, Kaatje! en vraag me liever of er geen nieuws is, zei de kleine Boschenaar.

De toon, waarop dit gezegd werd, scheen iets geheimzinnigs en van aangelegenheid te bevatten; want de Zwarte keerde zich nieuwsgierig om; de Rosse nam de pijp uit den mond, en maakte zich gereed om te luisteren.

Kaat schoof dicht bij, Bruno rekte den hals, en Terus sprak:

- Kent gij den President-Schepen der Dingbank?

- Op de Vorselsche Hoeve? vroeg Kaat.

- Ja, de President-Schepen op de Vorselsche Hoeve.

Bij het hooren van dien naam, schoot Bruno even van zijn bank omhoog, en bromde:

- Wanneer ik dien naam hoor, kookt mijn Hellenendsch bloed; heeft hij misschein al wederom zijn vet-

buiken afgezonden om ons Hellenend te doorsnuffelen? Die satansche kerel moet maar oppassen, of 't loopt slecht met hem af.

Terus kneep de oogen toe, en schudde lachend met het hoofd.

Doch de Rosse bromde voort: satansche kereld! Die zwetsmuil met zijn wetten! Met zijn keuren en breuken stop ik hem eenmaal de keel dicht! Dat edel gespuis! Dat strijkt fier door den knevel, dat teert en smeert, en weet zich te mesten, als ware het er om te doen, de zwaarste te zijn... en als ik denk, dat het hier zoo mager uitziet! En dan nog de ongelukkigen verdrukken, met zijn vermaledijde kostuimen... en daarbij willen weten, wat er in ons Hellenend omgaat; neen, die vlieger gaat niet langer op!

- Waarheid, mompelde Terus; alles waarheid.

- Ja, ja, Bruintje heeft gelijk, zei Kaat.

- Satansche kerel! vervolgde de Rosse; ik gaf er mijn pink voor indien ik met dien groothans eens een paar woorden tusschen vier oogen kon praten; in korter tijd dan een bliksem duurt, zou het met hem gedaan zijn!

- Ten Vorsel is anders een rijzige kerel met handen aan het lijf.

- Melk en suikergoed, Terus, niets anders.

- Vergis u niet, Bruintje, Ten Vorsel is van echt kwaad ras; wat hij durft, durft ook de beste Hellenender niet.

- Heertjes, Terus! heertjes; daar zit geen pit in.

Terus streek aan de punt van zijn neus, en zeide:

- Bruintje, gij kent hem niet; zes voet hoog, schouders en handjes zooals de uwe... dertig jaren oud... de wereld gezien... zeer bekend met pistolen en ander speelgoed; neen, ik schat hem zwaarder, dan gij.

- Pt!... deed Bruno.

Er volgde een kort stilzwijgen. - Kaat nam het woord op, en vroeg nieuwsgierig:

- Nu verder; en het nieuws? Het nieuws? Terus, zeg op.

- Bliksems, Kaatje, gij doet er mij aan denken; nu, de President Dirk heeft een kind, dat weet gij; neen, dat weet gij misschien niet; nu, om het even. Maar hetgeen gij gewis niet weet, is, dat hij een uur geleden, voor de tweede maal vader is geworden.

Kaat keek met haar valkenblik naar Terus, en scheen iets te willen vragen.

Bruno hield den mond wijd opengespannen, en zag met verwondering dan op Terus, dan op zijn zwarte gezellin.

Terus lachte, en aan de hoekjes zijner dunne lippen zag men dat hij vermaak vond in de verwondering en de nieuwsgierigheid zijner makkers.

Hij hernam:

- Een uur geleden, stond de Vorselsche Hoeve in rep en roer, omdat het kind met een Helm geboren is... Nu, hier is ons minder aan gelegen.

Bij de woorden 'met een Helm geboren' bleef de Zwarte Kaat eensklaps roerloos zitten. Na eenige oogenblikken met stijven blik dan haar rossen echtgenoot, dan den kleinen Boschenaar beziën te hebben, mompelde zij:

- Met een Helm! Hebt gij 't gehoord? Met een Helm geboren!

- Met een Helm of een wollen slaapmuts, lachte Bruno; dat is nu wel hetzelfde; Terus, en verder?

- Nu, verder, zei Terus; Bruintje, zou er dezen nacht niet eens kans te wagen zijn? De Rosse bedacht zich een oogenblik.

- En de twee stevige knechten, en de jager?... vroeg hij bedenkelijk; 't zijn stevige kerels, die mij niet aanstaan.

- Twee hunner zijn rechts en links heengegaan - en Terus deed een halve kringvormige beweging met den arm - om de geboorte van het kind aan de bloedverwanten bekend te maken.

- En die duivel van een windhond, die beschutter?

- Achter hun hielen; ja, de hond is ook weg.

- En die razende spits op het voorplein.

- Die booze spits hond ligt op dit oogenblik met de pooten in de lucht voor zijn hok.

- Is de rekel dood?

- Ja, zeker; luister wat er dezen avond op de Vorselsche Hoeve gebeurd is.

- Dat er een kleine aap is geboren, weet ik reeds; nu, dat er een jonge Ten Vorsel meer in de wereld is, gaat mij niet aan.

- Een oogenblik... wanneer het sneeuwt en vriest, gaat de vos rondsnuffelen of er nergens kippen zijn te vinden.

- Ja, dat doet de vos.

- Zoo ook deed Terus dezen avond toen hij de Vorselsche Hoeve voorbijkwam; wie weet, dacht ik zoo, of de vos daar niet een enkel hoen vindt. En wat deed ik? Op het ijs van de gracht liet ik mij neerglijden, en begon om hulp te roepen.

- Wat zijn dat nu voor vossestreken?

- Luister: de bandhond begon te blaffen, te huilen en sleepte zijn hok over het plein, brak eindelijk door zijn ketting, en vloog mij als een nachtuil boven het hoofd. Ik gaf een geweldigen gil, (ondertusschen maakte ik toch even mijn mes gereed) een geweldigen gil dien men binnen scheen gehoord te hebben; want de deur ging ijlings open, en met het 'Hier Spits!' liet mij dat duivelsch kind gerust.

- Ach, goede menschen! riep ik.

- Hola! Wie zijt gij? vroeg iemand die nader kwam geloopt.
- Ach, brave lieden! smeekte ik.
- Wie zijt gij? vroeg een andere stem.
- Beste vrienden... een arme zwavelkramer, van... van... Ach!... God! Ik sterf van koude en honger.
- Terus, wat zijn de Boschenaars toch schelmen! lachte de Rosse.
- Men kwam met een lantaarn naar buiten; men hielp mij tegen den kant opklauteren; men droeg mij in huis en zette mij voor het vuur.
- Arme jongeling! zei een vrouw.
- Zoo bleek, zoo mager! fluisterde een andere.
- Zoo arm! klaagde de eerste.
- Zoo laat in den avond! 't Is om den dood te halen! meende de tweede.
- Gij moest u zoo laat niet op weg begeven, jongen, voegde de President er bij, die juist in de keuken kwam.
- Ach, goede heer! en ik schreide bittere tranen; ach, goede heer! ik ben verdwaald; wat zal mijn oude moeder ongerust zijn! Wat moet men al niet doen, om zijn gebrekkige ouders aan een stukje brood te helpen!
- Arme jongen, en zelf zoo ongelukkig! merkte een der knechten aan.
- Bruintje, ik moet u zeggen, dat ik mijn mond afschuwelijk scheefrok, mijn hoofd op den rechterschouder hield, en mijn arm verlamd liet neerhangen.
- Ja, dergelijke kunsten kent gij in den grond, dat weet ik, lachte de Rosse.
- Wilt gij hier vernachten? vroeg Ten Vorsel.
- Ach, goede Heer, mijne moeder stierf van onrust indien haar zoon een winternacht uitbleef, kermde ik.
- Er stond reeds brood en kaas gereed, en wat meer is, een glas... raad eens.
- Wijn? sprak Bruno.

- Ja, want zooals ik u daareven zeide, was de familie in volle vreugde. Men dronk op de gezondheid van het kind, men sprak nog van het geluk, hetwelk daar, een oogenblik geleden, aan den heer President was te beurt gevallen; men sprak van den helm... van, ik weet niet wat nog al meer. Ik at mijn brood en kaas, ledigde zwijgend mijn glas, trok den mond scheef, hield het hoofd op zij, bleef lam als de achterpoot van een wolf, luisterde, en zag schuins loerend alles af. Op dit oogenblik namen twee knechten den mispelaren stok van den wand, staken het mes in den broekzak, en maakten zich gereed de hoeve te verlaten. Naar ik vernam gingen zij naar een kasteel niet ver van 's Hertogenbosch gelegen, om de geboorte van het kind aan vrienden en bloedverwanten bekend te maken.

- Gevoelt gij u in staat ons te volgen, vroeg een hunner; tot op den weg van het dorp?

- Ik wil het gaarne beproeven, was mijn antwoord.

- Tot op den hoek van het bosch is uwe weg ook de onze, zei de andere knecht.

- In de veronderstelling dat hij te Bladel, Hapert of Netersel te huis behoort, merkte de President-Schepen aan.

- Ja, daar woont mijne oude moeder, beste heer.

- Kom dan met ons mee, zei een der knechten.

En met mijn gemaakte lamheid, strobbelde ik met hen de deur uit, tienmaal herhalend:

- Brave lieden! de Hemel zal u zegenen! Geluk, beste vrienden, geluk! Nu, de satansche spits lag wederom aan zijn ketting te brommen als een menscheneter; maar in het voorbijgaan wierp ik hem een stukje kaas toe, dat ik even in het fleschje, gij weet wel, met dat vlug vergift, gedoopt had. - Ziedaar, brommer! dacht ik; en ik hoorde dat de zwarte slokker mijn geschenk met beleefdheid aannam.

Wij bereikten het bosch.

- Hier is de groote baan naar het dorp, vriendje, en nu, goeden avond! Verdwaal nu niet voor de tweede maal, zei een mijner geleiders; wij hebben dezen nacht nog een tochtje van eenige uren te doen, bijgevolg onzen tijd noodig; goeden avond!

- Goeden avond, vrienden! Goede reis en duizendmaal dankbaar, riep ik.

- Terus, wat zijt gij toch een schelm in de ziel! lachte de Rosse.

- Heb ik reeds gezegd, dat die boosaardige beschutter met hen meeliep? vroeg Terus.

- Zoodat de Vorselsche Hoeve dezen nacht bijna geheel ontvolkt is; zou de bandhond dood zijn?

- Hij heeft meer vergif in het lijf dan er noodig is om een heele buurt te vergeven.

- En de jager van Ten Vorsel?

- Och, ja, dat zou ik nog vergeten; de jager moest een brief gaan bestellen, in Turnhout of Herenthals: ja, de jager vertrok op het oogenblik dat ik met de knechten heenging.

- Dan hebben wij heel den nacht de baan vrij?

- Zeker; wat er op de hoeve overblijft, zijn vrouwen. meiden, de oude baker...

- Die ik niet wil meetellen.

- En dan de President-Schepen.

- Wat is een enkel man? Niemendal!

Gedurende het gesprek tusschen de twee roovers zat de zwarte vrouw daar bijna beweegloos bij het vuur zonder een woord te spreken. Had zij wel gehoord wat er tusschen de roovers gezegd was? Ja, zij had alles stil afgeluisterd.

- Weet gij nog iets? vroeg zij.

- Neen, dat is alles, antwoordde de kleine Boschenaar; wat zegt gij ervan Kaatje?

- Met een Helm geboren! sprak Kaat met het hoofd knikkend.

Bruno en Terus zagen elkander verwonderd aan, en schoten tegelijkertijd in een schaterend gelach.

- Drommels, Kaat, zijt gij slaapdrongen? vroeg Bruno.

- Weet gij, vroeg zij op plechtigen toon; wat dat beteekent, met een Helm geboren worden?

- Wel, dat is met een Helm geboren, antwoordde Terus, getroffen door de zonderlinge houding der vrouw en den toon waarop deze vraag werd gedaan.

- Wel ja, dat spreekt van zelf, antwoordde de Rosse Bruno; dat is met een Helm geboren; of is dat ook beter dan met een deugdelijke, wollen slaapmuts.

- Sukkelaars! morde de Zwarte.

- Maar wat weerga, Kaat, speelt u in 't hoofd met uw Helm? vroeg Terus met ernst.

Kaat schoof dichter bij, en sprak:

- Hebt gij dan nooit hooren spreken van een Helm?...

- Och ja, antwoordde Terus; van een kind met den Helm heb ik in mijn leven honderdmaal gehoord.

- Wel, daar spreekt Jan en alleman van, voegde Bruno er bij; een Helm, een Helm!... Kom, kom, wij hebben elkander verstaan en begrepen; Terus, sapperdonders! dat zal er dezen nacht waaien! Jongen, dat maakt mij wakker! Dezen nacht slapen we niet in ons gewoon nest; nu is 't tijd dat onze mannen wat te doen krijgen... men zou hier in Hellenend nog verroesten als een ouden nagel; dit zeggende, wreef hij zijne grove handen tegen elkander en stond op.

- Een oogenblik! zei zijn zwarte wederhelft, en met haar scherpen blik deed zij den Rosse wederom nederzitten; met een Helm geboren worden, is iets zeldzaams, en een buitengewoon geluk... een Helm kan toekomstige dingen voorzeggen; ja, ja! hij leest in de toekomst, hij

ziet in het pikdonker... hij is overal eenvoudig met het te willen... hij heeft de geesten tot zijn dienst... hij kent de plaatsen waar rijkdommen verborgen liggen... hij is onverwinbaar, altijd gelukkig, en deelt zijn geluk mede aan diegenen, welke met hem omgaan... dat is de Helm!

- Nu, indien dat alles waar is, meende de Rosse, moet een Helm een gerieflijk ding wezen.

- Kom, zulke gekheden laat ik mij niet wijsmaken, lachte Terus; nu, 't is mij toch ook teenemaal onverschillig; ik wist zelfs niet eens wat eigenlijk een Helm is; maar Kaat helpt mij gelukkiglijk op de hoogte.

- Omdat gij met al uwe geleerdheid toch maar een domme kerel zijt, spotte de zwarte Kaat.

- Nu, ik wil u gaarne gelijk geven, hernam de kleine Boschenaar; en den Helm den Helm laten; - spreken wij van iets anders.

- Ja, Ten Vorsel moge den Helm behouden, en er gelukkig mee zijn en blijven, lachte de Rosse; spreken wij van iets anders.

- Om 't kort te maken, durft gij 't wagen? vroeg Terus.

- Dezen nacht een bezoek brengen aan den President-Schepen? Is het dat wat gij bedoelt?

- Ja, zeker; een schooner kans bood zich sedert lang niet aan.

- En een kans verkijken, - is altijd onvoorzichtig; 't jeukt mij om eens op de baan te zijn; dat lui leven hier in 't gehucht verveelt mij bitter.

- Mij ook; zijn onze mannen te huis?

- Bord en Quint; de andere zijn op reis.

- 't Zijn wel juist geen reuzen, maar zijn zij wel ooit gaan lopen? Nooit.

- Kom, dan ga ik hen terstond roepen, misschien zijn

zij reeds slapen; de kerels liggen dag en nacht in hun nest.

- Omdat zij niets anders te doen hebben; indien zij aanmerkingen maken, zeg hun dan dat er een goede stuiver te verdienen is.

- Ja, ik denk dat wij daar vlak in de boter vallen.

- En dukaten, brengen wij een heele vracht mee.

- En gij, wat brengt gij zoo al mee, Kaat?

- Wat ik gaarne heb, vind ik altijd; antwoordde de Zwarte vrouw.

- Ja, onze Lieveheer heeft niet noodig u iets te geven; hij behoeft slechts te zeggen waar het te vinden is, lachte de kleine Boschenaar.

- Kom, ik ga de twee deugnieten uit hun nest halen, zei Bruno; maak u maar gereed; de winternacht is wel lang, maar hoe vroeger wij met ons werk klaar zijn hoe beter.

- Wat mij aangaat ik ben altijd gereed, zei Terus; mijn dagge heb ik in mijn binnenzak, en mijn scheemes heb ik ook.

- Jammer dat de Raaf en de Stalen niet hier zijn, merkte Bruno aan; doch elk oogenblik kunnen zij aankomen.

- Met ons vieren en daarbij ons Kaatje en Turk, zullen wij echter, denk ik, den boel wel klaar maken.

II.

De Vorselsche Hoeve.

Aan de zuidzijde, een half uur gaans van het dorp, verhieven zich groote bosschen van beuken, eiken en denneboomen, die zich tot tegen de heide, welke Bladel van Postel scheidt, uitstrekten.

Midden in deze wilde, trotsche natuur, lag de Vorselsche hoeve.

Dat de lezer zich echter niet vergisse; de Vorselsche Hoeve was een kostelijk erfdeel. Hij, die de lange, oude laan doorwandelde, zag verwonderd ter zijde over de welige bouwlanden en uitgestrekte weiden, en hield stil voor een deftig gebouw, hetwelk zich achter een ophaalbrug verhief. Het was een dier stevige woningen, deels uit arduin, deels uit steen gebouwd, en waarin men bij elken oogslag, duurzaamheid en tegelijkertijd gemak en weelde aantrof. De zware, eikenhouten deur, met haar ontelbare nagelknoppen; de eenigszins verhevene vensters met hun stevig traliewerk gaven te kennen, dat de eigenaar de noodige voorzorg tegen de onveiligheid der ligging en de dieverij van den toenmaligen tijd nam. Op het midden van het schaliedak verhief zich een to[r]en, die zijne fijne naald fier omhoog stak, en zijn vergulden weerhaan door de bosschen over de akkerlanden en weiden deed heenloeren. Tusschen de zes pijlers, welke spit onderschraagden, hing een klokje aan welks voet de vergulde uurwijzer schitterde.

Aan de eene zijde der Hoeve, waarde het oog met genoeg op een rijken boomgaard en welige moestuinen,

en dit alles was omgeven door een diepe gracht van twintig voet breed. Aan de andere zijde bracht een smalle ophaalbrug den wandelaar over het water, in een lommerijken doolhof, die zijn kronkelpaden door weelderige boschjes heen schreef. Het was ook aan dezen kant dat zich een statig woud verhief welks toppen over de heide heen blikten, en met de torens van het Postelsch Godshuis een eeuwigdurenden, stommen groet verwisselden.

Wanneer men bij dit alles aanmerkt, dat dit eigendom aan de zuidzijde door een menigte weilanden, waardoor een beek liefelijk heen dreef, was begrensd; dat op eenige honderden schreden afstands der voorzijde, een watermolen onvermoeid zijn rad met gedruisch rondjoeg, dan, zeg ik, moet men bekennen, dat de Vorselsche Hoeve gewis op een schilderachtig plekje gelegen was.

Latere tijden ontnamen aan deze streek en woning haar voornaamste schoonheden; want reeds in 't begin dezer eeuw leverde de Hoeve, toenmaals het Kasteel of Kasteeltje genaamd, een minder rijk voorkomen op. Wel is waar bleef dezelve nog altijd een fraaie wandeling; de woning had nog altijd een aanzien van welvaart; maar hoeveel verschilde dit alles van den tijd, waarin wij dezelve in ons verhaal doen voorkomen! De grachten waren grootendeels gedempt, de ophaalbrug te niet gedaan, aanmerkelijke deelen van het gebouw weggenomen, en ten laatste zelfs tot die verandering overgegaan, welke het groot verschil tusschen weelde en den eenvoudigen leeftrand weergeeft.

In het jaar 1816 op een marktdag, werd het Kasteeltje geheel in asch gelegd. Hetgeen er heden nog overblijft, is een grooten moestuin met versleten fruitboomen, eenige puinhoopen, en een gedeelte der grachten, welke op de noord- en westzijde slechts een twijfelachtig spoor van haar bestaan opleveren. De watermolen, welke niet weinig bijbracht tot de fraaiheid van 't oord, is sedert twin-

tig jaren afgebrand; de rivier, niet meer door de sluis tegengehouden, - drijft stil en ongehinderd langs het halfverteerd plankwerk, langs stukken van balken en stijlen, en drijft verder op door een naakte streek naar het noorden.

In weerwil dezer veranderingen is de Verbrande Hoef, zooals dezelve heden genoemd wordt, door haar afwisselend en eenigszins wild voorkomen, een streek welke bij zomertijd, nog altijd den gevoeligen wandelaar toelacht.

Keeren wij tot ons verhaal terug.

Dirk Ten Vorsel, een Edelman van den ouden stempel, bewoonde de Vorselsche Hoeve. Hij was nog in den vollen bloei der jaren, een schoon man met reusachtige vormen. Schatrijk was hij ook, en daarbij bezat hij een deugdzaam hart. Hoogmoed was hem onbekend, en misschien had hij geen zes maal in zijn leven met aandacht den zwarten tijger met gouden tong en nagelen belet, welke op de voorouderlijke portretschilderij zijn edel geslacht scheen te bewaken. Zijn oude afkomst, fortuin, onbevleete zeden en kennissen hadden hem ieders achting verworven en hem het ambt van President-Schepen opgedragen. Bladel's Dingbank kon zich beroemen, nooit edeler naam in hare brieven te hebben neergeschreven.

Een jeugdige vrouw van een treffende schoonheid en edel van ziel, deelde in zijn bestaan. Tien jaren waren er verloopend sedert Ten Vorsel aan de zijde van Liza, voor het echtaltaar nederknielde, en deze jaren hadden hunnen loop met milden zegen gekenmerkt; en nog altijd even gelukkig lachte de toekomst de bewoners der Hoeve tegen.

Het was laat in den avond.

Ten Vorsel zat bij den haard en zag, in diepe gedachten verzonken, de beweging der vlammen na. Op zijn knie rustte een zesjarig knaapje, dat vermoeid van het spel en aan den eindpaal der naïeve kindervragen, zachtjes

de oogschelen liet vallen, en zich aan den slaap overgaf.

- Teeder kind! zuchtte de vader; men zegt dat gij als twee drupjes bloed op uwe moeder gelijkt! Arme moeder! Hij kustte het kind, nam het in zijn armen, legde het op een legerstede neder, kustte het nog eens, en zei zacht: O, Hemel, bewaar toch zijne moeder!

Er welde een dikke traan in zijn oog op, zijn adem joeg snel, en met zijn twee handen drukte hij op zijn hart, alsof hij gevreesd had, dat deszelfs verdubbelde jacht zijn borst zou vaneen rijten.

Toen wandelde hij driftig het vertrek op en neer, stond eensklaps stil, hernam zijne bewegingen, en zette zich weer aan den pas verlaten haard neder.

Treurig viel zijn bezwaard voorhoofd in zijn hand, en richtte zich beurtelings opwaarts; en dan kreeg zijn gelaat een uitdrukking, welke te kennen gaf, dat hij den Hemel smeekte. Wederom luisterde hij aandachtig toe, maar niets hoorde hij dan het geklapper van het houtvuur, en het gehuil van den wind, welke de wijde schouw binnen drong.

Er was iets akeligs in dat gedruisch van den wind, in die doodsche stilte der Hoeve, in die onrustige beweging van den huisheer.

De waakzame bandhond op het voorhof hilde nu en dan, en zijn stem vermengde zich treurig met die van den wind.

Dirk voelde zijn hart koud worden; de eeuw, waarin hij leefde, drong met haar bijgeloovigheid tot in de sterkste zielen. 'God! God!' zuchtte hij. 'wat beteekent dat gehuil van dien bandhond? Zou er een ongeluk gebeurd zijn?' Hij snelde naar de deur; maar daar ontbrak hem den moed, en hij sleepte zich met moeite naar zijn zetel terug. Zijn geest dwaalde in de ruimte, hield stil bij het verledene, en bleef beangst boven een onmeetbaren afgrond hangen. Dirk droogde het kou-

de zweet van zijn aangezicht, verborg het in zijn twee handen, en zuchtte:

- Geen uitkomst! Geen redding!...

Op dat oogenblik ontstond er een dof gedruisch... De Hoeve scheen te ontwaken; de deuren werden driftig geopend en toegedaan; een verward geluid van stemmen drong tot in zijn vertrek door. Dirk zat beweegloos, en staarde met een bangen blik naar de deur, welke men opende.

- Dood! gilde hij. Ach, zij is dood?...

- Een lief zoontje! antwoordde zacht een vrouwenstem en nog wel met een Helm geboren!

De lang beknelde kreet ontvlood aan Ten Vorsel's borst, en werd opgevolgd door een snikkend geschrei; een vloed van tranen dreef langs zijne wangen, - Schoon was hij in de vervoering zijner ongehoopte vreugde!

Ziehier, lezer, wat er gebeurd was.

Ten Vorsel was voor de tweede maal vader geworden. Hij, die weet welke smartvolle oogenblikken 's menschen geboorte vergezellen; met welke bedreigingen de dood somtijds de ongelukkige moeder en het bewusteloos kind toegrimt; hij vooral, die eenmaal vader is geweest, zal zich Ten Vorsel's toestand verklaren.

Sprakeloos stond hij daar, en nokte: 'Liza, Liza! Met een Helm geboren!' - En waarlijk het teeder schepseltje, daareven nog de angst, de wanhoop, en nu het geluk, de zaligheid des vaders, was met den Helm ter wereld gekomen.

- Een Helm! zei met verwondering de vroedvrouw.

- Een Helm! herhaalden moeder en vader, met blijdschap, met een soort van godsdienstigen eerbied; en het woord ging van mond tot mond door de Hoeve, en drong tot in ieders hart met die kracht, welke een wonder met zich voert.

Voor wij verder gaan, gaan we een woordje zeggen over den zoogezegden Helm. Gaarne gaven wij hier een wijdloopige verklaring van hetgeen men eigenlijk verstaat door: 'met een Helm geboren worden', indien zulks in ons bestek viel, en vreesden wij niet, dat dit gedeelte van ons werk, de zedigheid van sommige onzer lezers kon kwetsen. Het zij ons genoeg te zeggen, dat de Helm een omstandigheid is, welke zich wel eens bij 's menschen geboorte voordoet, en door een bloot toeval veroorzaakt wordt; een omstandigheid welke, ofschoon zij de aandacht der kunst verdient, geen den minsten invloed op het later bestaan van den mensch kan hebben. Maar de bijgeloovigheid aan wier verleidende taal het volk zich zoo lichtelijk vasthecht, verhief in vroeger eeuwen, bij den eenvoudigen dorpsbewoner hare stem met zooveel kracht en schijn van waarheid, dat het bijna een dwaasheid zou geweest zijn, één enkel harer woorden in twijfel te trekken.

In het eerste hoofdstuk hebben wij gezien, welke gelukkige toekomst aan een Helm moest ten deel vallen, bijgevolg met welken eerbied en ontzag men het bevoorrechte kind der natuur beschouwde. Zooals men denken kan, was in dien tijd de beschaafde stand zelf niet geheel vrij van de dwalingen der eeuw. De President-Schepen zelf van het dorp, de afstammeling eener oude familie, de man van opvoeding en kennissen gevoelde dan ook een innige blijdschap, een onuitsprekelijk geluk, toen hij hoorde zeggen:

- Wel, goede Hemel! Met een Helm geboren! En 't kind heeft daarbij nog een rood kruis op de borst!

En werkelijk, het kind had een vurigrood plekje midden op zijn borstbeen, hetwelk min of meer den vorm van een kruis had. Hetgeen in deszelfs regelmatigheid ontbrak, werd er terstond door de toegevendheid en bij-

geloovigheid bijgebracht, en het plekje werd ineens het volmaakste kruis, dat men kon afteekenen.

De vader gevoelde, dat hij trotsch was op zijn bevoorrecht kind. Met liefde en fierheid staarde hij op het teeder wichtje, dat schreiend zijn moeilijke ademhaling begon, en zijn lang geplooid lidmaatjes op den schoot der baker, met geweld bewoog en uitstrekke; het voorgevoel der gelukkige bestemming van zijn kind vervulde zijn hart.

Het nieuws der gelukkige geboorte was reeds door de geheele Hoeve verspreid. De bedienden zaten om den wijden haard, en herhaalden met verwondering:

- Met een Helm geboren!
- En een rood kruis op zijne borst! riep de oude baker voor de tiende maal.
- De Helm, dat is geluk! zei met genoeg een der oude dienstmeiden.
- Geluk, en de kunst van voorzegging, voegde de stalknecht er bij.
- Wordt het kind nu de milt gesneden? vroeg de jager; ja, zoo een kind liet ik de milt snijden.

Eenieder sparde den mond open, en bekeek den man met verwondering.

- De milt snijden? herhaalden vragend bijna alle stemmen.
- Ik zie, dat gij mij niet verstaat, hernam Hans de jager; hebt gij Donatus den hardlooper gekend?
- Die van hier naar Postel draaft, en in het dorp terugkeert, binnen den tijd van een goed half uur?
- Die in één dag ver achter Brussel een boodschap deed, en des avonds wederom te huis aan de tafel zat?
- Die een dravend paard kon voorbijloopen?
- Die, op zijn gemak, de brakken van den ouden heer Ten Vorsel een geheelen dag volgde, en des avonds met

de handen in de broekzakken te huis kwam, alsof hij een wandeling gedaan had?

- Dezelfde, antwoordde Hans; nu, Donatus de hardlooper liep zoo wonder snel, omdat men hem...

- De milt had gesneden, jager? onderbrak de baker.

- Ja, juist, daarom, antwoordde de Jager.

- Wat wondere zaken! En hoe wordt dit gedaan, Hans?

- Dat ga ik u zeggen, ziehier, en Hans zette de linkerhand in de linkerzijde; hier plaatst men een groot mes of bijl van essenhout dat in de maan gedroogd is, en met den slag van een hamer op den rug van dit werktuig... krak...! gaat de milt los, en schiet in de darmen.

- En was dat aan Donatus den hardlooper gedaan? vroeg een der bedienden.

- Ja, zeker, antwoordde Hans; misschien ook had men hem, bij zijn geboorte, de milt gebrand; dit is ook mogelijk. Wat er van zij, altijd een van beiden: er uitgesneden met een houten mes, of gebrand; - want wie kan snel loopen, wanneer hem de Hemel of de menschen de milt hebben laten behouden?... Niemand, niemand; ga bij u zelve.

- Ja, 't is waar, Hans, zei de knecht; en de anderen zegden het ook.

- Maar de milt branden, jager, moet toch erger zijn dan snijden?

- En dat branden, Hans, hoe gaat men daar in toe?...

- Wel, men brandt de milt... hoe ga ik u die bewerking verstaanbaar maken?

antwoordde de jager; nu, om het even; moeilijk is het niet, zooals ik altijd gehoord heb; wat er van zij, toch moet de milt gesneden of gebrand worden, indien men later een hardlooper wil hebben.

- Steekt men ook soms een klontje vuur aan de milt? vroeg de baker.

- Om de waarheid te zeggen, het rechte woord weet ik van dat zonderling ding evenmin als gij, bekende de jager; maar van den Helm gesproken...

- O, ja, van den Helm, dat weet iedereen, meende de baker; dat is algemeen bekend; en het rood kruis op de borst heeft dat iets te beduiden, Hans?

- Een ontegensprekelijk bewijs van een eerlijk godsdienstig hart, antwoordde de jager, die een groote stem had bij de bevolking der Vorselsche Hoeve; dat kind zal een trouw Christen wezen, een katholiek van den ouden stempel.

- Waarom is dat kruis rood, weet men dat, jager?

- Rood beteekent wel eens bloed, veel bloed.

- Maar het kruis zelf is toch altijd een voorteeken van geluk?

- Dus geluk of ongeluk! Kan men dat alles zoo juist vooraf weten? Neen, dat weet God alleen; niemand anders.

- Het is bijna alsof de jager ons een ongeluk voorspelt?

- Weet de mensch wel iets van de toekomst?

- Op dit oogenblik sloeg het klokje der Hoeve acht uur. Het metaal, gedeeltelijk bedekt met de gevallen sneeuw, gaf een doffen klank, die zich door de beladen lucht treurig voortzette. Hans zag bedenkelijk op, en luisterde aandachtig.

- Hoe dof gaat dezen avond het klokje! sprak hij, en naar de tafel ziende, ging hij ontsteld voort, en daar, drie brandende kaarsen te gelijk! Dat is geen goed voorteeken, dat is een nabijzijnd ongeluk.

Hans werd bleek; het zweet stond op zijn aangezicht, en bevend maakte hij een kruis.

Al de bedienden sprongen overeind, en maakten, onder den invloed der sombere voorzegging, een kruis, tenein-

de, indien het mogelijk ware, het nakend gevaar te keer te gaan. Niemand twijfelde, of de doffe klank der klok, en de omstandigheid der drie brandende kaarsen, vereenigd met het roode kruis, waren onfeilbare voortekenen van een nabijzijnd ongeluk.⁽¹⁾

Op dit oogenblik blafte de bandhond van het voorhof. Een windhond van een ongewone grootte en sterkte, welke aan de voeten van den jager rustte, hief zijn langen kop omhoog, en jankte bij het hooren van de stem zijns makkers... Het geblaf aan de buitendeur verdubbelde; het wakende dier brulde; en de windhond beantwoordde het toenemend geblaf van den bandhond.

- Achter, beschutter! Achter, Polux! riep de jager.

De hond gehoorzaamde, legde zijn spitse ooren in den hals, neep den staart tusschen de pooten, en ging liggen. De bandhond begon vreeselijk te huilen. Polux opende den wijden muil, stak den kop in de hoogte, en zijn treurig janken gaf te kennen, dat hij de taal van zijn wakenden makker verstond.

- Er is daar buiten iets dat niet in den haak is, verzekerde de jager.

De bedienden stonden sprakeloos en bleek van angst. Een gesmoorde kreet, een angstig gekerm op het voorplein klonken tot in de Hoeve. De jager vaagde het zweet van zijn voorhoofd, nam zijn vuurloop van den wand, en trad met de knechten naar buiten.

Wien zij daar vonden, hebben wij in het voorgaande

(1) Nog heden zijn bij eenvoudige, bijgeloovige lieden de verdoofde klank der klok, het tegelijkertijd branden van drie kaarsen, het gehuil der honden, enz., voortekenen van een of ander ongeluk. Dat den hardloopers den milt gesneden of gebrand wordt, en dat de vernietiging van dit orgaan gebeurd op de wijze, zooals Hans de Jager het voorhad, waren mede de stellige meening van het volk der omstreken - vooroordeelen, die echter in de laatste jaren bij een aanzienlijk deel der bevolking langzamerhand zijn verdwenen.

hoofdstuk reeds gezegd. Het was de listige Hellenender, die een bezoek op de Hoeve kwam afleggen. Ook hebben wij gezegd wat hij daar zag en hoorde, en hoe hij, door twee bedienden vergezeld, de woning weder verliet.

III. De Bende.

Het sloeg één uur op den toren van Bladel. De Hoeve was in diepe rust. De oude baker zat slapend aan de wieg van het kind, en de gelukkige moeder droomde van den Helm en het roode kruis.

Indien alles stil was in de Hoeve hoorde men toch een gerucht op 't voorplein. Het was een dof gesteen, nu en dan onderbroken door een telkens verminderend gekerm, en weldra gevolgd door een gereutel, dat aan de laatste ademhalingen van een stervende geleeek; het was de arme bandhond, die sedert eenige uren, met den dood worstelde.

Het vergif, dat Terus, de listige schelm, hem had toegeworpen, liep het dier brandend door de aders. De oogen stonden den armen spits bloedrood in den kop, en puilden uit hunne holten. Hevige stuiptrekkingen wierpen hem van de eene naar de andere zijde, en in zijn gorgel kleefde slijm en bloed. Smartelijk kermend, keerde hij zijn stervend oog naar de Hoeve, en het laatste vaarwel aan zijn meester scheen in zijn flauwen blik door te stralen.

Eensklaps richte het trouwe dier zich op, hief bij

een laatste inspanning, zijn hangende staart en ooren omhoog, en luisterde in de richting van den watermolen. In zijn oog kwam nog eens de levensvonk terug waarmede hem de natuurdrift altijd zoo rijk bedeed had; hij trok zijn spitsen neus op, en sloeg met moeite zijn pluimstaart tegen de heupen.

Indien de meester op dit oogenblik zijn trouwen hond had kunnen gade slaan, zou hij met angst in de richting van den watermolen wijzend, gezegd hebben: 'Er is onraad!' Helaas! het arme dier was niet meer in staat dit aan de rustige Hoeve bekend te maken. De noodkreet smoorde in het slijm, dat zijn strot verstropte. De laatst aangewende poging deed hem neder zijgen; nog eens blikte hij naar den watermolen, en van daar naar de Hoeve, rolde zich ineen en stierf.

De omtrek der Hoeve leverde op dit oogenblik een doodsch tooneel op. De maan stond doodsbleek, met een wijden, witten kring omgeven aan den grijzen Hemel en wierp haar twijfelachtig licht over de streek. De donkere woning teekende zich, als een groote berg, tegen de lucht af. Twee vensters der woning waren verlicht, en schenen twee onmeetbare, vurige oogen in den donkeren kop eens spooksels, dat de grauwe natuur angstig toegrimde.

Nu en dan gaf het ijs der gracht en der beek, bij het zakken van het water, een dof gekraak, dat door de naakte akkers en bladerlooze bosschen weergalmde, en door den rukwind werd afgewisseld.

De zwarte spits lag koud en roerloos voor zijn hok.

Doch de lezer gelieve ons even te volgen naar den watermolen, welke op eenige honderden schreden afstands voor de Hoeve op de rivier gebouwd was.

Op het oogenblik dat wij naderen, houden er menschen, die een langen dunnen boomstam dragen, aan de molendeur stil. Een hunner klopt aan, eerst driemaal en

daarna nog eens. De deur gaat open; de aankomenden treden binnen, en de deur wordt wederom gegrendeld.

- Quinte was op zijn post, zei de Rosse Bruno, die de laatste van den troep, de deur van den molen toesloot.

- Bij mijn bochel! antwoordde de Hellenender; de Droes hale den molenaar, en krake hem zijn bestoven schenkels tusschen zijn molensteen! Maar Bruintje, ik heb water en bloed gezweet om die oude rattenkas te openen; en Quintje, om een groot belang aan de uitgevoerde taak te geven, vaagde zich het stuifmeel van zijn voorhoofd en hijgde, alsof hij in 't midden van den zomer, onder de brandende zon, uren lang had gemaaid en gehooïd.

Bruno glimlachte en ontsloot een hoornen lantaarn, welke hij onder zijn wambuis had geborgen gehouden. Het licht spreidde zijn roodachtigen glans in 't rond, en deed den somberen troep in den molen, als zoovele spoken, voorkomen.

De troep bestond uit vier mannen; een vrouw en een groote, zwarte doghond volledigden de Hellenendsche Bende. De Boschenaar met wien wij in het eerste hoofdstuk kennis gemaakt en Terus genoemd hebben, nam de lantaarn uit de hand van zijn rossen makker, en begon zijn mannen te tellen. Bij het uitspreken van ieders naam bracht hij dezen de opening der lantaarn bij het aangezicht.

Bruintje, Bordje, Quintje, sprak hij, met zijn voorsten vinger op elk hunner wijzende, ging voort en eindigde: en dan ons Kaatje... Wacht, hernam hij spoedig, en onze goede Turk dan?

De dog stak zijn gekloven neus tegen hem op, en kwispelde met zijn langen, dunnen staart.

- Te drommel! neen, Turk, zei de listige Hellenender, zoo gaat men niet ter kermis! Dit zeggende, goot

hij uit een fleschje een helder nat in een potscherf, mengde er een wit poeder in, en wreef dit bereidsel over den rug, de heupen en de zijden van den dog! hij liet den fijnen staart door zijn hand glijden, streek langs de grove pooten, raakte kop en hals, en waar hij met de hand streek, verdween de gitzwarte vacht voor een helder wit.

- Zie zoo, Turk, sprak hij tot den hond; eer gij aan de Hoeve zijt is uw pels zoo droog als peper; morgen krijgt gij uw gewoon kleedsel terug; doch gedraag u ook weer ditmaal, zooals het een Hellenender betaamt.

Toen wendde hij zich tot zijne makkers, brandde een kurk aan in het licht der lantaarn, en sprak:

- Nu onze beurt; met mijn gewoon gezicht zou ik niet gaarne mijn opwachting maken bij den heer President-Schepen.

Hij plaatste zich recht voor de zwarte vrouw, en haar den gebranden kurk over de kaken wrijvende, sprak hij glimlachend en op spottenden toon:

- Zie zoo, mijn lief snoepertje; zie, dat is nu een schoon negerinnetje!

- Br... schaterde Kaat, terwijl zij de asch van den kurk weg blies.

De kurk ging rond, en in eenige oogenblikken schenen de roovers, in zoovele duivels herschappen... Die zwarte sprakeloze kring van menschen en de witte dog rondom het twijfelachtig licht der lantaarn, en dit alles omgeven door de naakte planken en radwerk, en het gedruisch van het water, dat onder het bevrozen molenrad voortdreef, had iets van die zoogenoemde nachtvergaderingen der tooveraars, welke de bijgeloovigheid Sabbathdans genoemd heeft.

- Nu, vrienden, luistert! zei Terus, en hij plaatste zich midden in den kring; tot hiertoe weet gij nog niet wat er gaat gebeuren.

- En toch zou men dat moeten weten, antwoordde

Bord, een stevig gebouwde, kleine scheefnek, met een ruw voorkomen; indien er gestampt, gestooten, geslagen moet worden, wil ik gaarne meedoen, maar eerst wil ik weten hoe, wie en wat.

- Zoo denk ik er ook over, antwoordde de kleine Boschenaar; van dien kant ben ik een eigen neef van u...

- Om het even, zei Quintje lachend; maar om den Bietebauw toch gaan we niet visschen of op de wolvenjacht?

- Quintje, ziedaar, neem een slokje en zwijg, kleine kakelaar! sprak Bruno hem barsch toe, en reikte hem een met leder overtrokken flesch over.

De Hellenender, een klein gebult mannetje, maar vol vuur en moed, dronk een goeden teug, gaf een zucht van voldoening, wreef over zijn vooruitstekenden buik, en sprak spottend:

- Bij mijn bult! Terus, zeg ons toch, dat gij ons zult brengen, waar eten en drinken te koop is; op eer en roem zijn wij in dien hongerigen winter minder uit dan op een lap spek met eieren en den noodigen drank daarbij.

- Kom, kom, kwettertong! snauwde hem de zwarte Kaat toe; houd uw tanden dicht. Bliksems, zou men niet zeggen, dat Terus ons geen goeden weg zal aantoonen? Of zou het zoo maar voor de grap zijn, dat wij in het hol van den nacht door de koude sneeuw loopen?

- Gij hebt gelijk, Kaat, prevelde Quintje; zeg maar op, Terus, jongen, ik vertrouw, dat gij ons iets goeds zult vertellen; uw latijn heeft nooit gefaald. Terus, ik gaf mijn bult ten beste, om een handvol latijn te kennen, zooals gij.

Een geduchte flap, hem door de ongeduldige vrouw gegeven, onderbrak eensklaps het praatzieke Quintje. Terus draaide even het hoofd om, bij het hooren van het

hel geluid dat de rechterhand der vrouw met ongewone behendigheit uit de beenachtige kaken van Quintje scheen te trekken; hij zag den kring rond, en sprak:

- Hebt gij vertrouwen in Terus, uw kapitein?
  - Ja, ja! herhaalden al de stemmen.
  - Ook heb ik u nooit bedrogen, niet waar?
  - Nooit; dat moet gezegd zijn.
  - En altijd goed beloond?
  - Ja, goed beloond.
  - Rechtvaardig gedeeld?
  - Gewis, rechtvaardig; en dat behoort ook; met schelmerij kan ik niet om.
  - En u van galg en rad weten te bevrijden.
  - Ja, ja, dat hebt gij; ga zoo voort... Ik heb een puist aan de galg, lachte Bord.
  - En aan de hel onttrokken, mompelde lachend het onvermoeibaar Quintje; en dit is des te sterker, daar wij ze allen ten minste tienmaal verdiend hebben.
- De hand van Kaat verliet de heup, waarop zij zoo krijgshaftig rustte. Quintje zag de beweging, en hij ging een paar schreden achteruit.
- Zijt gij nog altijd echte Hellenenders? vervolgde de kleine Boschenaar.
  - Altijd! mompelden allen; altijd dezelfde.
  - In alle eeuwigheid, amen! prevelde Quintje, en hij wierp een zijdelingschen blik naar de hand der Zwarte Kaat.
  - Hebt gij nog denzelfden moed van voorheen? ging Terus verder.
  - Denzelfden moed? Ja, zeker waarom niet?
  - Denzelfden moed, voegde het bultje er bij, en altijd dezelfde honger en dorst.
  - En zijt gij bereid een kans te wagen?... De schoonste kans die zich misschien ooit in uw leven voordeed.
  - Ja, zeker; waarom niet?

- Wie niet waagt niet wint, lachte de gebulte Quint.
- Dan zijt gij bereid mijne bevelen nauwkeurig na te komen, alles stipt geheim te houden, en dit te zweren op uw bloed? vervolgde Terus.
- Ja, ja, op ons bloed! Op Hellenends eer en naam, antwoordde spottend de Zwarte Kaat.
- En ik zweer het op mijn bult, spotte Quintje achterna; en mijn bult heeft nog eenige waarde, terwijl het bloed, de naam en de eer van Hellenend zoo wat gelijkstaan met niemendal.
- Quint, wat zijt gij een vlegel! zei de Zwarte.
- Nu, luistert, hernam Terus; kent gij den President-Schepen?
Niemand antwoordde; het scheen dat de naam van den gevreesden ambtenaar indruk had gemaakt.
- Gij kent toch Ten Vorsel, herhaalde Terus; daar ginds op de Hoeve?
Quintje antwoordde terwijl hij met de hand krabbend door zijn hals ging.
- Iedereen kent Dirk Ten Vorsel; ik voor mij ken hem volstrekt niet; maar 't zou me genoegen doen indien Quint de Hellenender een goeden naam bij hem had.
- Zoo een schavuit van een bult moest ook nog een goeden naam hebben! spotte de Zwarte.
- Een goeden naam heb ik altijd gehad; wat weet gij van mij?
- Dat gij een schavuit zijt.
- Schavuiten zijn wij allen, maar dat is ook alles; wat zegt gij er van Bord? Kent gij Ten Vorsel?
- Gij kunt mij even goed vragen: 'Bord, kent gij het spinhuis, het rad en de galg?'
- Ho, ho! zei de Zwarte; ik voel al waar gij heen wilt, scheefnek, gij zijt bang; bliksems! ga dan maar naar huis met uw gevangenis, rad en galg.

- Wie zegt u dat ik bang ben? vroeg Bordje, zijn scheeven hals met moeite bijna rechtdraaiend.

- Bang? Scheefnekken zijn nooit anders; ga maar naar huis; men kan zulke dwergen best missen, of tellen Kaat en Turk ook niet voor twee man.

- Heks! mompelde de scheeve Bord.

- Ik voor mij wilde liever een paar man meer bij ons hebben, meende Quint; die President-Schepen staat mij niet aan.

- Jaag de kinderen naar bed, spotte de Zwarte Kaat; 't is een eeuwige schande, en dat voor groote menschen.

- Bedaar, buurvrouw, zei Quint; gij houdt, zoo ik meen, zooveel aan uw zwart vel, als ik aan mijn bult.

Terus, die het onweder zag naken, plaatste zich nu tusschen de twistzoekers en de zwarte vrouw.

- Jongen, vroeg hij; nog eens, zijt gij bang? - Want in dit geval is de zaak afgedaan, en ieder ga met zijn hongerigen buik naar zijn hok terug; nog eens, zijt gij bang?

- Neen, neen! antwoordden Bordje en Quintje...

De twee woorden 'hongerigen buik', telden voor een gedeelte in het gegeven antwoord.

- Zelfs niet van den President-Schepen?

- Neen, van niets ter wereld!

- Noch van spinhuis, noch van rad of galg?

- Luister eens, laten wij elkander goed verstaan, sprak Quintje; naar huis gaan, doe ik evenmin als de beste... maar ik mag toch wel denken en zeggen ook, dat die groote heer daar ginds juist geen kat is om zonder handschoenen aan te vatten.

- Daarin hebt ge gelijk; maar toch denk ik dat ons bezoek, hetwelk misschien wel niet zonder slag of stoot afloopt, ons een goed dagloon verschaft; en denk er aan dat wij sedert lang, daar in ons gehucht zitten als oude spinsters op haar spinnewiel.

- Kom, vooruit dan maar! zei Bordje.
- Nu, om mij niet gelaten, voegde Quintje er achter.
- Zoo is het, zei de Rosse Bruno; en zoo moet het ook wezen.
- Nu zie ik dat gij nog Hellenendsch bloed in het lijf hebt, liet de zwarte vrouw er op volgen; en wat scheelt ons de Bank met haar keuren en breuken; zou de Dingbank een Hellenender aan 't lijf durven?
- Ja, wat geven wij om President en Vorster, en heel het gespuis der wet? vloekte de Rosse Bruno.
- Gelijk, g'hebt gelijk, Bruintje! zei Bord; maar hebt gij er wel eens aan gedacht, dat Dirk een kerel is, die voor vier man telt?
- Ik hoor waar ge heenwilt, antwoordde de jonge kapitein; onze maatregelen zijn genomen, en daarenboven is de Hoeve op dit oogenblik bijna niet meer bewaakt; menschen en honden zijn van huis; kom, laat ons nu spoed maken, onze tijd is kort. Bordje, hebt gij haken, sleutels en ander gerief?
- Bordje knikte met het hoofd.
- En de noodige koorden?
- Ja, al dat gerief hebben wij in overvloed.
- En heeft ieder zijn zakmes of zijn dagge?
- Zoodat gij dan toch gelooft, dat er stukken gemaakt zullen worden? vroeg Quintje.
- Kom, kom, uitvaagsel van het gehucht! snauwde de Zwarte Kaat het bultje toe; wilt gij dan met kousen en schoenen den Hemel inloopen?
- Noch met noch zonder schoenen, buurvrouw, - lachte de Bult; schavuiten, zooals gij en ik, zijn voor den Bietebauw, en niet voor Sint-Pieter.
- Uitvaagsel van 't gehucht! bromde Kaat.
- Nu, ieder heeft zijn mes of zijn dagge? hernam Terus; voor het overige den mispelaar aan den knop van

uw wambuis gehangen; den boom moedig opgenomen, en de huisdeur in één stoot neergebeukt.

Een gemor van goedkeuring, volgde op de woorden van den jongen roover. De dog zelfs bromde tusschen zijne ivoren tanden, en stak de borstels van zijn witte vacht op.

Terus ging voort:

- Nu, vrienden, veronderstel ik dat wij reeds binnen zijn; indien wij bij onzen plotselijken inval iets ontmoeten, zal het gewis niets anders zijn dan een baker of een keukenmeid. Ware het zoo genomen de vuurloop van den President-Schepen, dan telt ons troepje misschien een man minder.

De troep huiverde, bij het denkbeeld den reusachtigen President, den gevreesden ambtman der Dingbank, in het aangezicht te loopen.

- In alle geval, lachte Terus; hij die sneuvelt, is de heilige, de martelaar van het gehucht.

- Sinte Quinte! mompelde Kaat, en begon heimelijk te lachen.

- Dat klinkt waarlijk beter dan Sinte-Kaat, fluisterde haar het Bultje in het oor; doch, zoo de Bietebauw iemand onzer in het oog heeft, is het gewis een vrijster, die zoo kwaad en zoo leelijk is als de hel zelve.

Dit zeggende trad Quintje een weinig achteruit; want het hoornen lantaarntje verlichte juist het gezicht der zwarte vrouw, en hij las er iets in dat hem scheen te zeggen: 'Jongen, pas op uw bult!'

Terus hervatte het woord:

- Eenmaal binnen, al wat beenen heeft, gebonden, elken bewoner zonder uitzondering een prop in de keel gewrongen, en in den een of anderen hoek neengerold... niet vermoord, tenzij... hij hield even stil; hij zag 't oog van den Rossen Bruno flikkeren, terwijl hij de hand op het heft van zijn zakmes drukte. Hij vervolgde, het oog

op zijn ruwen makker gevestigd houdende: voor ditmaal hebt gij mij uitsluitend de aanvoering toevertrouwd, bijgevolg zijt gij mij allen gehoorzaamheid verschuldigd! Nog eens, - niet vermoord! Wij moeten geld, vleesch en wijn, en geen bloed hebben!

- Geld en mondbehoefden dienen toch altijd tot iets, meende Quint.

- En bloed tot niets, meende Bord; doch indien het volstrekt moet, zie ik geen kwaad in een paar druppels bloed, al ware het dan ook bloed van een President der Dingbank.

- Verder, sprak de kapitein; alles wat gij kunt dragen, meegenomen, rechtvaardig bijeengebracht, en rechtvaardig gedeeld; en nu, voorwaarts!

- In Gods naam! prevelde Bordje; voorwaarts!

- Sinte Quinte! mompelde Quintje; zij ons genadig; hij trok zijnen bochel in, en maakte een kruis.

De Rosse Hellenender wreef door zijn rooden haarbos, en een glimlach van zelfvoldoening ontspande voor een oogenblik zijne gelaatstrekken. Zijn zwarte wederhelft verstond hem; haar boezem klopte van drift, haar oog flikkerde als vuur, en hare hand drukte die van haar ruwen makker.

De deur ging open en de afschuwelijke Bende trad buiten. Terus wees op den langen dunnen boomstam, tegen den wand van den watermolen gerold, en gaf een sprakeloos bevel. De mannen tilden den boom op, en sloegen in stilte de dreef in, welke naar de Hoeve geleidde. De gevreesde, witte dog opende den tocht. Een bijgeloovige zou gezegd hebben, dat hij door de naakte beukenlaan een geest had zien zweven, die door een rij helsche lijkdragers werd opgevolgd.

't Is een akelig oogenblik. De maan staat doodsbleek in de benevelde lucht. De mannen met den boomstam

stappen daar zwijgend heen, en staan eindelijk stil voor de neergelaten ophaalbrug.

- Terus, wat denkt gij van den bandhond? vroeg Bruno.

- Die is gebarsten, was het antwoord; ook hij heeft een dubbele maat vergif binnen! Ja, die moet dood zijn.

- Ja, anders hoorde men hem leven maken; 't was een boosaardige schelm, zooals ik gehoord heb.

- Een duivel van een hond! Alles is stil daar aan zijn hok... nu nog een laatste woord: is er nog iemand tusschen ons die aan zijn moed twijfelt? Niemand?... 't Is anders nog tijd om heen te gaan.

- Toe, toe, vooruit! fluisterde de Zwarte Kaat; waaraan denkt ge?

- Ja, vooruit! herhaalden de anderen.

De kleine Boschenaar had nog iets te zeggen:

- Mannen, zoo sprak hij stil; ik begin te denken dat wij al onze krachten zullen noodig hebben om de deur in te loopen; 't is een stevige deur, en voor ons vieren is de boom te zwaar.

- Indien nu de Raaf en de Stalen maar hier waren, zei Bruno; de kerels waren dezen avond afwezend.

- 't Is jammer; want indien bij den eersten of tweeden stoot de deur niet invalt, hebben wij moeilijkheden.

- Indien zij bij tijds zijn aangekomen, kunnen zij elk oogenblik hier zijn.

- Stil! Hoor ik daar ginds in het bosch niemand fluiten?

- Ja, daar fluit iemand; wacht een oogenblik.

Daarop ging de Rosse heen naar de zijde van het bosch, en hoorde weldra voor de tweede maal een gekend geschuifel.

- Daar zijn ze, sprak hij bij zich zelve.

Aan den omdraai van den weg stond hij eensklaps voor twee mannen. De eene was een sterke kerel die om

zijn gitzwart haar de Raaf werd genoemd; den andere noemde men in de Bende den Stalen, omdat hij zoo verbazend sterk was.

- Spoedt u, zei de Rosse; wij staan voor de deur, en de boom is bijna al te zwaar voor ons vieren; ja, spoedt u; 't is tijd.

- Laat ons dan maar in de handen spuwen, zei de Stalen; met zes man gaat het gemakkelijk. Twee minuten later hadden de zes roovers den boom opgetild, en maakten zich gereed om de deur neer te stormen.

- Waar is Kaat? vroeg Bruno.

- Die staat daar achter ons tegen een lindeboom te droomen, antwoordde een der roovers.

- Kom, wijven kunnen hier gemist worden, meende Bruno.

Ja, de Zwarte Kaat stond daar roerloos tegen den stam van een lindeboom; zij had het oog op twee verlichte vensters der verdieping van het huis.

- Zou daar de baker zich met het kind bevinden? sprak zij bij zich zelve; ja, hoor ik de kleine daar niet? Aan de andere dukaten en zilver, aan mij den Helm!

Terwijl zij daar stond te droomen, viel de stormboom op de deur, die bij den tweeden stoot met gedruisch naar binnen viel.

Turk was de eerste die door de bres heenvloog.

Een blijde kreet steeg uit de invallende bende op; van binnen waar iedereen plotseling ontwaakte, hoorde men jammerend om hulp roepen, en een minuut later, knalde een gewerschot. ....

.....

IV.**In de Abdijkerk.**

De maan zinkt achter donkere wolken weg; de nacht wordt donkergrauw. De sneeuw schuift langs de bevrozen heitakjes, en stapelt zich opeen, tegen de wallen, welke Postels eigendommen omgeven. De wind huilt door de naakte takken, slaat de toppen der linden door die der beuken, hunne grijze medebroeders, en werpt de dorre sprokkels op den grond. De leien der daken klepperen, de glasruiten waggelen in haar looden groefjes, en de fijne torenspil van het Postels Godshuis schijnt zich te buigen voor de macht van den wind.

Vier ure slaat het uurwerk; en de galm der klok, dan nauw hoorbaar, dan hard, wordt in honderden richtingen rondgedreven.

Eensklaps blikkert er een licht in de kloosterkerk, en al de ramen teekenen zich in vurige bogen, op de zwarte muren af.

Er is iets geheimzinnigs, iets treffends in dat licht, in het donker van den nacht, midden in die wilde natuur. Het orgel klaagt met zijn zware, volle tonen, en een menigte zangers vereenigen zich met die statige en indrukwekkende harmonie.

Treffend oogenblik, waarop de vreedzame kloosterling, lang voor het nalen van het daglicht, Gode zijn eerste offer van den dag opdraagt! Hoe gevoelvol, hoe grootsch dreunt die lofzang door den verlichten tempel! De dolle natuur schijnt onder den invloed van het harmonisch gebed, en de heiligheid van dit treffend oogen-

blik; de wind zwijgt, de laatste sneeuwvlokken vallen neder, de maan dringt de wolken van zich weg, en drijft van tijd tot tijd helder in de lucht.

Een oud man ging over het wijde binnenplein van het Godshuis en bad; aan de kerkdeur hield hij stil, en maakte zich gereed binnen te treden, toen eensklaps de zware klopper herhaalde malen op de kloosterpoort nederviel.

De man hief het hoofd op, zag in de richting der poort, en luisterde; alles bleef stil. Gewis dacht hij zich bedrogen te hebben; want hij opende reeds de tempeldeur, toen er andermaal met hevigheid op de deur geklopt werd.

- Welk een gedruisch? mompelde de oude man, de kerkdeur wederom toetrekend en zich naar de poort behevend; en dat met die koude, op Driekoningen-nacht? Onophoudelijk geklop? Gewis bedelaars, of arme reizigers. Maar wie reist er bij nacht? Neen, bedelaars. O, dat volkje laat ons toch nooit gerust... Wel hemel, wat is er toch gaande? Die ongelukkige klopper zal heel Postel nog in rep en roer zetten!

Dit zeggende, was hij reeds aan de poort, opende het klein, getralied venster, dat zich daarin bevond en sprak:

- Gij moest den klopper met vrede laten, en te midden van den nacht te huis blijven; ziedaar, neem die duiten, en de Heer zij u genadig!

- Goede vriend, zijn wij hier aan 't Godshuis van Postel? vroeg een vrouwenstem.

- Aan het Godshuis? Waarom die vraag?... Ja, gij zijt hier aan het Godshuis; nu neem deze duiten en kom bij klaren dag terug.

- Zoudt gij ons de poort niet willen openen? - vroeg dezelfde stem.

- De poort openen, zei Pater Hyacinth met verwondering; in het midden van den nacht? Zeker niet. Wie zijt gij?...

- Arme, brave lieden; daarop kunt gij rekenen; eerlijk volk.

- Welnu, neem dan mijne duiten, Accipe...

Geen antwoord.

De oude kloosterling schoof het venstertje dicht, en ging heen, nogmaals roepende:

- Kom bij klaren dag terug; is dat nu een uur om iemand lastig te vallen?

- Beste heer! riep hem de vrouwenstem, op een biddenden toon achterna; kunt gij ons niet even binnenlaten?

- Hum... hum... Beste heer? Dat moet toch arm en braaf volk zijn! mompelde de oude Hyacinth.

Hij keerde terug, en opende opnieuw het venster.

- Welnu, sprak hij; hebt gij honger? Wij hebben nog brood; hebt gij koude? Maar toch kan ik niemand binnenlaten in het hol van den nacht...

- Ach, goede heer! onderbrak de weemoedige stem; wij zijn wel arm, maar toch eerlijke lieden.

- Gij wilt geen geld, gij hebt geen honger of koude? Zeg op, wat wilt gij dan? wat...

Het geschrei van een kind onderbrak hem in zijne vraag.

- Hoe, een kind in die koude?... Midden in den nacht? vroeg de kloosterling.

- Een pasgeboren kind, goede, lieve heer! versteven van koude en gebrek; arm schaapje! moet gij dan zoo onder den blooten hemel omkomen?

- Wat zegt gij daar? een pasgeboren kind? mompelde de kloosterling.

- Een arm, verlaten bloedje!

- Dat roept wraak in den hemel! antwoordde de verontwaardigde kloosterling; een onnoozel schepseltje in de koude laten liggen zonder voedsel, zonder kleederen misschien, zonder...

- Ja, zonder doopsel, voegde de vrouw er bij; - want zij had de gedachte van den ouden Hyacinth geraden.

- Zonder doopsel! riep de kloosterling; horesco! Wat wordt het menschdom toch goddeloos!

De grendels schoven achterwaarts, - de sleutel krijschte in het slot, de poort draaide open, en de vrouw trad binnen. Zij werd opgevolgd door twee mannen; een bonte doghond kwam achterna, en wierp zijn vlammend oog op den ouden kloosterling.

De vrouw had een bedaard en zedig voorkomen; haar eenvoudig, maar zindelijk kleedsel scheen den rondreizenden koopmansstand van dien tijd aan te duiden. En echter, indien de oude Hyacinth haar zwart oog onder haar dikke wenkbrauwen, had kunnen gadeslaan, zou het hem misschien berouwd hebben de poort te hebben ontsloten.

Van de twee mannen welke de poort binnentraden was de eene een reusachtige kerel met zwart haar en bokkebaard. Men zou hem voor een verminkt soldaat genomen hebben; want hij droeg een zwaar lidteeken dwars over het voorhoofd, en een geverfde neus bedekte de plaats, waar gewis het zintuig van den reuk door een sabelhouw was verdwenen. De andere was een oud mannetje, die op zijn handkruk moeilijk voortging. Evenals de dog die hen opvolgde, zag hij met omzichtigheid rond zich heen, en belette aandachtig den kloosterling die de poort weder toegrendelde. Dat drievoudig gezelschap met een schreiend kind en het gevreesde dier, dat hetzelfde scheen te bewaken, zou den fijnen waarnemer doen aarzelen, en hem een doodelijken schrik op het lijf hebben gejaagd.

Geen wonder; het waren Bruno, Terus en de Zwarte Kaat, begeleid door Turk, wiens witte pels reeds weder zwarte plekken gekregen had.

De lezer heeft reeds geraden, wie de vierde was, welke met de gevreesde Hellenenders het kloosterplein binnen kwam; het was het geroofde kind der Hoeve, het kind met den Helm.

Doch de oude Hyacinth was te zeer bekommerd met den ongelukkigen vondeling, en deszelfs doopsel, om in het minste acht te slaan, op het uitzicht en houding van de nachtelijke bezoekers.

- Natus infelix! mompelde hij terwijl hij droevig met het hoofd schudde, en den weg naar de kerk insloeg; welke wreedheid, ging, hij, tot zich zelve sprekend, voort; een arm bloedje aan een wissel dood en een eeuwig ongeluk bloot te stellen! Wreede moeder! *Natu es e scopulis nutrita laste ferino!* En dat kind is niet gedoopt? vroeg hij het hoofd omkeerend.

- Ach, goede Pater! antwoordde de listige moeder van Hellenend; denkt men aan ziel en zaligheid in deze bedorven tijden?

- Gij hebt gelijk; doch, indien het kind eens gedoopt ware?

- Onmogelijk, lieve, beste heer!

- En echter is zulks mogelijk, hernam de gestrengte kloosterling.

Doch de vindingrijke Kaat nam in eens allen twijfel weg.

- Goede Heer, antwoordde zij; op onze gewone reis door de Kempen, vernachtten wij in het naastgelegen dorp. Daar heeft men ons, goede lieden, door iedereen gekend, het schaap ter verzorging aangeboden... En, lieve Heer, wat doet men al niet om zijn brood te verdienen? Doch het schepseltje zal eens gelukkig zijn... rijk als het water diep is, zooals men beweerde; want zijne moeder is, zooals men ons zeide... misschien kent gij?

- Genoeg, genoeg! viel haar de oude Hyacinth in de rede; ik wil niets van dat alles weten.

Zijn geweten was gerustgesteld; hij opende de kerkdeur, en wees met den vinger naar een bidbank.

- Knielt daar een oogenblik neder, mijne brave vrienden, fluisterde hij; en bidt, een onze Vader, voor den armen bloed; Pater Bernardinus zal terstond hier zijn.

- Bruintje, bid intusschen, een Onze Vader, - spotte de kleine Boschenaar, den Rosse even in de zijde stotend.

- Bidden? Ik wil liever hier maar terstond weg zijn, morde de Rosse; ik ben niet op mijn gemak hier in die kerk.

- Om de waarheid te zeggen, antwoordde de kapitein; op de Hoeve waar het dezen nacht, langs halsbreken afging, heb ik geen oogenblik de minste vrees gehad, maar hier, op mijn woord van eer, zou ik bang worden; hoe komt dat?

Indien een brave christen hen had kunnen afluisteren, en hunne bemerkings beantwoorden, zou hij gezegd hebben:

- Dat komt omdat de groote Rechter, daar voor u in het gewijde tabernakel tegenwoordig is, de groote Rechter, die een oog houdt op den misdadiger, hem een tijd strafloos laat loopen, maar hem toch eenmaal aan de veeren komt. Ja, 't is de tegenwoordigheid van den Heer, die uw boos geweten even wakker schudt, en u toeroept dat gij allen Godvergeten schelmen zijt, en nooit zijn geduchte wraak zult ontloopen!

- 't Was onvoorzichtig van ons, hier te komen aankloppen, meende de Rosse.

- 't Was een dwaasheid van Kaat, fluisterde Terus.

- De heks! wanneer zij iets in het hoofd heeft, moet het er door; want wat hebben wij hier te maken?

- Wat zij voor heeft moet zij winnen; neem het wijf zooals zij is; maar 't is een gekke streek.

- Ik gaf twintig Rijngulden, indien ik hier fatsoenlijk weg was.

- Ik ook; doch houd u goed; laten wij doen alsof wij godvruchtig zaten te bidden.

En zoo deden de schelmen.

Eenige minuten later staat de oude Hyacinth achter hen, klopt den Rossen Bruno even op den schouder, en wijst met den vinger naar den hoek der kerk. Daar staat de arduinen doopvont met zijn koperen deksel; nevens de doopvont zit een priester te bidden. Bij het naderen der Hellenenders staat hij op, werpt een vorschenden blik op hen, heft even den mantel der zwarte vrouw op, en beziet het kind dat zij in den arm draagt.

Met ingehouden adem, met gapenden mond, met stijven blik staren de roovers hem aan, en het scheelt weinig, of er ontschiet hun een schreeuw van plotselinge ontzetting. Geen wonder; wien zij daar voor hen zien, is het evenbeeld van den President-Schepen van Bladels Dingbank; dezelfde hooge, indrukwekkende gestalte, dezelfde gelaatstreken, dezelfde blik, het is zijn broeder!

In benauwder omstandigheden hadden de mannen der bende zich nooit bevonden.

- Hoe wilt gij dat kind heeten? vroeg de priester.

- Zooals de eerwaarde het verkiest, antwoordde de Zwarte.

- Dan stel ik voor het arme kind te doopen onder den naam van Bernardus, die ook mijn patroon is.

- Allerbest, eerwaarde, allerbest!... was het antwoord.

- Bernardus! die naam blijve voor mij een aandenken van het geluk dat mij op Driekoningen-nacht te beurt viel.

Daarop begon hij de verheven doopgebeden, goot het zaligmakende vocht op het hoofd van het kind, en voltrok de plechtigheid.

- En dat kind hebt gij gevonden? vroeg hij.

- Neen, allerbeste heer, antwoordde de Zwarte Kaat; het is ons ter verzorging toevertrouwd; een ongelukkige moeder, die... gij verstaat mij wel, goede heer; maar 't is toch altijd een vondeling, een...

Kaat wist niet meer hoe zij haar leugens aan elkander moest spinnen.

Bruno en Terus stonden op gloeiende kolen.

- Ongelukkige moeder, arm kind; zuchte de priester; moge de Hemel beiden genadig wezen!

Zijn oog viel toevallig op de even ontbloote borst van het kind.

- Zonderling, sprak hij glimlachend; 't is bijna alsof de kleine een rood kruiske op zijne borst heeft.

- 't Is een geboortevlekje, eerwaarde, niets anders, meende de zwarte.

- En wat hangt daar om zijn hals? Een medalie?

Terus, die het gevaar bemerkte, zei haastig:

- Een Lieve-vrouwebeeldje, eerwaarde heer.

- Bewaart dat stukje met zorg, goede lieden! hernam Pater Bernard; misschien brengt hetzelfde later het schuldeloos kindje in de armen zijner ongelukkige moeder terug; bewaart het zorgvuldig. Maar zich hervattend, vroeg hij: wie zijt gij, goede vrienden? Hoe heet gij? Waar woont gij?

Kaat gevoelde het gevaar der wending van het gesprek, en sneed hem haastig het woord af:

- Wij zijn arme lieden, arm, maar braaf in de ziel. Wij wonen overal waar de genadige Heer ons het dagelijksch stukje brood van den Hemel nederwerpt. Mijn naam is Truitje Trimmels. Zie, mijnheer, want gij zijt toch de goedheid zelve, en indien wij u ooit kun-

nen vergelden; maar, God! wat willen arme menschen zooals wij vergelden? Maar bidden voor u, goede Pater, dat zullen wij; en bidden toch kan iedereen.

Kaat zweeg even; zij had noodig zich een weinig te bedenken, om haar leugentaal aaneen te houden; zij vervolgde op geslepen toon:

- Zie, mijnheer, dat is mijn man, Stemen Stommels; hoe ongelukkig! Ach, die geuzen! Ja, dat deden de geuzen! Zij wees schreiend naar Bruno's geverfden neus, om aan te duiden dat haar man het achtbaarste deel van zijn lichaam ter verdediging van het geloof had opgeofferd.

Na een paar tranen te hebben afgedroogd, vervolgde zij op den vermomden Boschenaar wijzend: en dat is mijn oudste broeder. Goede pater, wij reizen driemaal in het jaar door de Kempen; wij verdienen ons arm broodje ter dege zuur; wij zijn arme, brave lieden; maar dit kindje? Wat moet er van dit kindje geworden?

En Kaat weende heete tranen.

Terus, beseftte het gevaar dat er voor hen in de ongelukkige medalie, waaraan niemand gedacht had, kon gelegen zijn, en een spoedig einde willende maken aan het gesprek met den kloosterling, sprak hij op smeekenden toon:

- Ach, beste vader, indien de Hemel een plaats voor dit schaapje in het Godshuis wilde afstaan?

Het uitwerksel zijner vraag beantwoordde volkomen aan zijne verwachting.

- Onmogelijk, lieve vriend, antwoordde haastig de priester; onmogelijk! het Godshuis kan zich niet met het verzorgen van kinderen gelasten; ziedaar, neem dat... God is almachtig, en ons aller Vader... kom mij nu en dan met het schepseltje een bezoek geven.

Dit zeggende, stopte hij de Zwarte Kaat eenige zilverstukken in de hand.

- Ach, hoe goed is God, en hoe braaf zijn dienaar! zei de Zwarte, en veegde met de hand over haar oogen alsof zij weende van aandoening.

- Nu, gaat in vrede, hernam de priester, en dat de Heer u zegene!

Dit zeggende, stak hij de hand zegenend uit, en maakte zich gereed heen te gaan, toen hij zich eensklaps omkeerde, en zeide:

- Wacht een oogenblik; geef mij de helft der medalie.

De Hellenenders huiverden; doch Terus brak het goudstukje in twee stukken, en reikte er een van over aan den priester. Deze werd niet gewaar dat de hand van het oude kereltje beefde, en zich een vreeselijke bleekheid over zijn wezen spreidde... De priester nam het gouden stukje aan en legde het in een zilveren relikwiedoosje, dat hij aan den hals droeg.

De schelmen verlieten de kerk. Aan de deur vonden zij den bonten Turk terug die, verheugd zijne meesters terug te zien, dit met zijn groeve stem te kennen gaf. Eenige oogenblikken later ging de poort van Postels Godshuis achter hen dicht, onder den tienmaal herhaalden wensch van Pater Hyacinth.

- Goeden morgen! Goede reis!... Komt ons dikwijls bezoeken... Zorgt maar goed voor het kleintje; het zal u zegen bijbrengen; dat mist niet; goede menschen, goeden morgen! Goede reis!... Dat het u welga!

- Loop naar de hel! bromde hem Bruno achterna.

- Br! deed Terus, ik zweet er water en bloed van.

- Oude rommelpot! bromde de Zwarte Kaat, en zij sloeg met verhaaste schreden de zijlaan in.

Haar makkers volgden haar stilzwijgend op. Tien minuten gaans van het Godshuis stonden de Hellenenders stil, en zetteden zich op de heide neder.

- Dat was daar niet zuiver, zeide Zwarte Kaat.

- Aan wien de schuld? vroeg Bruno misnoegd.
- Ja, aan wien de schuld?... vloekte de kleine Boschenaar.
- 't Is zeker al wederom die Zwarte Heks die het gedaan heeft? vroeg Bruno's wederhelft; kom, bekijf me nu niet; dewijl alles toch naar wensch is afgelopen.
- Sapperhel! ik was daar niet op mijn gemak in die kerk, zei de Rosse.
- De Kerk mocht nog al de kerk zijn, liet Terus er op volgen; maar van dien Pater Bernardus kreeg ik den doodschrik op het lijf; was dat ook de broeder van Dirk Ten Vorsel?
- Twijfelt gij daaraan? zei Kaat; twee druppels water gelijken niet beter op elkander.
- Wie duivel! had toch ook kunnen denken daar zijn broeder aan te treffen? Wij hadden daar leelijk in de kaars kunnen vliegen.
- En dan die satansche medalie!
- Niemand heeft er aan gedacht, dat zulk een nietig stukje een eerlijk man nog aan den galg kon helpen, zei de Zwarte; en hoe kwam die Pater op het denkbeeld de helft er van in bewaring te houden?
- Om dat stukje in mijn bezit te hebben, zou ik hem gaarne het hoofd inslaan; dat ding kanons vroeg of laat verraden.
- Neemt gij dat zoo hoog op? vroeg de Zwarte.
- Terus heeft gelijk, zei Bruno; daarom is het maar zaak dat wij ons uit de voeten maken, en niet in Bladel wederkeeren, voor dat al die zaken van de Vorselsche Hoeve teenemaal zijn vergeten.
- Wat was het ook noodig, in dat naakte Postel aan te landen? zei de Boschenaar; 't was een domme streek!
- Ja, gelijk hebt ge wel, Terus, zei Bruno; wat moesten wij daar in het Godshuis gaan ronddwalen? Wat was het noodig in de kou en de sneeuw, midden in

den nacht, als vastenavondgekken heen en weer te kuieren?

- En ik met mijn verwenschte kruk? zei Terus met zichtbaar ongeduld.

- En ik met dien uitheemschen neus, die mij den adem belette? zei Bruno.

Een oogenblik daarna ging echter hun kwade luim over.

Terus begon te schateren van lachen; Bruno volgde zijn makker na, en beiden bezagen hun zwarte gezellin als om haar ook aan te zetten, het ongeval met een lach te vergeten.

Doch de Zwarte zag hen stijf aan; een blik van verontwaardiging schoot uit haar oog.

- Ellendige raasbollen! sprak zij met den bitteren grijnslach die haar eigen was; wat zoudt gij met uw Helm aanvangen, indien hij niet gedoopt was, en nog wel gedoopt, terstond na de geboorte?

- Pt... deed Terus.

- Pt?... deed hem Kaat met drift achterna, en dat voor iemand die latijn kent?...

Jongen, Terus! gij kent uw stiel niet! Te drommel, neen, dien kent gij niet!

- Dat is nu hetzelfde, meende deze; maar waarom moest die kleine schreeuwer gedoopt worden?

- Omdat de Helm anders geen duit waard is; - daarom! om niets anders, beet Kaat hem toe; 't is schande zoo iets niet te weten voor iemand die latijn kan.

- En gij, die geen latijn kunt, hoe weet gij dat?

- Dat weet ik van mijn moeder.

- Uw moeder was ook een heks evenals gij.

- Wat hebt gij daar gezegd? vroeg de Zwarte Kaat opspringend; indien een ander mij zoo iets durfde verwijten, haalde ik hem de oogen uit 't hoofd.

- Nu, nu, Kaatje, maak u niet boos; wat gij gedaan

hebt, is wel gedaan, zei Terus; zoo toch is dat niet gemeend.

- Ja, ja, wel gedaan, herhaalde Bruno, die nooit dan met tegenzin, zijn onstuimige weerhelft tegensprak; kom, een enkel teugje op den goeden uitval gedronken! en hij reikte Terus zijn lederen flesch over.

- Op uwe gezondheid, Truitje Trimmels!

Kaat verloor opeens haar kwade luim, bij het hooren van den naam, welken zij in een oogenblik van gevaar, zoo gemakkelijk had verzonnen; en onder een algemeen gelach ging de brandewijnflesch rond.

- Vorselsche drank, echt nat! zei Kaat, terwijl zij haar dunne lippen afdroogde.

- Zuur verdiend, antwoordde Bruno, en hij streek met zijn grove hand over zijn borstbeen.

- De kogel snorde mij als het rad van een spinnewiel langs het oor, zei Terus; die satansche Dirk is een onverschrokken kerel, dat beken ik.

- En met den kolf van zijn korten vuurloop stampte hij mij op het lijf, alsof hij mij de ribbenkas had willen open breken; die onbeschofte vent, vloekte de Rosse.

- Ik heb het u voorzegd, Bruintje; gij hebt hem te licht geschat; hebt gij gehoord met welke stem hij zijn volk bijeenriep?

- En hoe hij Bordje tegen Quintje, en Quintje tegen Bordje sloeg, alsof hij het stof van zijn handschoenen had geklopt? Zonder ons had hij die twee kleine kereltjes letterlijk plat geslagen, en gewurgd.

- En hoe hij onversaagd onzen Turk met twee handen aangreep, en hem daarheen smeed als een kegelbol?

- Welk een kerel! zei Bruno; die men evenals een stier moest omvertrekken, en binden!

- Kwaad ras, Bruintje, ik heb het u gezegd.

- Nu, ik vergeef hem, dat hij zich te weer heeft gesteld; sapperhel; dat is deftig; maar iemand in den vinger bijten dat is valsch! En de Hellenender bezag met een bedrukt oog zijn vinger, die het teeken droeg van een forschen tandslag. Dat vergeef ik hem niet; dat betaalt hij mij; vroeg of laat zien wij elkander weer, liet hij er dreigend op volgen.

- Kom, kom, Bruintje, laat ons hopen elkander nooit terug te zien; ieder heeft zijn deel, en dit deel, op mijn woord, is voldoende om gedurende een geruimen tijd, de kou en den honger vlak in de oogen te kijken.

Terus zweeg; hij zag de gebroken medalie aan den hals van het kind, en dezelve bij het schemeren van het bleek daglicht beschouwend, hernam hij.

- Hemel en aarde! Het wapen van Ten Vorsel; indien die Pater het stukje bezien had waren wij in de pan.

- Hoe gelukkig zei Bruno, dat hij niet nieuwsgierig was te weten wat er op dit stukje goud stond.

- En dat hij ons zelfs nog geld in de hand stopte, voegde zijn makker er bij; geluk op geluk! Indien het zoo voortgaat...

- Dat zal zoo voortgaan, viel de Zwarte Kaat hem in de rede; zoolang de Helm in ons midden is.

Daarop stopte Kaat met bezorgdheid den ongelukkigen Helm onder een wollen deken; zij nam de gouden medalie van den hals van het kind, en verborg dezelve onder hare kleederen.

Bruno wierp zijn valschen neus op de heide, wreef zich het gemaakte lidteeken van het aangezicht, en wiesch met een handvol sneeuw het zwart uit zijn baard. Terus ook trok zijn grijze pruik van het hoofd, stak haar op zijn handkruk, en plantte deze in den bevrozen sneeuw vast.

Een hartelijk gelach begroette het grijsharig tooisel

waaronder de listige Boschenaar het hoofd en de helft van zijn aangezicht verborgen had gehouden.

- Kom, laat ons nu maken dat we weggomen, sprak Kaat opstaande; is het voorzichtig den grooten weg te volgen?

- Neen, liever het voetpad dwars door de heide, stelde Bruno voor; laat mij voorop gaan, en spoed u wat.

- Eer men ons achter de veeren zit, zei Terus.

- Wacht, laat mij eerst die wittevlekken van Turk zijn rug wrijven... Zie zoo, nu zijn we allen weer zooals voorheen.

- Eerlijke, rijzende kooplieden, lachte de Zwarte Kaat.

- Eerlijk vooral, merkte de Boschenaar spottend aan.

In den voormiddag zat Pater Bernardus in zijn cel te denken aan het arm kind van den voorbijzijnden nacht.

- Wat is toch de wereld! zuchtte de kloosterling; ziedaar, nu toch wel zeker een ongelukkige moeder, en een niet minder ongelukkig kindje.

En in gedachten opende hij de relikwiedoos welke hij aan den hals droeg, en belette het stukje goud, de helft der medalie hem door Terus gegeven.

- Genadige God! riep hij; wat zie ik daar? Het wapen onzer familie! Een donkere nevel in welks midden hem de waarheid in vuur afgeteekend toescheen, dreef hem voor de oogen.

- Dirk, mijn broeder, zuchtte Pater Bernard; moge u geen ongeluk getroffen hebben! Maar mijn voorgevoel zegt dat er iets verschrikkelijks op de Hoeve gebeurd is. Ach! De Heer zij ons genadig, indien het arme kind, dat ik dezen nacht het heilig doopsel toediende, eens het nieuwgeboren kind was van mijn broeder!

Op dit oogenblik kwam er een ruiter de poort binnen gedraafd; het was een boer uit de buurt der Vorsel-

sche Hoeve, die het ongeluk aldaar den verlopen nacht voorgevallen, in zijn volle uitgestrektheid kwam bekend maken. De roovers zoo verhaalde hij, hadden de huisdeur met een stormboom ingelooopen, den President-Schepen, die zich echter dapper verweerd had, mishandeld, en hem evenals de dienstboden geboeid, een prop in den mond gewrongen, en daarna het huis letterlijk leeggeplunderd. Het ergste van al was, dat in de ontzettende verwarring het sedert eenige uren geboren kind was verdwenen.

- Ach! nu weet ik alles, zuchtte Pater Bernard; arme vader, arme moeder, arm kind!

En nu begreep hij waarom hij zooveel belang had gesteld in den doopeling, en waarom sedert het vertrek der vreemde kerels, zijn geest zich geen oogenblik van het voorgevallene aan de doopvont had kunnen losmaken.

Er waren geen tien minuten verlopen of geheel Postel was in rep en roer: kloosterlingen, knechten, boeren, de gansch bevolking der hofsteden van het Godshuis, in een woord, al wie beenen aan 't lijf had, liep naar buiten rechts en links in alle inrichtingen om de drie vreemdelingen, welke sedert eenige uren Postel verlaten hadden op te sporen. Doch, of men het kreupelhout, de bosschen, afgezonderde wegen, de heide afzocht, alles was vruchteloos; er was geen spoor der roovers te ontdekken.

De lezer zal zich gemakkelijk een denkbeeld vormen van den droevigen toestand der Vorselsche Hoeve.

De President-Schepen was genoeg met de levenswijze der Hellenenders bekend, om hen te verdenken, niet vreemd te zijn aan de plundering zijner woning, en den roof van zijn ongelukkig kind. Ook kwamen gerechtsdienaars der Dingbank een gestreng onderzoek in het gehucht afleggen, doch vruchteloos; want niets kon men opsporen, hetgeen met den aanval op de hoeve in ver-

band stond. Men trof er vrouwen, kinderen en oude mannen aan, die met een gemaakten, dommen blik de gerechtsdienaars aankeken, niets wisten, of niets schenen te weten van hetgeen er was voorgevallen, en op alle vragen een ontwijkend antwoord wisten te geven. Weinig bekend met de streek waar, zooals wij gezegd hebben, nooit iemand den voet zette, viel het den gerechtsdienaars ook zeer moeilijk om te weten of heel de bevolking van Hellenend op dit oogenblik aanwezig was; en welk middel, om zulks te achterhalen, dewijl dezelve van een geheel zwervenden aard was?

Men verloor zich derhalve in gissingen, en de misdaad bleef een geheim voor het dorp.

Vergeten wij echter niet te zeggen, dat de President-Schepen, die in persoon het onderzoek geleidde, een der bewoners met zijn vuurloop neder schoot; het was een groote, zwarte doghond, die met hardnekkigheid zijn grondgebied verdedigde, en kost wat kost niet wilde toelaten, dat er vreemdelingen het gehucht binnen drongen.

Het was Turk, die, zooals wij gezien hebben, een zekere rol in ons verhaal gespeeld heeft. Daar zijn meesters op dit oogenblik van het gehucht verwijderd waren, weten wij niet, op welke wijze, of waarom Turk zich tehuis bevond; zeker is het, dat hij er door den President eigenhandig werd gedood.

Het verlies van zijn hond verbitterde Bruno, den woesten Hellenender dermate, dat hij, van het oogenblik dat men hem met de zaak bekend maakte, gezworen had, zich eenmaal op den gevreesden President te zullen wreken.

Het vervolg van ons verhaal zal den lezer doen zien of hij zijn woord hield.

Bij toeval ontstond er onmiddellijk, na het gerechtelijk onderzoek, brand in het gehucht, en in eenige oogen-

blikken werden er twee of drie woningen door het vuur vernield. Ofschoon Ten Vorsel teenemaal hieraan vreemd was, werd echter dit ongeluk bij de rekening van den hond aangeschreven, en de Hellenenders beloofden zich, vroeg of laat, dit aan den President-brandstichter, zooals zij hem noemden, duur betaald te zetten.

V.

Het Gebed des Heeren.

Onder den naam van Gutwald groeide de kleine Bernard voorspoedig op, en trok menigmaal door zijn lief voorkomen, de opmerking van anderen tot zich; het was die vlugge blik in zijn zwarte oogen, dat blank, verheven voorhoofd en bevallig aangezicht, welke iedereen in het oog vielen.

Gedurende verscheidene jaren volgde het knaapje zijne roovers, die het land op en neer zwierven, zich slechts nu en dan voor een paar dagen in het bekende gehucht ophielden en hunne strooptochten met een altijdtoenemend geluk voortzetterden.

Het was alsof de tegenwoordigheid van den Helm werkelijk voldoende was, om hunne ondernemingen altijd gunstig te doen uitvallen. Bruno en Terus, in het begin minder van de kracht des Helms overtuigd, dan hun zwarte gezellin, waren langzamerhand tot hare denkwijze overgegaan, en begonnen te gelooven dat het knaapje hun waarlijk onmisbaar was geworden. Deze overtuiging wortelde zich onwrikbaar in hun geest, toen het kind dien ouderdom bereikt had, waarop de natuur

de onveranderde karaktertrekken op het gelaat begint af te prenten.

Het negenjarig knaapje was wel de belangwekkendste jongen, die men kon zien. Zijn oogen blikkerden van vuur en leven onder zijn verstandig voorhoofd, hetwelk de natuur met dikbezet en gitzwart krulhaar had omgeven. Geen knaap van zijne jaren kon hem evenaren in vlugheid en gewis had niemand ooit een zoo sterken en ranken lichaamsbouw bij een kind van dien leeftijd kunnen gadeslaan.

Goedheid, gelatenheid, geduld, waren de hoofdtrekken van zijn inborst. Een soort van weemoed, welke zeer zelden aan gezonde kinderen eigen is, deed hem gewoonlijk de stilte en de eenzaamheid zoeken, en reeds vroeg had hij de gewoonte alles te zien, alles te hooren, en te zwijgen. Geduldig toonde hij zich bij de kwade luimen der onstuimige Kaat, en beantwoordde met een voorbeeldelijke zachtaardigheid, de onverdiende berispingen van Terus of Bruno. Doch wanneer men eenmaal de verongelijking te ver dreef, en de eer van zijn hart raakte, ontstond er plotseling een ongelooflijke verandering in Gutwald; dan steeg het bloed naar zijn hoofd, en dan schitterden en dreigden zijn oogen met zooveel onverschrokkenheid en moed, dat hij menigmaal den Rossen Bruno zelve, deed terugtreden.

Doch iets hetgeen de Hellenenders het meest verbaasde, en hun bijna schrik inboezemde, was de rimpeling van zijn voorhoofd; dan, wanneer hij in woede ontstak, vertoonde er zich boven den neus, een dikke rechtopgaande rimpel die hem vervaarlijk en bijna onkenbaar maakte. Voeg daarbij de purperen geboortevlek in den vorm van een kruis op zijn borst en vooral zijn geboorte met den Helm, en het zal niet vreemd voorkomen dat de Hellenenders een soort van geheimzinnigen eerbied toedroegen aan het geroofde kind der Vorselsche Hoeve.

Minder uit liefde, dan uit berekend belang, werd het kind steeds goed verzorgd en gekleed, en verwaarloosde men geen middelen, om zijne gezondheid in al hare kracht te bewaren.

Terus die, zooals wij gezegd hebben, een zekere geleerdheid bezat, en zelfs, zooals de roovers beweerden, een enkel woordje latijn kon, gaf aan het knaapje de eerste lessen in het lezen en schrijven, en onderwees hem op zijne manier in de plichten van den mensch.

Wij zullen later zien welke beginselen hij zijnen kleinen leerling indrukte.

Het was toen Gutwald negen jaar bereikt had dat de roovers het voornemen maakten, zich wederom en voor goed in Hellenend te vestigen.

Wie dacht er nog aan de bestorming der Hoeve? Wie zou in den kleinen Gutwald den geroofden Ten Vorsel herkennen? Was de zoo gevreesde President-Schepen der Dingbank niet sedert lang van zijn ambt ontzet? En zou zijn bloode opvolger, voor al ter wereld, wel zijn voet durven zetten in het gevreesde gehucht? In alle geval, waren zij niet oneindig sterker dan de onbeduidende Dingbank van Bladel? Was hunne bende niet altijd even talrijk, even vol moed?

Al die vragen losten zij ten hunnen voordeele op, en sedert eenigen tijd hadden de opperhoofden der Bende zich dan ook weer in Hellenend gevestigd.

Tegen het ondergaan der zon, op een heerlijken zomerdag, wandelde een eerbiedwaardig geestelijke door de velden van het dorp.

Er was iets deftigs in zijn hooge gestalte, iets goedaardigs in zijn krachtvolle gelaatstrekken; maar tevens lag er mistroostigheid over geheel zijn persoon.

Nu en dan hief hij de oogen hemelwaarts, en scheen voortwandeland te bidden, of stond eensklaps stil, hield

de oogen naar den grond gericht, en scheen in diepe, treurige gedachten verzonken; zelfs kwam er dan een traan in zijn oog opwellen. Waaraan dacht hij? Aan ongelukken van vroegere tijden.

Op het einde van een zijpad bleef hij stilstaan, en zag met oplettendheid naar een voorbijgaanden knaap, die uit een korf met de schoonste perzikken gevuld, de rijpste vruchten uitkoos, en ze met gretigheid opat.

- Mijn kind, vroeg hem de geestelijke, - waar woont gij?

Het knaapje stond stil en antwoordde:

- Daar ginds in Hellenend.

- Dat dacht ik, mompelde de priester; dewijl gij mij geheel en gansch onbekend zijt; hoe heet gij?

- Gutwald.

De geestelijke bezag met belangstelling, 't schoone wezen en den ranken bouw van het kind, en sprak verder:

- Waar haalt gij die schoone vruchten?

- In den hof van gindsche woning.

- Wie heeft u die gegeven?

- Niemand; ik heb ze genomen.

- En wie heeft u dit bevolen?

- Vader of moeder, ik weet niet...

- Hoe, men beveelt u te stelen? vroeg de priester eenigszins driftig.

Het knaapje scheen niet goed te vatten, waarom de man hem zoo ernstig aanzag.

- Weet gij dan niet, zei de geestelijke; dat gij niet moogt stelen?

En het kind staarde hem vragend aan, en zei half lachend:

- Waarom niet?

- Wel, mijn lief kind, omdat stelen zonde is.

De jongen zette zijn korf op den grond, en scheen ge-

negen het gesprek voort te zetten; en toen de geestelijke zich op den houtwal neerzette, plaatste hij zich vertrouwelijk naast hem.

- Hoe oud zijt gij, mijn kleine vriend? vroeg de priester verder.

- Negen jaren.

- En gij weet niet, dat stelen zonde is?

De knaap schudde neen.

- En dat de Dingbank ook verbiedt te stelen, dat weet gij toch wel?...

- Gewis, dat weet ik; maar men heeft mij gezegd dat de oude Vorster zoo bang is als een haas, en ik slechts mijn zakmes moet trekken, om hem weg te jagen.

- Maar, mijn brave jongen, gij hebt mijne perzikken gestolen.

- De uwe? zei de knaap, opstaande; hij bezag met strakke blikken den goedaardigen man, en met een traan in het oog, sprak hij: O, daar heb ik spijt van... neem ze terug, mijnheer, of liever, ik zal ze zelf terug brengen.

- Neen, neen, mijn kind, ik schenk u die perzikken; maar doe het nooit weer; de goede God hierboven zou u straffen, indien gij al aan den Vorster kondet ontsnappen.

De geestelijke had het lief gezichtje van Gutwald tusschen zijn twee handen, en bezag hem met zooveel goedheid en liefde, dat het kind hem weenend aan den hals viel.

- Gij zult dus nooit meer stelen, en God niet meer vergrammen?

Het kind schudde weemoedig, neen.

- Gij hebt den goeden God immers oprecht lief? Gutwald hief vragend den schouder op.

- Arme jongen, mompelde droevig de priester; dat zelfs weet hij niet! Kunt gij bidden?

- Bidden? vroeg Gutwald verwonderd, wat is dat?

- Wat is God?

- Wat is God? antwoordde de jonge Hellenender, en hij trok wederom zijn schouder omhoog; Gutwald verstaat u niet.

De geestelijke schudde treurig met het hoofd, en vroeg verder:

- Komt gij ooit in de kerk?

- Nooit; vader en moeder zeggen, dat de kerk wel eens kon invallen, en steenen op mijn hoofd werpen.

- Mijn lief vriendje, zei de priester, den kleine met goedheid in zijn arm nemend; wien bemint gij hier in de wereld?

De kleine aarzelde een oogenblik, en antwoordde op onverschilligen toon dat hij daaraan nooit had gedacht.

- Bemint gij uw vader en uwe moeder?

Gutwald zag naar de schoone perzikken, maar liet de vraag onbeantwoord.

- Zoudt gij mij kunnen lief hebben? vroeg toen de geestelijke.

De knaap wierp zijne zwarte oogen naar den priester, en kuste zijne hand.

- Nu, kom dan morgen, tegen den avond hier op dezelfde plaats weder, ging hij voort; en hem met belangstelling het aangezicht streelend, verliet hij het kind.

Gutwald nam zijn korf op, en sloeg den weg in naar het gehucht; doch niet zonder twintigmaal naar den geestelijke om te zien.

Deze goed man, lezer, was onze oude kennis, Pater Bernard, van het Godshuis van Postel, de broeder van den ongelukkigen Ten Vorsel, op dit oogenblik Pastoor te Bladel.

Des anderendaags op den bepaalden tijd snelde de kleine Gutwald naar de afgesproken plaats. De goede Bernard zat reeds daar tegen den groenen wal, en ontving zijn nieuwe kennis met open armen.

- Kom hier, mijn jongen, sprak hij, Gutwald met belangstelling beziende; en zeg mij, hoe u mijne perzikken zijn bevallen?

- Ik heb er geen meer van geproefd, mijnheer, was het antwoord.

- En waarom niet?

- Sedert gisteren avond heb ik geen honger meer. Gedurende den geheelen nacht heb ik van u gedroomd, en van dezen morgend tot nu toe onophoudelijk aan u gedacht.

- Waarom, mijn brave jongen?

Gutwald hief den schouder op, maar gaf geen antwoord.

- Indien gij belang kunt stellen in diegenen, welke u willen goed doen, zult gij ook wel den goeden God leeren beminnen, zei de herder, terwijl hij de hand van den kleine drukkend, deze vertrouwelijk op zijne knie deed rusten.

- Wie is dat? vroeg de kleine nieuwsgierig; God, wie is dat?...

- Daarboven, Gutwald, is een wezen, hetwelk alles gemaakt heeft, wat gij ziet; de gansche wereld met hare bergen en dalen, met hare bosschen, weiden en velden, met hare dieren in Zijn werk. - Ook heeft Hij den schoonen Hemel, dien gij boven uw hoofd ziet, gemaakt, met die ginds schitterende zon, en met de lieve maan en ontelbare sterren, die gij strak zult zien opkomen. Al die schoonheden heeft Hij gemaakt voor den mensch alleen[...] en die mensch, mijn lief kind, is ook het werk Zijner handen.

De knaap stond te denken, en vroeg aarzelend:

- Hoe kan die God dat alles alleen gedaan krijgen?

- Die God, mijn kind, heeft niemand noodig; want Hij is almachtig; Hij behoeft slechts te willen, en alles gebeurt wat Hij gewild heeft.

- En wat wil God? vroeg Gutwald nieuwsgierig.
- Ons geluk! Hij geeft ons kleederen, eten en drinken, het leven hier op aarde, en wanneer wij eens dood zijn, een plaats bij Hem in den Hemel, waar wij eeuwig, dat is zonder einde, zullen leven in het grootste geluk.
- Dan komen wij allen daarboven in den Hemel?
- Ja, allen, die God liefhebben, en hem getrouw dienen.
- Zijn er dan menschen die hem niet liefhebben?
- Zeker, mijn kind, zuchtte de herder.
- En wat komt er van die menschen?
- In plaats van hun den Hemel te geven, jaagt God hen naar de hel.
- Naar de hel? vroeg de kleine: wat is dat?
- Ja, naar de hel; en de hel, mijn goede vriend, is eene plaats waar de ondeugende menschen altijd, eeuwig moeten branden!
- De knaap sidderde, doch hij vroeg verder:
- Kent God de brave uit de booze menschen?
- Gewis, mijn kind; want Hij ziet en weet alles; toen gij gisteren mijne perzikken mede naamt...
- Doch de priester hield op; hij zag een traan blikkeren in het oog van zijn leerling.
- Maar die God, mijn kind, is zoo goed, dat Hij terstond vergeeft, indien men Hem slechts beloven wil voortaan braaf te zijn.
- O, dat zal ik! riep de knaap.
- Lieve jongen! mompelde de priester.
- En wat moet ik doen om altijd braaf te zijn? vroeg het kind.
- Gods geboden onderhouden, was het antwoord.
- En hoe zal ik die kennen?
- Ik zal ze u leeren, mijn kleine vriend, indien gij mij hier dikwijls wilt komen bezoeken.
- Dat zal ik; morgen kom ik weer.

En dat deed de knaap. Nauwelijks was 't afgesproken uur daar of hij verliet Hellenend, en snelde naar de plaats waar de pastoor op hem zat te wachten... Op zekeren dag sprak de geestelijke:

- Wacht, Gutwald, nu ga ik u leeren bidden. Let wel op mijne woorden; het is een kort, maar het schoonste gebed.

De geestelijke ontdekte zich, en Gutwald hem zeer nieuwsgierig beziende, nam ook eerbiedig zijn muts af. Bernard bad langzaam en op plechtigen toon het 'Onze Vader, die in de Hemelen zijt'...

Het kind bezag hem strak in het oog, en scheen aangedaan door het eenvoudig en krachtvol gebed; want nauwelijks was hetzelfde geëindigd, of hij riep met kinderlijke geestdrift uit:

- O, nog eens, mijnheer, nog eens; waarom heeft men mij dat niet geleerd? Ik versta die bede, en nu begrijp ik nog beter wat gij mij reeds gezegd hebt; en hij mompelde zacht, de zoeven gesproken woorden na: 'Uw Wil geschiede op de aarde, zooals in den Hemel'.

Bernard begon opnieuw het gebed, en zijn kleine leerling stamelde hem achterna. Het kind stond opgetogen naar den Hemel te staren; het was gemakkelijk te zien, dat hij verstond wat hij gebeden had, en dat zijn hart geroerd was. De geestelijke gevoelde, dat er in de ziel van het kind een volkomen omkeer plaats greep, dat de gordijn was weggeschoven, en zijn oogen de waarheid zagen schitteren.

Dienzelfden avond lag de kleine Gutwald lang wakker op zijn bed. Hij dacht aan het 'Onze Vader' en aan den goeden priester, viel niet dan met moeite en gedurig herhalend, hetgeen hij had onthouden, in slaap, en droomde van den schoonen Hemel. Toen de dag aanbrak, zag hij naar boven, en bad zacht: - 'Geheiligd zij uw naam; vergeef ons onze schulden'.

Na het Onze Vader leerde de pastoor den kleinen Hellenender weer wat anders. Nu was hij aan de twaalf geloofsartikelen der christenen: - twintig, honderdmaal achtereenvolgens bad hij hem voor: 'Ik geloof in God den Vader almachtig', enz., waarvan hij de hooge waarheid diep in het geheugen trachtte te drukken. 'Een heilige katholieke Kerk, vergeving der zonden' enz., bad de knaap duizendmaal achterna, totdat al die geheiligde voorschriften voortaan onuitwischbaar in zijn hoofd stonden geprent.

Er ging geen dag meer voorbij of Gutwald wist onder een of ander voorwendsel Hellenend te verlaten om zijn liefderijken onderwijzer, op het plekje tegen den houtwal, te gaan opzoeken. Telkens leerde deze hem een nieuw gebed, maakte hem bekend met de geheimen van den godsdienst, en wees hem het pad aan, dat elk mensch hier op aarde behoort te bewandelen. Het kind vatte de lessen des meesters met een bewonderenswaardige vlugheid, en prentte de woorden van den herder onuitwischbaar in zijn geest. De bovennatuurlijke aanleg van zijn verstand, en zijn vroegtijdige ontwikkeling, deden hem vorderingen maken, welke der herder nooit gedurende zijne bediening had aangetroffen, en hem bijna ongelooflijk voorkwamen.

Maar ook met welk ongeduld zat de geestelijke tegen den avond op zijn uurwerk te zien, of het uur der wandeling nog niet was aangebroken, en met welken ijver snelde hij naar de zodenbank, daar ginds tegen de velden, om er zijn geliefkoosden leerling te ontmoeten! En hoe vaderlijk, hoe teeder bezag hij den kleinen, lieven jongen, die hem door het kreupelhout brekend, kwam toegelopen! Waarom kwam er somtijds een traan in het oog van den geestelijke, wanneer hij den knaap zag heengaan? Waarom stond hem het bevallig beeld van Gutwald gedurig voor den geest?

Dit wist de brave dorpsheer niet, de lezer weet het.

Op zekeren dag bleef Bernard tot tegen het duister van den avond op zijn leerling zitten wachten, en moest zonder hem te ontmoeten naar huis keeren. Des anderendaags zat hij even vroegtijdig op zijn zodenbank, doch wachtte te vergeefs; Gutwald kwam niet. Moedeloos en vol kommer ging de goede man gedurende verscheidene dagen terug doch keerde telkens met een benepen hart en een traan in het oog, naar zijne woning terug.

Bernard had geen rust meer; het lot van den kleinen Gutwald verontruste hem dermate, dat hij besloot in het gehucht te gaan rondhooren, wat er van hem geworden was.

Het was niet dan met huivering, dat hij des anderendaags het grondgebied van het beruchte Hellenend betrad. Alles was er doodstil; verscheidene huisjes waren gesloten en schenen onbewoond; in andere ontwaardde hij vrouwen, kinderen, afgeleefde mannen en hier en daar een kloekgebouwden kerel, die de pastoor zijlings beziende, scheen te ontwijken.

Bernard ondervroeg met zijn gewone goedgehartigheid, de vrouwen en de grijsaards over zijn lieveling; doch niemand kende het kind van wien hij sprak, niemand zoo beweerde men, had ooit dien naam gehoord. De kleine kinderen hielden bij Bernard's ondervragingen nauwelijks met spelen op, en zonder te antwoorden, bekeken zij hem met gemaakte domheid. De priester keerde weder zooals hij gekomen was.

Doch wij gaan den lezer zeggen, wat er van onzen Helm geworden was.

Sedert geruimen tijd hadden de Hellenenders opgemerkt, welke verandering er in de handelingen van het kind plaats had, en teneinde er de oorzaak van op te spo-

ren, hadden zij hem sedert eenigen tijd met de meeste oplettendheid gade geslagen.

Op zekeren dag was Bruno's zwarte wederhelft hevig ontsteld in het gehucht komen aanloopen, met het belangwekkend nieuws, dat zij nu te weten was gekomen, waar de kleine in stilte heenging.

- En waar gaat hij heen? hadden Terus en Bruno gevraagd.

- Naar den pastoor!

- Ho, ho! naar de pastoor? Wat weerga mag hij daar verloren hebben?

- Vat gij dat niet? Dat is de Helm die daar zijn Oom, pater Bernard heeft weten op te sporen.

- Sapperdonders! morde de Rosse.

- Dat is erg! zei de kleine Boschenaar.

- Niet langer dan een uur geleden, hernam de zwarte vrouw, heb ik met mijn eigen oogen gezien, dat hij aan de deur van de pastorie zijn oom om den hals viel... Wat zegt gij daarvan?

- Zonderling!

- Het is de Helm, die den jongen zijn oom aanwijst...

- En zoo zal het eindelijk de Helm wezen die ons verraadt en aan den galg brengt, verzekerde de Boschenaar.

- Zonderling, zonderling! zei Bruno.

- Is dat nu niet een staaltje van de macht van den Helm? vroeg Kaat; doch oogen in het hoofd hebt ge niet!

- Wat er van zij, de aanraking met dien pater Bernard deugt niet voor den jongen, meende Terus; dat moet maar uit zijn.

Den anderen dag voor het opgaan der zon, was het huis van den rossen Bruno ledig. De drie Hellenenders met den ongelukkigen zoon van Ten Vorsel, hernamen

hun zwervend leven en werden in jaren niet meer in het gehucht terug gezien.

Drie jaren na de gebeurtenis, welke wij ins ons tweede hoofdstuk hebben beschreven, werd Ten Vorsel voor de derde maal vader; zijn ongelukkig geroofd kind met den Helm werd vervangen door een allerliefst dochtertje, hetwelk men den naam gaf van Eliza.

Doch sedert drie jaren had de Hoeve eene verandering ondergaan, welke de lezer, die eenig belang in de brave familie Ten Vorsel stelt, met droefheid zal vernemen.

Even alsof de aanval der Bende den vloek op het huis had geworpen, was sedert dien tijd het eene ongeluk het ander opgevolgd. Hetzij bij toeval, hetzij door toedoen der booswichten, die een onverzoenbaren wrok tegen den President - Schepen droegen, werd de hoeve met schuren en stallen, tot driemaal in asch gelegd, en telkens weder opgebouwd. Daarbij kwam even dikwijls een vreeselijke pestziekte op het vee nedervallen, en sleepte paarden, ossen, koeien en honderden schapen mede. Dit was niet alles; een proces, hetwelk een procureur, de roofvogel der toenmalige eeuw, hem aandeed, raapte allengs het geld uit Ten Vorsel's kist, en volgens gewoonte, kwam eindelijk de Justitie zich op den ledigen bodem neervleien.

Dirk zag zich opeens van bijna al zijne goederen beroofd, en ternauwernood bleef hem, met zijn voorouderlijke woning zooveel over om voor zich zelven, zijne gade en twee kinderen het volstrekt noodig onderhoud te vinden.

Vergeten wij niet te zeggen, dat hij met het begin van het bewuste rechtsgeding uit zijn bediening was

gestooten, en zijn opvolger iemand was, van wien hij noch hulp, noch medelijden te verwachten had.

De Vorselsche Hoeve slechts korte jaren geleden, zoo rijk, zoo aanzienlijk, levert thans een deerniswaardig voorkomen op. De glasruiten hangen gebroken in haar looden groefjes; de verf der deuren en slagvensters is sedert jaren niet meer hernieuwd; het gras groeit op het voorplein; de vergulde weerhaan hangt aan zijn gebroken spil nederwaarts, en de wijzer van het onstelde uurwerk staat stil, alsof hij door zijne beweegloosheid een eeuwige herinnering aan voorbijzjenden luister wilde opwekken.

- Even vervallen ziet het er van binnen uit: het schitterend goudleder van voorheen hangt aan flarden langs de muren; de Utrechtsche tapijten, getuigen van ouden luister, liggen daar ontleurd en vaneengereten door de vochtigheid; de gepolijste meubelen zijn verdwenen; alles draagt het bedroevend afdruksel des tegenspoeds. Alleen de portretschilderij der oude, adellijke familie hangt ongedeerd in een klein zijvertrek.

Zoover had het ongeluk den gewezen President - Schepen getroffen, dat zijn toestand aan ellende zou gegrensd hebben, indien zijn broeder Bernard, de liefdadige herder van Bladel, hem niet met zijne spaarpenningen had bijgestaan.

En toch was de ongelukkige Ten Vorsel gelaten in zijn lot; en ware niet zijn ongelukkig kind met den Helm hem onophoudelijk voor den geest verschenen, zou hij met zijn dierbare echtgenoot, en zijn twee kinderen nog gelukkig geleefd kunnen hebben; want zooals wij gezegd hebben, Dirk was een deugdzaam man; en waar is het godsdienstig hart hetwelk onder den last der beproevingen bezwijkt?

Echter was er nog iets, hetgeen Ten Vorsel gedurig bekommerde, en hem dikwijls den slaap uit de oogen dreef; het was het lot van zijn zoon Hendrik, thans

een zeventienjarige jongeling. Wat moest er van zijn naamopvolger worden? Moest hij daar op de Hoeve, in de tegenwoordigheid der menigvuldige getuigen van vervallen grootheid, onbekend, in aangrenzende armoede blijven leven, en met den eertijds zoo aanzienlijken naam der Ten Vorsels wegsterven?

Hendrik was een fraai jongeling, sterk gebouwd en van een moedigen en ondernemenden aard. Meer dan gezondheid en moed had hij niet noodig, om een spoedig besluit te nemen betrekkelijk zijn roep. Hij zou in het leger dienst nemen, en zijn geluk op zee gaan beproeven.

Met moeite stemde Ten Vorsel in zijn genomen besluit toe, en schreiend bewilligde de goede moeder; doch de nood maakt wet. Hendrik verliet weldra het ouderlijke huis om dienst te nemen op de vloot van den Koning van Spanje.

De zegen van vader en moeder volgden hem op zijn nieuwe en gevaarlijke loopbaan.

VI.

In de Ploeg.

Wij stappen, na den nieuwen toestand onzer bekenden te hebben aangeteekend, eenige jaren voorbij. Een schoone maan verlichtte het dorp. Alles was stil in Bladel; want het uur was gekomen, dat de rustige bewoners zich te bed spoedden.

In de richting der Vorselsche Hoeve ging er een zonderlinge vertooning plaats grijpen.

Aan den watermolen, waarvan wij in ons tweede

hoofdstuk gesproken hebben, was een groote hoop volk vergaderd, dat op dit oogenblik in een lange rij vooruit trok. Al het gespuis van het dorp en de gehuchten schenen elkander het ordewoord gegeven te hebben, om op dat gevorderd uur van den avond, daar aan den watermolen aanwezig te zijn.

De menigte scheen geen vijandig doel te hebben; want men fluisterde elkaar vroolijk in het oor, men lachte en schertste, en de vrouwen, die in groote meerderheid tegenwoordig waren, zongen binnensmonds de bekende gebuurliedjes.

Het was alsof men op een verrassend bezoek uitging, dewijl iemand, die de hoofdaanleider scheen te zijn, met gebaren en woorden gedurig de stilte in den troep poogde te herstellen.

Het zonderlinge echter van deze nachtelijke bijeenkomst was een paard voor een ploeg gespannen, en die door een sterken dorpeling bestuurd, den optocht opende.

Doch eer wij verder gaan, zijn wij den lezer een woord schuldig opzichts een gebruik, hetwelk eeuwen lang in die omstreken bestaan heeft, en tot heden toe nog niet geheel heeft opgehouden.

‘Wanneer, zoo luidde het wetboek der bureu welks onfeilbare artikelen de overlevering aan den dorpeling voorhield, de man oorzaak zal zijn van huiselijken twist en tweedracht; wanneer hij zijne huisvrouw zal mishandeld hebben, zal hij veroordeeld worden de ploeg te trekken.’

Deze wet werd ook stipt ten uitvoer gebracht, en het waren gewoonlijk de vrouwen, die hare beleedigde sekte kwamen wreken.

Men begrijpt echter, dat indien de veroordeelde twee stevige armen aan 't lijf had, en daarbij een moedig hart bezat, de vrouwelijke voerlieden, door de buurt

gemachtigd, dikwijls niet in staat waren de ploeg te doen voortglijden, en verplicht waren de hulp van hare mannen, en bijzonder die van stokken en zweepen, in te roepen. Het spreekt dus van zelf, dat dit feestje, zooals men het noemde, niet altijd feestelijk afliep.

Zelden gebeurde het, dat de schuldige gereed was om gelaten het gebit in den mond te nemen, en zich het garreel om den hals te werpen, en het was slechts na zware mishandelingen dat het vonnis ten uitvoer kon gebracht worden. Deze barbaarsche tooneelen werden dikwijls door een geheel dorp bijgewoond; zelfs de Schoutet of Drossaard met hunne bedienden, kwamen dezelve somtijds met hunne tegenwoordigheid vereeren: zoo tijden, zoo zeden!

Men verstaat gemakkelijk, dat deze toegepaste straf den ongelukkige met hoon en schande overlaadde, en de vlek onvermijdelijk op zijne familie en afstammelingen overging. - Hoe dikwijls ook hadden brand en moord, kinderen eener alvernielende weerwraak, ten gevolge daarvan het dorp in rouw en droefheid gebracht!

Doch wij gaan den draad van ons verhaal hervatten.

Op een paar honderd schreden voor de Hoeve stond eensklaps de menigte stil Een der aanwezigen plaatste zich voor het paard, alsof hij iets te zeggen had; het was Piet de bezembinder, in de wandeling Bessem-Piet genoemd.

- Eerst en vooral, vrienden, sprak hij, dient men te weten, of dit alles wel recht door zee gaat?

Er vormde zich een groote kring rond den spreker.

- Recht door zee? vroegen eenige stemmen, wie twijfelt daaraan?
- Wel ik, antwoordde hij, waar is de schuld van den armen man?
- Waar is de schuld? Waar is de schuld? riepen

tien vrouwen te gelijk; wel, de oorzaak is klaar als de zon!

- Voor mij niet, hervatte Bessem-Piet; wat heeft hij gedaan? zeg op!
- Zijn vrouw geplaagd! riep een vrouw uit den hoop; bitter geplaagd!
- Gedwarsboomd jaren lang! riep een tweede.
- Het arme schaap gebrek laten lijden! kwam een derde invallen.
- Kakelwinkel! zei Bessem-Piet, ineens op al die beschuldigingen antwoordend.
- Kakelwinkel? was het eenparig geroep der vrouwen, dat hem dreigend langs de

ooren snorde; pas op, oude heischelm.

- Hij heeft ze verongelijkt, de barbaar! riep een stoelmattersvrouw, terwijl zij dreigend de vuisten op de heupen zette; verongelijkt, dat zij weende als een kind, het goede vrouwtje!

- Gedreigd...

- Gestooten, en...

- Wijvenratel! zei Bessem-Piet met het hoofd schuddend; wie heeft dat gezien? Gij? of gij? Of een ander, maar wie heeft dat gezien?

- Gezien? Gezien? raasden dertig stemmen tegelijk; wel mijn Hemel! de buurt is er vol van... Jan en alleman spreekt van dien huistwister, van dien vrouwenplager!

- Achterklap bij den koffieketel; antwoordde de bezembinder.

- En vertelde men laatst niet, dat hij het ongelukkig schaap had geslagen dat ze in onmacht was gevallen.

- Ja, ja, riep de hoop, dat weet, dat zegt iedereen.

- En haar bij de haren had voortgesleept dat het een deer was om te zien?

- O, die barbaar! O, die Pruis van een vent! Die Turk!

- Hoor me nu in vredes naam al dat gekakel eens aan, zei Bessem-Piet, maar wie heeft het gezien? Nog eens, wie heeft...?

- Hola, Bessem-Piet! trek maar zoo de partij niet voor hem, riep een zwarte zwavelkraamster; of is het omdat de President-Schepen zijn oogen heeft toegeknepen, toen gij voorheen uw bezems op zijn heide gingt stelen? Nog een woord, oude schelm! en gij gaat, zoowaar als ge Piet-de-dief heet, zelf in de ploeg!

- Ja, ja, schaterden allen, Piet in de ploeg.

- Hola, mijn oude koffieboutjes! De ploeg is voor de mannen, en daar ik nooit het ongeluk heb gehad, een huisplaag te bezitten, kan ik haar nooit mishandeld hebben.

- Dan heeft de oude schelm toch nog gelijk, schaterden de vrouwen.

- Kom, kom, rij dan maar voort! riep een mannenstem tot den voerman; en gij Bessem-Piet, bemoei u maar met uw gestolen bezems, en niet met onze zaken.

- En ik, hernam de moedige bezembinder; ik zeg u, dat gij een hoop lafaards zijt, indien gij een ongelukkig mensch durft beledigen, en mishandelen; lafaards zijt gij dan!

- Een ongelukkig mensch! riepen de onmeedoogende vrouwen; dat is zijn eigen schuld! Een vrouwenterger, dat kan niet anders!...

- Arme, brave man! zei wederom de verdediger van den veroordeelde; nadat men hem alles heeft ontnomen, hem nog de schande achterna werpen en hem mishandelen!

- Hetgeen men hem heeft ontnomen, had hij ook maar gestolen!... riep dezelfde mannenstem, die zoeven

gesproken had; gestolen, toen hij President-Schepen was; toen hij ons het bloed afzoog, en zich mestte met het zweet van den arme.

- O, die bloedzuiger! Die beul! Die menscheneter! riepen de vrouwen.

- Dat liegt gij! schreeuwde de bezembinder.

- Neen, gij oude heidief, versleten houtroover, gij liegt niet; snauwde hem eene vrouw toe, die op dit oogenblik den kring naderde.

Toen de bezembinder den mond opende om te antwoorden, kreeg hij van de vrouw een ontzettende flap om de ooren.

- Groote God! mompelde de bezembinder, het wijf beziende; is dat de Heks van Hellenend niet? - De Heer sta ons bij!

- Indien gij nog een enkel woord spreekt, en u niet terstond wegmaakt, zei een groote kerel hem bij den arm grijpend, steek ik u mijn mes door de ribben, verstaat gij dat, Bessem-Piet? gij die nooit een bezem hebt gemaakt dan van gestolen hei en berkenrijs.

Dit zeggende, vatte hij hem bij de keel, stiet hem achteruit, en deed hem in de gracht tuimelen.

Bessem-Piet staarde bang en verwonderd op den man die hem neerwierp, en sloop zonder spreken heen; hij had den Rossen Bruno, den gevreesden Hellenender, van wien hij sedert jaren niet meer had hooren spreken, herkend.

Nu gleed de ploeg voorwaarts, en de menigte vervolgde ongehinderd haren weg.

Ten Vorsel zat nog voor het venster, en luisterde met benepen hart naar zijn echtgenoot, die bitter jammerde om haar Hendrik die, zooals wij reeds weten, sedert lang het ouderlijk huis had verlaten, en diende op de koninklijke vloot.

- En geen tijding! zuchtte de moeder; wat mag er

van den jongen geworden zijn? Dood! Denkt gij dat ook niet, Dirk?

- Ach, de goede God alleen zou daarop kunnen antwoorden, zuchtte Ten Vorsel.
- Dood! herhaalde de moeder met een smartkreet.
- Het soldatenleven is zoo wisselvallig, meende Ten Vorsel; voornamelijk dat der

zeelieden... laat ons hopen.

- Ja, laat ons hopen, kermde de moeder; hopen en op God betrouwen.

Ten Vorsel knikte treurig met het hoofd.

Er was een oogenblik stilte, waarin vader en moeder in gedachten, in den geest naar het verledene terug zweefden, naar het verledene, naar Drie-Koningennacht.

Liza brak het stilzwijgen:

- En onze arme Helm, God! Wat mag er van dat kind geworden zijn?
- De arme Helm, zuchtte de vader; kan de tijd, hoe lang het leven ook duurt, de herinnering aan dat ongelukkig schepsel uit den geest wisschen?
- Nooit, meende de moeder.
- God, welk een nacht! hernam Ten Vorsel.
- Is het mogelijk dat die vreeselijke Drie-koningennacht ons niet van smart deed sterven?
- Wij hebben nog eene beminde dochter.
- Arme Eliza, ja, die schat blijft ons nog over, doch denkt gij wel ooit aan de toekomst onzer dochter? Ach, wat is de levensgezichteinder toch donker voor het ouderlijke oog!

Ten Vorsel wandelde het vertrek op en neder, en antwoordde zacht:

- Laat ons betrouwen op God; moge het kind een deugdzaam hart hebben; meer heeft de mensch niet noodig. Geld en goed kan men hem ontnemen; maar zijn hart niet. Wat blijft er van den adellijken Ten Vorsel

nog over? Zijne goederen ontnomen; - zijn naam door processen met laster en schande bedekt; in plaats van den eerbied, dien men hem voorheen bewees, onverschilligheid, onbeschoftheid... niets heeft men gespaard; onze harten alleen heeft men niet kunnen aanroeren. Wij hebben allerlei beproevingen, duizenden ongelukken moedig doorstaan; indien de herinnering aan dien ongelukkigen nacht, en aan onzen lieven Hendrik ons niet gedurig voor den geest zweefden, konden wij, bij die lange reeks van andere onheilen, nog gelukkig zijn, Liza, omdat ons geweten onbevlekt is, en ons hart op God vertrouwt.

Ten Vorsel hield op met spreken, stond stil, en luisterde aandachtig naar een dof gedruisch, dat zich aan de deur deed hooren. IJlins verliet hij het vertrek en spoedde zich naar buiten, waar hem een ontzettend verward geraas van honderden stemmen begroette.

In een oogenblik stond hij in een grooten kring van vrouwen, die schaterend van lachen, of zingend, rondom heendansten.

Dirk zag met verwondering rondom zich heen, en wist niet wat denken van dergelijke vertooning. Ofschoon op dit oogenblik weinig tot vroolijkheid gestemd, kwam er toch bij het zien van dien uitzinnigen dans, het gezang, het verward geroep van al die vrouwen een glimlach om zijn mond, en zich in den kring langzaam ronddraaiend, vroeg hij:

- Maar, goede vrouwtjes, wat is er toch gaande?
- Goede vrouwtjes? Ha, ha, schaterde de ronddansende troep.
- Op mijn woord, hernam Ten Vorsel; ik versta niet, beste moedertjes, wat hier gebeurt.
- Hoe langer hoe schooner, antwoordden de vrouwen; hij weet nergens van; dat antwoorden ook de andere vrouwenplagers.

- Wat zegt gij daar? vroeg Ten Vorsel verbaasd opziende.
- Raadt gij het niet? riep eene vrouw; of hebt gij geen oogen of ooren?
- Houdt op, met al uw dwaasheden! Wie heeft u toegelaten hier aan mijn huis te komen? Mij in mijne rust te storen? Wat beteekent die grove spotternij? Weet gij wel met wien gij te doen hebt? vroeg Ten Vorsel.
- Jawel, riep een zwarte, slordige vrouw, die hem toesprong; jawel, dwingeland, vrouwenplager!
- Zij poogde hem het gebit van een paard in den mond te wringen.
- Verontwaardigd stiet Ten Vorsel haar achteruit.
- Waarom slaat gij mijne vrouw? schreeuwde een grove, rosse kerel, die zich plotseling voor Ten Vorsel plaatste.
- Waarom? vroeg deze met klimmende onrust; Hemel, maar wat is er dan toch te doen? Wat wilt gij?
- Het geraas der vrouwen begon opnieuw, met een vreeselijke hevigheid:
- In de ploeg, de dwarsdrijver, de huisplaag, de vrouwenterger.
- De zwarte vrouw, die onder den stoot van Ten Vorsel achterover was getuimeld, vloog hem als een slang toe, en wilde hem opnieuw het gebit in den mond wringen.
- Doch opeens had de President-Schepen het doel der menigte geraden. Die dreigende groep van onbekende aangezichten, die ploeg, en vooral de tegenwoordigheid dier onbeschofte vrouwen, begonnen hem hevig te ontstellen. Een koude siddering, de voorbode der uitbarstende woede, joeg hem door de leden, en zijn donkere blik waarde in het rond, als om de uitgestrektheid van den aanval te meten.
- Vluchten was mogelijk; doch dit streed met zijn moe-

dig hart; zich verdedigen tegen honderd mensen was niet mogelijk; zich overgeven in de handen der afschuwelijke menigte scheen hem even hard als de vlucht.

Het geroep der vrouwen liet hem den tijd niet, om te beramen wat hem te doen stond; want, zooals wij gezegd hebben, kwam de zwarte, slordige vrouw hem met 't gebit toeschieten. Ten Vorsel was een man van een reusachtige gestalte; aan de vlugheid zijner bewegingen paarde hij een buitengewone sterkte van lichaam, en in zijne borst klopte een hart, hetwelk niet gewoon was het gevaar te berekenen. Meer was er niet noodig, om hem een spoedig besluit te doen nemen; met een geduchten slag wierp hij voor de tweede maal de aanvoerster der vrouwen aan zijne voeten, deed den rossen kerel, die zijn zwarte weerhelft te hulp sprong, met een vuistslag, in het rond draaien, en sprong buiten den kring.

Er was een kort oogenblik van stilte en verbijstering, hetwelk terstond werd opgevolgd door een verward geschreeuw van woede.

- In de ploeg, de vrouwenplager, de oude dwingeland van het dorp, de verdrukker der armen, de brandstichter! bulderde de menigte, en wierp zich op Ten Vorsel, die 't zij uit berekening, 't zij bij toeval, zich in een hoek tegen het huis had geplaatst, en daar den aanval moedig afwachtte.

De groote rosse kerel vloog hem als een wild dier toe, en klampte zich aan hem vast. Ten Vorsel rukte zich, met een geweldige inspanning van krachten van hem los, greep hem bij den gorgel, en drukte hem met zooveel kracht tegen den muur, dat hem het bloed door neus en mond uitliep.

Op hetzelfde oogenblik schoot de zwarte vrouw toe, en sloeg met een steen den armen Dirk zoo geweldig op het hoofd dat hij neder stortte.

- Bravo, Kaatje! riep iemand uit den hoop, en een woeste kreet van overwinning galmde over het veld

Dirk rees echter bijna eventijdig als hij neerviel weer omhoog, en verdedigde zich met een behendigheid en kracht die den geheelen troep verbaasde, en voor een oogenblik deed deinzigen. In een soort van dolle woede greep hij met elke hand een zijner aanvallers vast, en sloeg hen met de hoofden tegen elkaar. Doch de hoop drong van alle kanten op hem aan, en maakte eindelijk allen tegenweer bijna onmogelijk.

Drie of vier kerels met stokken gewapend, kneusden hem op honderden plaatsen; - anderen sloegen hem met steenen; de vrouwen krabden hem met haar nagelen door het aangezicht. De ongelukkige bewoner der hoeve was afgemat, gewond en gekneusd, met bloed bedekt; hij kon niet meer, en zeeg met de woorden: 'Liza! Eliza!' op den grond neder.

Uit een der bovenramen der Hoeve werden deze twee woorden, het vaarwel aan gade en kind, door een tweevoudigen, angstigen gil beantwoord. Liza en hare dochter stonden daar als twee beelden; roerloos zag de vrouw haar geliefden echtgenoot, de dochter haar beminden vader, misschien reeds stervend in het zand neerstorten.

Toen strengelde Eliza jammerend haar armen om den hals harer moeder, en beide vrouwen zakten verpletterd door het moordtooneel ter neder.

De woeste hoop was nog niet verzadigd.

- In de ploeg, in de ploeg! riep men van alle kanten; in de ploeg, de trotschaard!

De zaak werd thans zeer gemakkelijk; want men moest den ongelukkige, meer dood dan levend, overeind trekken en ondersteunen om hem staande te houden. De zwarte Hellenendsche vrouw, wrong hem ditmaal zonder moeite het gebit in den mond; een harer ellendige gezellinnen wierp hem een gareel met bellen om den

hals, terwijl een derde de touwen aan de bijgeschoven ploeg vastmaakte.

Toen steeg er een luidruchtige kreet van overwinning op; het woest geschater der vrouwen dreunde door de Hoeve, en het handgeklap galmde boven het verward geraas, en het wild gelach der menigte.

De lezer moet reeds lang begrepen hebben, dat het wezenlijk de Hellenendsche bende was, die na vele jaren geduld haar begonnen werk van Driekoningen-nacht kwam voltooien.

Een zweepslag kletste als een gegeven sein, en de ongelukkige Dirk, om zoo te spreken, door twintig armen getrokken en voortgestooten, sleepte de ploeg voort!

Op de brug der Hoeve stond iemand, die ofschoon hij tot den beulentroep scheen te behooren, en van het begin af alles had gadeslagen, geen het minste deel had genomen in die wreedaardige mishandelingen welke de brave Hoevebewoner onderging. Hij stond daar beweegloos, de armen overeengekruist, toen de ploeg over de brug voortgleed.

- Hola! riep de zwarte Hellenendsche vrouw, hier zoo, jongen! Steek ook al eens een hand uit! Hoe staat gij daar Gutwald? Kom, kom, doe ook al iets voor uw dagelijksch brood; men loopt met kousen en schoenen den Hemel niet in; kom hier, houd ook eens den ploeg vast.

De jongeling bleef beweegloos staan; geen enkele trek van zijn gelaat scheen zich te verroeren bij de taal der booze vrouw; een seconde later zou men gezegd hebben, dat er een uitdrukking van afgrijzen over zijn aangezicht liep, en zijn oog vochtig werd.

De ploeg gleed langzaam over de brug, en sloeg de laan in welke naar den watermolen geleidde.

De Zwarte Kaat in een aanval van woede die aan razernij geleek, nam den staart van den ploeg vast, rukte de

teugels uit de hand van een harer gezellinnen, en nam een wreedaardig genoeg, met het gebit dan naar de eene, dan naar de andere zijde geweldig tot zich te trekken, en op die wijze den mond van haar slachtoffer in stukken te rijten.

- Toe maar, jongens! riep zij; slaat er met de zweep op, eer hij gaat liggen. Zie zoo, dat zijn lesjes voor vrouwenplagers! Wat zal hij zijn vrouwtje voortaan lief hebben!

Een schaterend gelach, beantwoordde de taal der wreedaardige vrouw.

- Dat zal hem leeren, ging zij voort; den hoogmoedigen President-Schepen van vroeger dagen; dat zal hem leeren, brave lieden te vervolgen, met de galg te dreigen en hunne arme hutten te vernielen! Ha, ha! Gij zijt heden de groote man niet meer van voorheen; uw rijk is ten einde, gevreesde bloedzuiger! Zult gij morgen nog eens onze huizen komen afbranden, zooals gij voorheen gedaan hebt?... Brandstichter? Toe Bruno, sla er op; eer hij gaat liggen.

De ongelukkige ging niet meer; men sleepte hem letterlijk voort, toen hij bij het aanhitsen der booze vrouw, onder een geweldigen stokslag van den Rossen Bruno nederviel.

De ploeg stond stil; het moorddadig spel was ten einde.

Er volgde een plotselinge stilte. Ten Vorsel lag beweegloos in het rijspoor, dat rood was van zijn bloed; zijn adem ratelde in zijn gorgel, en de afschuwelijke uitdrukking van zijn gelaat gaf genoegzaam te kennen dat hij stierf.

Een oogenblik later vlood de menigte bijna verschrikt over den uitval van haar werk in verwarring uiteen.

Dirk lag daar alleen in een gevorderden doodstrijd. Met moeite opende hij zijn oogen, en poogde nog een

blik te werpen in de richting der Hoeve; het was het laatste vaarwel aan al wat hem dierbaar was hier op aarde: aan vrouw en kind.

De jonge Hellenender, wien wij in het voorbijgaan op de brug ontmoet hebben, bleef met het maanlicht de eenige getuige van het werk der monsters. Treurig kwam de jongeling tot de ploeg getreden, en bukte over het lichaam van den ongelukkigen Ten Vorsel; zacht nam hij hem het ijzeren gebit uit den mond, droogde het bloed en zweet van zijn voorhoofd en hem opheffend liet hij hem in zijn arm rusten.

- Arme heer Ten Vorsel, vroeg hij weenend; kan ik u helpen? Wat kan ik voor u...? Doch de laatste snik van den martelaar onderbrak hem in zijn vraag.

- Genadige Hemel! riep de jongeling; dood! Wreedaard, wat hebt gij gedaan? O vader en moeder!... Gij hebt een onschuldig mensch vermoord! En weemoedig met 't hoofd schuddend, zuchtte hij: O, vader en moeder, de Heer vergeve het mij, maar ben ik uw kind wel?

De jongeling zat op zijne knieën bij het lijk, zijne handen hingen saamgevouwen en moedeloos neder, en zijn oog scheen zich niet te kunnen aftrekken van dat aangezicht, hetwelk de wreede mishandelingen en daarna de dood, zoo deerlijk hadden misvormd.

Nog dienzelfden nacht zat Gutwald in de gevangenis der Dingbank; hij alleen was bij het lijk aangetroffen, en werd als de voornaamste belhamel van den moord beschouwd.

De jongeling had zich sprakeloos laten wegvoeren, en in een soort van stomme mijmering vervallen, al de vragen der gerechtsdienaars onbeantwoord latend.

Zooals men ziet, had ditmaal de overheid niet geslapen. De moord was al te wreed, al te afschuwelijk, dan dat het anders bijna werkeloos gerecht, dit ijselijke schelmstuk ongestraft zou laten doorgaan.

In het dorp heerschte een doodelijken schrik.

De Hellenenders van wien men in jaren niet meer had hooren spreken, waren in de streek teruggekeerd en hadden hunne terugkomst met den moord, gepleegd op een braaf, onschuldig man, aangekondigd. De Zwarte Kaat, de gevreesde vrouw van het gehucht, de vrouw die te boek stond, bekend te zijn met zwarte kunst en hekserij was in hun midden.

Te vergeefs deed de bevoegde overheid een scherp onderzoek in Hellenend; evenals vroeger, vond men er niemand, dan eenige oude mannen en vrouwen en kinderen, die allen met een geveinsden blik van onwetendheid de gerechtsdienaars hun vruchteloos onderzoek zagen voortzetten.

VII.

De Vuurhoos.

De Vorster der Dingbank van Bladel was een gewezen soldaat; en dit was te zien aan zijn grijzen snorrebaard, dien hij op zijn vijf-en-vijftigjarigen leeftijd met zorg opstreek, aan zijn fiksche houding en gang, en vooral aan zijn stoutmoedigen blik. In weerwil van dat alles ging hij door voor een bloodaard. De man had in het Spaansch leger gediend, en volgens hij beweerde op een zijner veldtochten het Heilig Land bezocht. Hij had de plaats gezien waar Pontius Pilatus zich de handen wiesch, waar de Landvoogd had gewoond, en waar hij van tijd tot tijd bij de bureu een pijp ging rooken. De

naam van den beruchten Stadhouders lag hem gedurig op de lippen, en het was daarom dat men hem den bijnaam had gegeven van Pontius Pilatus; zijn eigenlijke naam was Polycarpus.

In de levensbeschrijving, die men van Pontius Pilatus in de Archieven der Dingbank aantreft, leest men dat hij bij het Vorsterambt dat van geneesheer uitoefende, en nog daarbij schoolmeester was. In al deze vakken, hoe weinig overeenstemmend met elkander, was hij recht op zijne plaats. Hij was, zooals men in Bladel zegde, de Vorster der Vorsters, de beste Dokter der streek, en een zeer geleerde schoolmeester.

Zijn geneeskundige kennissen zooals hij voorgaf, had hij onder dienst bijeengezameld. Hij kende al de vermaarde dokters van Spanje bij naam; hij had jaren lang in 's lands hospitalen alles afgeloerd; 's nacht had hij de dooden ontgraven en den lichaamsbouw van den mensch bestudeerd; en daarbij doorbladerde hij onophoudelijk de boeken der kruid- en natuurkunde. - Meer was er in dien tijd niet noodig om het vertrouwen der zieken te winnen; en hij, die zoo ervaren was in de verborgenheden der natuur, moest ook een onverbeterlijk schoolmeester zijn.

Vergeten wij niet te zeggen, dat er in de levensbeschrijving van Pontius één hoofdtrek van zijn karakter uitdrukkelijk is aangeteekend; het was namelijk die, van een onoverwinbare vrees te hebben voor heksen en spoken.

Het was avond; de Vorster zat bij het lamplicht te lezen in zijn kruidboek.

- Zie, Nina, sprak hij tot zijne vrouw; hier vind ik een onfeilbaar middel tegen de waterzucht: 'Neem zooveel poeder van een fijngestooten doodskop, als gij op een gewijd palmblaadje kunt leggen, (wel te verstaan van een doodskop, die onder de galg, en bij nieuwe

maan is opgeraapt) meng dit in schapengal, en geef den patient viermaal daags...’

- Br... onderbrak Nina, trok een gezicht vol uitdrukking van afkeer en walg, en zeide, haar steekbril afnemend:

- Wat verzinnen de menschen toch! Foei!

- Foei, herhaalde de dokter, indien het middel geneest.

Hij bladerde verder en las:

- ‘Neem van een tot poeder gestooten oude, doorgerookte pijp, in een glas brandewijn; goed voor humeuren en andere kwalen’.

- Behalve het poeder, merkte Nina aan; is dit middel beter te nemen dan het eerste.

Pontius hoorde de aanmerking zijner vrouw niet; hij las verder:

- ‘Tegen koorts, krampen, zinneloosheid, buikpijn, winterhanden, enz., neem, op Vrijdagavond, een vos...’

- Foei, Karp! vleesch eten op een Vrijdag?

De dokter begon te lachen en antwoorde:

- Laat mij uitspreken, ik wil u immers geen vossenvleesch voorzetten; ‘ruk hem levend de tong uit, en hang die, gedroogd zijnde, om den hals van den lijder’.⁽¹⁾ Wat heb ik al wonderen gezien van die vossentong!

Nina knikte tot teeken van goedkeuring, herplaatste haar steekbril op zijn troon, en ging in de keuken, waar zij water in een kruik goot, eenige stukken brood in een korfje legde, en dit eenvoudig avondmaal bij haar man op tafel kwam nederzetten.

- Sapperloot! ja, ik vergat het bijna, zei Pontius, het boek toesluitende. Hij stond op, nam van de tafel het licht en van den muur een bos sleutels, deed een

(1) Zoals de voorgaande, een oude huisremedie der streek.

deur open, en daalde neer in een diepen kelder. Het was daar dat men Gutwald, zooals dit het gebruik was, voorloopig had opgesloten, totdat de Dingbank uitspraak zou doen over het nemen van verdere maatregelen.

Reeds twee of driemaal had de Vorster bij de aanhouding van den jongeling aangedrongen, om hem te doen spreken, doch vruchteloos; Gutwald bleef hem zwijgend aanstaren en scheen met stomheid geslagen.

- Hola, slaper! Leeft ge nog? Geen antwoord?... Ga maar voort! Doch, ik zal u de tong wel losmaken.

Gutwald richtte zich van zijn stroobussel op, en scheen uit een diepen droom te ontwaken. Zijn hooge gestalte scheen eenigen indruk te maken op den Vorster; want minder barsch dan een oogenblik te voren, sprak hij:

- Zeg eens; hoe heet gij eigenlijk?...

- Gutwald.

- Waar woont gij?

- In Hellenend en elders.

- In Hellenend en elders, herhaalde mompelend de Vorster; wie is uw vader?

De jongeling zag hem aan alsof hij zijne vraag niet verstaan had.

- En uwe moeder? Doch wat behoef ik te vragen naar hetgeen ik weet? Wij kennen immers van ouds den Rossen Bruno en Zwarte Kaat.

Een koude rilling liep hem door zijn ruggegraat, toen hij den naam noemde der gevreesde vrouw, die men veronderstelde nog al iets te kennen van de zwarte kunst en andere dergelijke dingen.

- Zoo, zoo, een afstammeling van Bruno? Ja, dat ziet men zonder bril. Dezelfde gestalte, en in dezelfde kuip geverfd; op denzelfden leest geschoeid. En wat hebt gij zooal gedaan voor uw kostwinning, jongen?

Gutwald haalde den schouder op.

- Ja, hervatte de Vorster, dat behoeft men ook nog

te vragen? Echt christelijke lieden, die men nooit in kerk of kluis ziet; die gelooven, dat er noch Dingbanken, noch Vorsters in de wereld zijn, en God weet, misschien denken, dat er geen hel is!... Doch alles, vriendje, heeft zijn tijd gelijk jonge knollen met varkensgebraad; dat wil zeggen, dat gij, volgens de Costuimen van Brabant, zult kennis maken met rad of koord.

De jongeling luisterde onverschillig naar de taal, waarvan Pilatus een groote uitwerking verwachtte.

- O, dat volk geeft noch om rad, noch om galg! riep hij; welk ras! En wat had die arme Ten Vorsel, God hebbe zijn ziel, u toch gedaan?

- Niets, zuchtte de jongeling; niets!

- Niets, niets! herhaalde spottend de ambtenaar; en toch iemand het hoofd inslaan! Schurk! en hij schudde den jongeling hevig bij den arm.

Doch eventijdig liet hij den arm los; Gutwald stond voor hem, en bekeek hem met zijn zwart, flikkerend oog alsof hij hem met zijn blik had willen doorboren. Midden op zijn voorhoofd vertoonde zich een dikke, breede rimpel, die hem, ofschoon hij nog slechts een jongeling was, een dreigend voorkomen gaf; en om zijn hoofd vertoonden zich duizenden kleine vuurvonken.

Pontius trad langzaam achteruit, klom zoo vlug het zijn ontsteltenis hem toeliet den trap op, wierp de deur achter zich dicht, en mompelde:

- Wat die domme straatjongen in den zin heeft, mag mijn patroon Polycarpus weten; ik voor mij begrijp er geen woord van; hoe hij mij aankeek, met dat roerloos flikkerend oog! Juist dezelfde oogen als de oudjes. 't Ziet er een schelm van een jongen uit; kan dat ook anders?

- Wat is er? vroeg de vrouw van den Vorster.

- Heb ik daar geen vuur zien springen uit het hoofd van den gevangen Hellenender.

- Kan dat, Polycarp?...

- Neen, dat kan niet, maar toch kwam er vuur uit zijn hoofd; de jongen scheen daareven boos te worden; 't was zeker daarom dat hij op zijn voorhoofd een rimpel kreeg zoo dik als mijn arm... Br...

- Heeft die jongen geen trekken der Zwarte Kaat?

- Hij gelijkt op zijn moeder als twee druppels water... nu, ik gaf vier duiten aan den arme, indien ik van den rakker ontslagen was.

Treden wij opnieuw, doch zonder Pilatus, den kelder binnen.

De jongeling stond daar, met den arm leunend op het kelderraam. De zonderlinge rimpel was van zijn voorhoofd, en de roerlooze blik uit zijn oog verdwenen; ook waren de vonken om zijn hoofd niet meer zichtbaar. Een weemoedige uitdrukking, welke hem eigen was, had de sombere samentrekking van zijn gelaat vervangen. Hij dacht aan het bebloede lijk van den vorigen nacht, aan de troosteloze moeder der Hoeve, haar ongelukkige dochter, en aan den goeden Bernard, dien hij in jaren niet meer gezien had; daarop begon hij bitter te weenen. Was hij niet beschuldigd den broeder zijns weldoeners vermoord te hebben?

Een stem aan het kelderluik, deed hem ineens opzien.

- Gutwald, fluisterde de stem; jongen zijt gij daar?

- Wie zijt gij? vroeg de jongeling verbaasd en bedwelmd door de sombere gedachten, welke zijn hart beklemden en zijn geest verwarden.

- Kent gij de stem uwer moeder dan niet?

De jongeling sidderde, maar gaf geen antwoord.

- Gutwald, arme jongen, hoe hebt gij u?... Wie heeft u daar zoo ongelukkig neergezet? Arme bloed! Ik heb zoolang naar u gezocht; o, ware ik daar geweest! Waarom hebt gij u laten gevangen nemen? Hadt gij

geen dagge; geen mes bij u? Kom, kom, ween maar niet; zijt gij bang?

- Neen, neen, ik ben niet bang; waarom zou ik bang zijn?
- Is er geen middel om uit dat nest te geraken?
- Ik geloof, neen.

- Kunt gij dien ouden lummel, als hij u eten en drinken brengt, de keel niet toenijpen, en het hazenpad kiezen? Ziedaar, neem dezen dolk; gij zijt immers rap en sterk; gij hebt immers moed genoeg; want gij zijt mijn kind!

De jongeling antwoordde niet.

De Zwarte Kaat hernam:

- Gutwald! mijn jongen, er is geen oogenblik tijd te verliezen; morgen komt gij voor de Bank, en schuldig of niet schuldig, kindlief! men knoopt u aan de galg, enkel en alleen omdat gij een Hellenender zijt. - Daarom stoot, stamp, breek, verniel wat u onder de handen komt, eer het te laat is! Dit zeggende, beproefde de vrouw het kelderraam los te rukken.

- Spaar die moeite, zei Gutwald.
- Wilt gij dan niet gered worden?
- Neen.

- Dwarskop! dacht de Zwarte Kaat; geen haar beter dan zijn vader; maar kind, vervolgte zij; want gij zijt nog maar een kind, weet gij wel, dat gij als moordenaar zijt aangehouden?

- Ja, dat weet ik.
- Welnu?
- Het leven is mij onverschillig geworden.
- Maar kind, wat gaat u over? En wilt gij dan liever aan de galg sterven, dan...
- Liever dan in Hellenend te leven, onder...
- Wilt gij zeggen: onder moordenaars?
- Ja, onder moordenaars!

De Zwarte Kaat beet van ongeduld op haar lippen, en hernam:

- Jongen, luister, die geschiedenis van gisteren avond is een ongeluk, een louter ongeluk... Iets had hij verdiend, maar toch den dood niet; dat weten wij allen. Maar de zaak is onherstelbaar; het is zoo en niet anders. In alle geval zijt gij immers niet schuldig; red u dus; het is nog tijd, en kom spoedig terug! Te duivel! in Hellenend zijt gij vrij; wie zou er den voet durven zetten, indien wij zulks niet willen? Gutwald, luister, mijn arme jongen...

Geen antwoord.

- Gutwald, herhaalde de zwarte vrouw; spreek toch, jongenlief!

Nog eenige oogenblikken wordt er aan het getralied keldergat gesproken, doch de onderhandelingen tusschen den gevangene en de booze vrouw bereikt het gewenschte doel niet. Knarsetandend van ongeduld richt de Zwarte zich op, en mompelt:

- Stijfkop! Indien gij u niet wilt redden, doe ik het; ik heb in mijn leven wel meer van die soort zaken afgedaan.

Hiermede schoof zij langs den muur den hoek van het huis om, en begon aan de deur van den Vorster te bidden.

Weldra deed men open, en de hand der oude Nina reikte een stuk brood naarbuiten. De zwarte drong naar binnen, en schoof den grendel voor de deur.

Pontius Pilatus weerhield een gil van verbazing en schrik; het kruidboek ontviel aan zijn handen, en het scheelde niet veel, of hij gleed van zijn stoel op den grond.

- Indien gij u verroert, of een woord spreekt, zei de vrouw, terwijl haar hand een langen dolk uitstak; nagel ik u vast tegen den muur.

De houding der vrouw was vreeselijk; haar oogen schenen te branden in haar hoofd, haar lippen hingen bevend aan haar mond, en de toon harer woorden had iets zoo buitengewoons, dat hij den vorster door het gebeente drong.

De arme Vorster beefde als een riet terwijl de beruchte tooverheks van het gehucht daar eensklaps in zijn huis verscheen.

- Kom, spoedig! ging zij voort; waar zijn de sleutels van den kelder? Gij zult wel niet kwalijk nemen, dat ik mijn kind terug haal.

Nina en Pontius wezen tegelijkertijd op een sleutelbos, die aan den muur hing.

- Een schoone grap, mijn onschuldigen zoon in dien donkeren kelder opsluiten! vloekte de zwarte vrouw, en zij stampte met klimmende woede op den grond. De Vorster en zijne huisvrouw stonden sprakeloos en rillend van angst te zien naar de duivelin met haar langen dolk.

Hetgeen de zwarte vrouw ondernam, bracht zij er gewoonlijk goed af; wij zullen daarom ook haar ditmaal laten begaan, in de verzekering dat zij Gutwald zal verlossen, te meer daar er buiten iets gebeurde, hetgeen haar plan buitengewoon begunstigde.

De dag was ongemeen heet geweest; de avond was zwaar en drukkend. Aan den gezichteinder daar ginds in het Zuidwesten broeide een onweder, hetwelk met spoed omhoog steeg, en weldra den geheelen Hemel met zijn akelig zwart overdekte.

Alles was nog stil, en als in bange verwachting verzonken, maar de weerkenners, die in kleine groepen op het marktplein waren vergaderd, verklaarden in hun le-

ven niets gezien te hebben, hetwelk kon vergeleken worden met de toebereidselen van het opkomend onweder.

In de verte rommelde de donder, en nu en dan kwam een felle bliksem het opeengestapeld wolkgevaarte tegen den Hemel afteekenen. De wind stak met een buitengewone kracht op en loeide, gelijk in die hevige stormen, welke ons somtijds bij zware onweders overvallen. Weldra viel de regen in groote, lauwe druppelen neder, en de oude weerkeners begonnen te gelooven, zich in hun vooruitzicht bedrogen te hebben, toen zij eensklaps, in een hoek van het marktplein een onmeetbaren, solferkleurigen kegel zagen neerdalen, welks breed voetstuk met de wolken vereenigd was, en waarvan de punt zich op den grond vastzette.

In minder dan een oogenblik scheidde het voetstuk zich van zijn geboortewolk af, en rees in een lange punt op, die eene ontzaglijke hoogte bereikte, en aan het natuurverschijnsel den vorm gaf eener zoogenaamde chineesche ruit.

Er liep een kreet van verbazing en angst over de markt, dien de ontzaglijke vuurhoos met een dreigend, dof gedruisch beantwoordde.

Eensklaps scheen het gevaarte zich te bezielen, en begon met vervaarlijke snelheid op zijn spil rond te draaien. En toch bleef het op dezelfde plaats stilstaan, alsof het zich stond te bezinnen welke richting het zou geven aan zijn vernielende vlucht. Ineens spuwde het luchtverschijnsel een geweldigen bliksem uit zijn schoot, en in zijn ingewand hoorde men een gekraak niet ongelijk aan dat eener barstende bom.

De kom van het dorp dreunt als bij een aardschok; de huizen daveren op hunne grondvesten; de groote linden- en kastanjeboomen schijnen groote spoken, die bij het akelig vuur rondansen, en honderd stemmen van

mannen en vrouwen, die met hun slapende kinderen de vlucht nemen, roepen en kermen om hulp.

Doch wie beschrijft de verstomming der dorpingen, toen er ineens aan den voet der verschrikkelijke vuurhoos een vrouw verscheen, die met de eene hand een dolk zwaaiend, met de andere een jongeling bij den arm voorttrok?

Het was een helsche Furie, die met haar opgeheven wapen, het vernielend luchtverschijnsel scheen te gebieden; want op dit oogenblik dreef de hoos met een vervaarlijke snelheid vooruit het plein op, rukte een der grootste boomen omver, en sloeg hem tot spaanders; ploegde een ontzaglijk diepe vore, door den grond, spuwde met een verbazenden sprong over de huizen, om zich op het akkerveld wederom neer te zetten. Daar vernielde zij alles, wat zich op haar weg bevond: honderden korenhoopen, takkebosschen, omvergerukte heesters, losgereten takken vlogen huilend met het gevaarte door de lucht. Nu en dan verhief het zich honderd schreden in de hoogte, en viel bijna even spoedig terug op de aarde, die als beducht voor zulk een wonder, hetzelfde in de wolken scheen terug te kaatsen.

't Marktpllein is donker geworden zooals te voren; het gevaar is voorbij; maar de doodsangst beklemt nog aller harten, en stom van verbazing en afgrijzen herhaalde men overal:

- De Zwarte Kaat!
- Ik heb haar duidelijk gezien!
- De Heks van Hellenend!
- God, zegen ons!

Het was werkelijk de gevreesde vrouw van het gehucht, die den jongen Gutwald over het marktpllein voorttrok, juist op het oogenblik dat de vuurhoos uit de lucht nederdaalde.

VIII. Dorpslegenden.

De morgen wierp zijn purper over Bladel. De miljoenen dauwdroppelen herkaatsten het licht, en boden hun ronde oppervlakte aan de ontelbare, ontwakende insecten, om er zich in te spiegelen.

Statig rees de zon in een zuiveren blauwen hemel, goot haar lichtstroomen door de groote linden en kastanjeboomen, en scheen onbewust van het voorval, hetwelk des nachts gedurende haar afwezigheid had plaats gehad.

De weg, dien het verstommend natuurverschijnsel betreden, en met verdelging had afgeteekend, vertoonde zich nu aan ieders oog: reusachtige boomen, de roem van het aloude dorp, waren omver gerukt, of lagen treurig het hoofd gebogen in de armen hunner medebroeders. Op het marktplein en het akkerveld, vertoonde zich een wijde, diepe groef, hier en daar onderbroken, naarmate de grillige hoos in haar vervaarlijke sprongen was voortgevlogen. Gansche korenakkers waren vernield, een geheel dennebosch was korter en kleiner geslagen dan het boekweitveld, waarop een vernielende hagelbui nedervalt. Op een kwartier afstand vertoonde een groote vischvijver zijn naakten bodem, en scheen treurend zijn vloeibaar element en zijn zwemmende bewoners terug te roepen; evenals ware er een onmetelijke spons over heen gewreven, had de hoos de geheele lengte ledig gezogen, en duizenden visschen over het land heengeworpen.

- En nog houd ik vol, zei Pontius; dat het een ge-

luk bij een ongeluk is; indien dat wonder ding zich even opgelicht, en zich niet over de huizen had heengeworpen, was het met ons gedaan geweest, en had op dit oogenblik het gansche dorp in asch en puin gelegen.

Deze woorden werden gesproken in een troep buurlieden, die den ganschen nacht gewaakt hadden, en nu bij het dagen van den morgen, al wandelend de uitwerkselen van het natuurverschijnsel gingen afzien.

- Welke stoutmoedigheid van die Zwarte Kaat! zei iemand uit den hoop.

- En welk gevaar loopt iemand, liet een der buurlieden er op volgen; die de booze geesten ter zijner beschikking heeft?

- Spreek stil, Krisje, zeide Pontius, hem met den elleboog in de zijde stootend.

- Ik spreek immers geen kwaad van haar, zei Krisje, terwijl hij rondzag of soms de gevreesde vrouw, onder een of andere gedaante, niet tegenwoordig was.

- Kom, kom, met uw belachtelijke dingen, zei de dikke, grove bakker; wat denkt gij, dat die vuurwolk iets met de Zwarte Kaat gemeens heeft?

- Wel Hemel! Leendert, hoe durft gij het zeggen? spraken tien vrouwenstemmen te gelijk.

- Bijgeloovigheid! lachte de bakker; ik zeg dat gij allen stapelgek zijt.

- Jongen, jongen! gij hebt bij verstrooidheid dezen nacht te veel in de flesch gekeken; - anders spraakt gij zoo niet, Leendert.

- Hebt gij dan niet gezien, vroeg Pontius; hoe dat vurig ding daar stond te draaien, en begon voort te drijven, en daarheen sprong toen zij een teeken gaf met haar dolk?

- Zeker, Pontius, wel gezegd; zoo was het.

- Wees verzekerd, ging de Vorster voort; dat zij zonder ons te veel te willen hinderen, een staaltje harer

kunst heeft willen toonen; - een andermaal brandt zij heel Bladel tot een puinhoop. Verduiveld! wat moet zich de Bank ook met de Hellenenders inlaten?

- Ja; want zegt men niet, dat die jongen geheel en gansch vreemd is aan den moord?

- Zoo vreemd als ik, zei een andere; dat is reeds bekend.

- Indien ik hier baas was, viel Leendert de bakker in de rede, deed ik gansch Hellenend uitbranden als een mierenest; ik zou hen leeren eerlijke lieden in den ploeg spannen; ik zou hen leeren met hun vuurwolken.

- Leendert, jongen, in Gods naam zwijg toch; indien zij u hoorde, waart gij een vogel voor de kat.

- Praatjes, lachte Leendert, die inderdaad den schrik gedurende den verleden nacht, geheel onder den jenever had gezet; praatjes! Indien u allen, bij elk ding, dat gij niet begrijpt, en u wat vervaarlijk voorkomt, het hart niet in de schoenen zakte, zou men zoo min van die zwarte heks spreken als Leendert de bakker ooit zemelen in zijn deeg mengt; - praatjes!

- Hebt gij gedaan? snapte hem Krisje toe.

Leendert knikte lachend ja, ik heb gedaan, gij kunt beginnen.

- Gij denkt misschien dat er geen heksen, en dan zeker ook geen duivels zijn?

- Heb ik dat gezegd? vroeg de bakker; neen, de Kerk leert ons dat de booze geest bestaat, en dat geloof ik waarachtig.

- Welnu, duivels, heksen, tooveraars en waarzeggers, dat alles komt uit hetzelfde ei.

- Nu, ja; had ik het anders gemeend? zei de bakker.

- Ziet gij wel, zei Krisje op overwinnenden toon; ergo...

- Krisje heeft gelijk, sprak een oude huismoeder;

waarom schrijft Jan en alleman met de teenen een kruis op den grond, wanneer in de verte de Zwarte Kaat aankomt?

- En waarom, vroeg een andere, is het haar onmogelijk daarover te stappen?

- En daarenboven, zei een derde; komt zij nooit in de kerk, en draait het hoofd om, wanneer de beeklok begint te kleppen.

- Mag ik u eens iets vertellen? vroeg de Vorster, terwijl hij omzichtig rond zich heenzag, of hij soms niets ontwaarde, dat op de Zwarte Kaat kon gelijken.

- Ja, Pontius, zeg op, Pilatus, antwoordden de nieuwsgierige vrouwen, die zich dichter bij den kring aansloten.

- Het was, dus sprak hij, op een Zondag, onder de hoogmis; de soep begon te koken, en onze Nina, die gij kent, nam er met de spaan het schuim af. Tot hiertoe was alles goed; maar wat gebeurt er? Eensklaps zit er een zwarte, groote hen aan het vuur. Een kip dacht Nina zoo bij zich zelve, in het midden van den zomer bij het gloeiend vuur, dat is niet pluis!... Nu, goed; Nina schuimde de soep maar sprak geen enkel woord; de kip ook niet... ik wil zeggen, dat zij stil bleef zitten. - Eensklaps wierp Nina het gloeiende schuim op den kop van het dier, hetwelk schreeuwend en kakelend de deur uitvloog; wat zegt gij daarvan, bakker?

- Daarop zal ik zeggen, sprak Leendert de bakker; dat gij met uw kakelende kip en schuimspaan nog niets hebt bewezen, want...

- Wacht een oogenblik, viel hem de Vorster in de rede; ik vergat u te zeggen, en dit is de groote zaak, dat ik met mijn eigen oogen dienzelfden dag Zwarte Kaat heb gezien, en dat zij een doek om haar hoofd droeg; wat zegt gij nu?

- Wel, dat is klaar als de dag! riepen de buurwij-

ven; in de gedaante van een kip had zij haar hoofd verbrand, ja, dat is klaar als de dag!

- Maar nog zoo klaar niet als hetgeen ik u ga vertellen, zei Krisje; het is de eerste maal in mijn leven, dat ik van al die dingen spreek; maar... luister nu eens, bakker: vier winters geleden, zat ik met Krelis, den jager, zaliger gedachtenis, dicht bij Hellenend op den loer; het was omstreeks middernacht. In eens huppelt er voor ons 'n haas door den sneeuw. Paf!... Paf!... Niets viel er; niets meer dan er hier op mijne bloote hand ligt; het dier ging zonder zich te storen voort met een heirankje af te knabbelen... Een, twee, drie, onze geweren herladen en opnieuw gemikt. Maar wat gebeurt er? Ineens zitten er twintig, dertig, de Hemel weet, hoeveel hazen bij den eerste. Paf!... Paf!... Niets, niets; neen, de hazen schenen ons zelfs niet gehoord te hebben. Maar iets hetgeen ik en mijn makkers des te beter hoorden, was de doordringende schaterlach eener vrouw in de richting van Hellenend.

- God zegene ons! riepen de vrouwen ontsteld, terwijl zij nieuwsgierig nog dichter bijdrongen.

- Hetgeen wij op dit oogenblik gevoelden, was bijna alsof men ons zonder waarschuwen een paar emmers koud water over het gebeente had gegoten; en indien iemand van dit geëerd gezelschap in de nabijheid had gestaan, zou hij de twee jagers hebben zien afzeilen; heel mijn leven heb ik niet harder geloopt, dan dien avond.

- Geen wonder, Krisje, snaterden de vrouwen.

- Een oogenblik... Wij loopen, wij vliegen, en staan eensklaps stil; op twintig schreden afstand nadert ons eene vrouw. 'Goeden avond, moeder... goeden avond, beste vrouw...' De Zwarte Kaat! fluisterde Krelis mij in het oor, terwijl hij mij met den elleboog in de zijde stiet. Daar hooren wij wederom denzelfden schaterlach

van daareven; wij zien om, en raad eens, bakker, wat wij zagen? Een groote, ronde stroobussel, die als een kegelbal over de sneeuw daarheen rolde!...⁽¹⁾

- God zegene ons! zei men rechts en links.

Er was een poos stilte, terwijl iedereen nadacht over de gebrande hen en den rollenden stroobussel.

De klerk der Dingbank, die tot hertoe niets gezegd had, nam het woord, en sprak:

- In alle geval zie ik niets goeds in al die dingen; voorteekenen zeg ik u, voorteekenen van pest, oorlog, hongersnood en duren tijd.

- Wel gezegd, zei Krisje; juist gelijk mij mijn grootvader verhaalde van dien grooten vuurbol, die hier boven het dorp kwam gedreven, daar ginds met een groot gedruisch uiteensprong. en den grond wijd en zijd bedekte met ijzer.

- Met ijzer? herhaalde de hoop.

- Zooals ik u zeg. Des anderendaags rukten er duizend vijandelijke ruiters op Bladel los en plunderden geheel het dorp.

- En die roode sneeuw dan, welke er viel in het jaar... laat zien, was 't niet in 1501?

- Een roode sneeuw!

- Bloedrood! Ik heb iemand gekend die de roode sneeuw met volle handen opraapte.

- Wat wonderen!

- En die regen van bloed! kwam de Vorster invallen.

- Mag men zoo iets gelooven?

- Mijn overgrootvaders neef verhaalde aan wien 't hooren wilde, dat daarop onmiddellijk een vreeselijke bloedloop volgde, en meer dan honderd inwoners naar het kerkhof sleepte.

(1) Evenals het verhaal der zwarte hen eene dorpslegende.

- Roode sneeuw! Bloedregen!⁽¹⁾ herhaalden de vrouwen met opgeheven armen; waar is Leendert de bakker?

- Waarom blijft hij hier niet om te luisteren?

- Wie zegt u dat ik weg ben? lachte de bakker.

- Geheimen, geheimen, wondere zaken! mompelde Krisje.

- Die ik wel gaarne met eigen oogen zien wilde, zei de hardnekkige bakker; ja, zoo kan men iemand alles, alles wijsmaken.

- Foei! Leendert, hoe durft gij 't zeggen? riepen de buurwifven verwonderd.

Meer dan ooit overtuigd dat de Zwarte wezenlijk een Heks was, gingen de buurlieden eindelijk naar huis.

Nadenkend over al die wondere zaken trad ook de Vorster huiswaarts; heel den dag bleef zijn geest bezig met de Zwarte vrouw, en toen de avond was gevallen, meende hij altijd iemand aan de deur te hooren bidden, en de verschrikkelijke bezoeker te zien binnendringen. Voor niets ter wereld had hij de grendels van de deur geschoven.

Hetgeen hem echter van den anderen kant verheugde, was, ontslagen te zijn van zijn gevangene; het kwam hem voor nooit te zullen vergeten, met welk een zonderlingen blik hem de zoon der Zwarte Heks had aangekeken; de dreigende rimpel van zijn voorhoofd en de vuurkrans schenen hem toe een geheimzinnige bediedenis te hebben, die hem gedurig voor den geest zouden blijven zweven. Doch niet alleen onze Pontius bevond zich onder den invloed van het gebeurde van gisteren avond; het geheele dorp deelde in de meening, dat de Zwarte Kaat, door haar tooverkracht het lot van allen in de handen had.

(1) Gekende natuurverschijnselen.

Daarom ook had de Dingbank, ofschoon men zeer wel wist waar de moordenaars van den ongelukkigen Ten Vorsel te vinden waren, het besluit genomen, ten einde verdere onheilen te voorkomen, de zaak voortaan maar blauw-blauw te laten.

IX.

Het Doodvonnis.

Wij hebben de Zwarte Kaat verlaten bij de vuurhoos op het marktplein; wij vinden haar een half uur later terug in Hellenend. Dewijl men er op rekende dat de stoutmoedige vrouw den gevangen Gutwald dien avond in het gehucht zou terug voeren, waren de grenzen van het zonderling grondgebied zorgvuldig bewaakt; van afstand tot afstand stonden gewapende mannen verscholen in het kreupelhout, die elkander door een gekend geschuiifel het minste gevaar overseinden.

- Hebt gij nu gezien waar de Helm is? sprak de Zwarte Kaat de hut binnentredend, waar zij Bruno en Terus vond zitten.

- Indien het waar is, dat het de Helm was, die dat vreeselijk ding daar neertooverde op het marktplein, meende Terus.

- De Helm? Wie anders? vroeg de Zwarte.

- Welk een ijselijk ding was dat? zei Bruno; - donder, bliksem, hagel, regen, in een woord de hel had het in zijn ingewand. Terus, gij die nog al geleerd zijt, weet gij wat dat voor een ding was? Is dat natuurlijk of iets anders?

Terus trok zwijgend den schouder op, en verklaarde van dergelijk vuurspook nooit een woord gehoord te hebben.

- Wel, wat gij vraagt? antwoordde Kaat met verachtend ongeduld; dat is de Helm, niets dan de Helm; waarom gelooft gij mij niet? En wat kan de Helm niet? de Helm kan lezen, bij voorbeeld in het ondergaan der zon, wat er gebeuren moet; hij is gelukkig in al zijne ondernemingen; wat de beste tooveraar kan, kan hij ook, indien hij slechts wil.

- Wat nog al meer? vroeg de Rosse.

- En hij bewerkt het geluk van diegenen met wie hij omgaat, zei Kaat, hebt gij sedert Driekoningen-nacht ooit gezien, dat wij iets ondernamen wat slecht uitviel?

- Neen, maar toch wil ik wel van hem ontslagen zijn, meende de Rosse; dat Helmenwerk staat mij niet meer aan.

- Och, kan hij eigenlijk meer dan gij of ik? vroeg de Boschenaar.

- En hebt gij nu geen oogen meer in uw hoofd? grinnikte de Zwarte; luister eens; hetgeen ik u ga zeggen, heb ik gezien, zooals ik u zie. Toen ik in den kelder bij hem kwam, was het er pikdonker. 'Gutwald, sprak ik; haastig jongen, vooruit! Ik kom u redden... Laat mij gerust, antwoordde hij op den weemoedigen toon, dien gij kent... Hoe? u gerust laten? Kom, geen uitstel, of gij hangt morgen aan de galg! Ga heen, riep hij luid en gebiedend... Ik heengaan, zonder u? Kent gij mij dan niet? Ben ik dan uwe moeder niet?... 'Mijn moeder! riep hij; en spotlachend stapte hij van den eenen hoek van den kelder naar den andere; mijne moeder!... De toon zijner stem was somber, en evenals ware hij dolzinnig geweest, riep hij, zich voor mij plaatsend: Wat hebt gij gedaan? Een bloedige moord! Wraak

over Hellenend! Wraak over u allen! Wee u, wee! Moordenaars!... Moordenaars!... Gutwald, gij dwaalt, mijn kind, waar zijn uwe zinnen?... O, die ploeg! riep hij uit; die ploeg! Onschuldige Ten Vorsel, vergeving! - Daar stond hij voor mij; er kwam een straalkrans om zijn hoofd... Zijn zwart haar stond rechtop. Uit elk haarpijl sprong een vonk vuur.⁽¹⁾ Wat er nog gebeurde, weet ik niet; voor de eerste maal van mijn leven, ja, ik beken het, ben ik bang geweest... Toen hij kalm en stil werd, liet hij zich voortslepen als een kind... Maar buiten, buiten op het plein! Hebt gij gezien wat daar gebeurde? riep Zwarte Kaat, terwijl zij haar oogen met hare hand bedekte; dat was wederom het kind met den Helm!

Er volgde een lange poos stilzwijgen.

- En waar is hij? vroeg Bruno het hoofd opheffend.

- Toen het vurig ding was verdwenen, zag ik rond maar alles was donker rond mij heen; geen spoor meer van Gutwald; is hij in dat vreeselijk vuurspook voor altijd verdwenen?

Terus zag met gebogen hoofd naar den grond; toen hij opzag, brandde in zijn oogen een somber vuur, en dreigend sprak hij:

- Pas maar op met uw Helm!

- Hetgeen ik u reeds dikwijls gezegd heb, zal gebeuren, meende de Rosse; de Helm zal ons verraden en aan de galg helpen. Reeds heeft hem zijn bevoorrechte natuur doen gevoelen, wie die Bernard is; zijn hart roept

(1) Eene zachte wrijving op het lichaam van sommige menschen, in het duister, is voldoende om somtijds electriche vonken voort te brengen. Zou deze ontwikkeling van vloeistof, in sommige gevallen van hevige zielsaandoeningen ook niet zonder deze wrijving kunnen ontstaan? Blikkerde er niet een vlam om het hoofd van den jongen Ascanius?

hem toe, dat gij zijne moeder niet zijt; hij zit te schrei- en bij het lijk zijns vaders zonder hem te kennen... Dat gaat te ver! Zooals ik u zeg, de Helm is de ondergang van ons allen; onthoudt mijn woorden... Terus heeft gelijk.

- Wat doen? mompelde de kleine Boschenaar.
- Wat doen? herhaalde Kaat nadenkend.
- Kiezen tusschen hem en ons, oordeelde Terus, en hij wierp een beduidenden blik op den Rosse.

De roovers hadden elkander reeds verstaan; en gedurende een oogenblik doodelijke stilte, stemden zij het doodvonnis van den armen Gutwald.

Hetgeen echter de booswichten ontstelde en hevig verontrustte, was de verdwijning van den Helm; - waar men ook rondhoorde, niemand had den jongen gezien; waar men ook zocht, nergens was een spoor van hem te vinden.

Intusschen dwaalde het veroordeelde kind in de omstreken rond. Verscheidene malen kwam hij op de plaats terug waar de ongelukkige Ten Vorsel, in zijn bloed zwemmend, den geest gaf; dan stond Gutwald daar stom en beweegloos en wist niet waarom hij weende, waarom hij biddend den naam herhaalde van den man, dien hij nooit gezien had, en waarom hij daar gansche uren gedachteloos bleef zitten in het bosch van waar hij het torentje der Hoeve zag oprijzen.

Toen het treurig gelui der klok aankondigde, dat het overschot van Ten Vorsel in het graf zonk, zat de jonge Gutwald gekniel in een nabijliggend kreupelbosch. Zijn samengevouwen handen hingen moedeloos naar den grond; zijn aangezicht was bleek als dat van een doode, en zijn strakke, roerlooze blikken, bleven op het kerkhof gevestigd. Nu en dan zag hij naar den Hemel, en dan steeg met een traan het rood des levens op zijn wangen; dan gevoelde de arme jongen, dat hij nog leefde.

Wat ging er in de ziel van Gutwald om? Het was het licht der waarheid en der deugd, dat in zijn hart poogde te ontvlammen; het was die edele natuurdrift en het verborgen gevoel der ouderliefde, die zijn geest trachtte wakker te schudden.

Het is nacht, doodstil is het kerkhof van Bladel waar men den vermoorden Ten Vorsel voor altijd slapen heeft gelegd; de volle maan staat als een glanzende zilverklomp in de lucht; 't is alsof er op het graf, waarin men gisteren den gewezen President-Schepen nederlegde, iemand zit te bidden? Neen, 't is het houten kruis dat van weersijden zijn armen naar de andere graven uitstrekt.

De torenklok slaat twaalf uur. Nu gaat Gutwald die heel den dag daar ginds in 't kreupelhout bleef zitten treuren, naar het kerkhof, en gaat bij het houten kruis nederknielen. Waarom staart hij met zijn strakken blik naar den grafheuvel, alsof hij daaronder, door de doodskist heen, Ten Vorsel's bebloede lijk wilde zien? Hij heeft de handen saamgevouwen en bidt.

Op dit oogenblik gaat achter de kerk een troep van drie mensen voorbij, die ziende, dat er iemand bij het graf neerknielt, eensklaps stilstaan en zich achter een dikken linde verborgen houden. Het gezelschap bestaat uit twee mannen en eene vrouw.

- De Helm! fluistert een der mannen zijn gezet in het oor.
- Spreek stiller, ja, 't is Gutwald! zegt de Rosse Bruno; wel Hemel en Aarde.
- De Helm op het graf zijns vaders! zegt Zwarte Kaat; wij zijn verraden!
- Houdt u doodstil, spreekt de kleine Terus; Bruno hebt gij mijn karabijn? Is er kruit op de pan?... Geef hier!...
- Wat zegt gij er van, Bruno? vroeg zijn afschuwe-

lijke wederhelft; zeg nu eens wat er moet gedaan worden; nu hebt gij de kans klaar...

- 't Is een gunstig oogenblik; maar...

- Kom, niet geaarzeld, gebiedt de zwarte vrouw; hij alleen of wij allen. Toe, Terus, vooruit! Haal den haan over... schiet hem vlak op de borst; waar kan hij beter sterven dan daar bij dat graf? Spoedig, 't moet maar uit zijn.

Dit zeggende, springt de Zwarte Kaat, als een tijgerkat vooruit, en grijpt Gutwald bij den arm. Terwijl de jongeling zich opricht, klampt hem Bruno aan de andere zijde vast; voor hem staat Terus met zijn karabijn gewapend.

Er is iets verschrikkelijks in die sprakeloze groep, op dat eenzaam kerkhof.

Gutwalds aangezicht is vreeselijk om te zien; zijn oogen branden als vuur: zijn anders zoo weemoedig wezen krijgt ongekende trekken; de groote, dikke rimpel verschijnt wederom op zijn voorhoofd, en rond zijn rechtrijzend haar flikkert de vuurkrans.

De kleine Boschenaar met zijn geweer in de hand staat aarzelend voor het graf.

- Lafaard, geef hier uw geweer!... grinnikte de zwarte vrouw; of hebt gij geen bloed meer in 't lijf?

De aangemoedigde rooverkapitein heft den loop van zijn vuurwapen omhoog, mikt op het midden der borst van den armen Gutwald, en drukt los. Op het knallend schot volgt een ontzettende schreeuw; de Helm ligt stuiptrekkend op het graf zijns Vaders!

Dienzelfden nacht verlieten de moordenaars het gehucht. Eenige jaren later zullen wij hen, doch dan ook voor de laatste maal, in ons verhaal terugvoeren.

Daar de lezer gewis een hoog belang stelt in het ongelukkig kind der Hoeve, zal hij voorzeker met genoegen vernemen, dat Gutwald, ofschoon in het midden

der borst getroffen, aan den afschuwelijken aanslag der booswichten zal ontsnappen.⁽¹⁾

Tot tegen den morgen lag de Helm, badend in zijn bloed, roerloos op het graf; langzaam keerde hij tot bewustzijn weder; nog enkele oogenblikken en hij hief even het hoofd op, streek met de hand over het aangezicht, evenals iemand die uit een langen, diepen slaap opstaat, en zag twijfelend en verwonderd rond zich heen. Maar toen hij zijn kleederen met bloed besmeurd bezag, en een hevige pijn gevoelde, die hem de borst beknelde, begreep hij dewezenlijkheid van zijn toestand.

Langzaam hief hij zich op, verliet onder inspanning van al zijn moed en krachten het kerkhof, en stapte of liever sleepte zich voort over het akkerveld. Een half

- (1) Men vraagt hoe het mogelijk is, een kogel op het midden der borst te krijgen, en niet terstond te sterven? Hoe groot ook de kracht zij, waarmee een kogel wordt voortgedreven, beschrijft echter zijn loop, van den ingang tot den uitgang der verwonding, niet altijd een rechte lijn; in andere woorden: wanneer een kogel in het midden der borst is gedrongen, en op een recht, tegenovergesteld punt van den rug uitkomt, heeft hij niet onvermijdelijk dwars de borst doorsneden.

Om dit uitworsel, namelijk eene richting in rechte lijn te hebben, zou men verschillende voorwaarden moeten veronderstellen: eerstens dat de kogel immer op de deelen loodrecht nederkwam; ten tweede, dat hij immer organen ontmoette van een gelijke vastheid, en ten derde, dat hij niet uit het wapen, met eene vlugge omwenteling werd voortgestuwd. Deze omstandigheden gaan zelden gepaard, en hebben dan ook voor uitworsel den kogel van de rechte lijn te doen afwijken. Hij licht, om zoo te spreken, de huid op, doorloopt een gedeelte wegs, en verlaat de deelen op een plaats, waar men er zich, volgens een oppervlakkig denkbeeld, niet aan zou verwacht hebben.

Zoo kan een kogel (ik spreek hier niet van den hedendaagschen puntkogel der naaldgeweren, maar wel van den ouden, ronden geweerkogel) het voorhoofd treffen, op een recht tegenovergesteld punt van den achterschedel uitgaan, zonder echter de hersenen te hebben aangerord; zoo ook ziet men hem op het borstbeen nederkomen, een rib omschrijven, en langs den rug uitgaan, zonder de borst te doorsnijden.

uur later klopte hij aan bij den parochiepastoor, den broeder van den vermoorden Ten Vorsel.

X.

Bij een anderen Vader.

Toen de dienstmeid der pastorij het bleek gelaat van van den jongeling, zijn bebloede handen en kleederen bespeurde, gaf zij een ontzettenden gil, riep om hulp, en wierp de deur dicht.

Doch de pastoor had door de spleet der deur den gewonde gezien.

- Doe open! Dat is zeker een ongeluk! riep hij; gij ziet toch dat die man gewond is.

- Help mij! kermde de jongen, die waggelend tegen de deur viel.

- Wie zijt gij? vroeg de priester medelijdend.

- Gutwald! zeide de flauwe stem van den ongelukkigen Hellenender.

- Gutwald, Gutwald! riep de priester, terwijl hij naar hem toesnelde, en hem in zijne armen drukte; gij hier, mijn jongen? Van waar komt gij?... Wat is u wedervaren, mijn lieve jongen?

Doch Gutwald's krachten waren uitgeput; een vervaarlijke doodskleur kwam op zijn gelaat, zijn hoofd viel krachteloos op den schouder, en zijn lichaam zakte ineen. Maar de arme jongen was in de handen van Bernard, den liefderijken man van het dorp, die hem met behulp der dienstmeid wegdroeg, en spoedig op een bed nederlegde, waar hij na een paar uren tot het bewustzijn terugkeerde.

Toen hij de oogen opende, zat Bernard aan zijn bed; het gelaat van den priester was bleek en vermagerd, en het hoofd hing hem moedeloos op de borst; de man was nog onder den indruk der hevige smart, door den dood van zijn ongelukkigen broeder veroorzaakt.

- Mijnheer, waren de eerste woorden, die den jonge Hellenender sprak; ik ben het niet die uw broeder vermoord heeft.

- O, dat geloof ik, antwoordde Ten Vorsel's broeder, terwijl hem een koude rilling, bij de gedachte aan den wreedaardigen dood door het lichaam liep.

- Weet gij, beste heer, hernam de jongeling; dat men mij betichtte en gevangen hield als een moordenaar?

- Hoe, zijt gij den Hellenender, die in den kelder werd opgesloten?

Gutwald knikte treurig, ja.

- O, ik weet reeds dat die onschuldig was; en van waar dat bloed, mijn goede vriend, en die wonde?

- Mijne ouders... stamelde Gutwald met moeite.

- Hoe, uwe ouders hebben u misschien willen vermoorden?

Gutwald kon niet meer spreken, maar knikte met het hoofd.

- Groote God! riep de priester; hoe, een vader en moeder, die hun eigen kind om het leven brengen?... God, welke booswichten! En waar, mijn zoon, gebeurde dit?...

- Op het graf uws broeders, zuchtte de jonge Hellenender.

- En wat deedt gij op het graf mijns broeders?

- Ik bad voor hem.

De priester begon te weenen van aandoening; drukte met een ongekend gevoel van liefde de hand van den jongeling, en sprak:

- O, ik zie de waarheid, mijn beste jongen; uw

deugdzaam hart wekte hun mistrouwen op; om niet verraden te worden, zijn zij niet teruggedeinsd voor den moord van hun eigen kind! Wat gruweldaad! Gij zijt en blijft hun zoon; maar kunnen dergelijke booswichten uw vader en moeder blijven? Neen, de pastoor van Bladel zal voortaan uw vader wezen.

Gutwald snikte van dankbaarheid; doch hij bezweek onder de gemoedsaandoening en hevige pijnen zijner wonde; hij viel opnieuw in onmacht; er verlieden verscheidene dagen voor hij zijn bewustzijn terugkreeg, en aan zijn beschermer de omstandigheden van den dubbelen moord, en die van de verlopen jaren welke hij zwervend had moeten doorbrengen, kon verhalen.

Eindelijk kreeg hij, dank aan de bekwaamheid van een heelmeester en de teedere zorg van den priester zijne gezondheid weder, en was reeds sterk genoeg, om met zijn weldoener een lang gesprek te houden.

- Gutwald, vroeg hem Bernard, die in zijn leuningstoel aan het bed zat; hoe lang is het geleden dat wij elkander niet meer gezien hebben?

- Tien jaren, geloof ik, mijnheer pastoor.

- Zeg vader, zei de goede man, hem met liefde de hand drukkend.

- Vader... stamelde Gutwald verlegen.

- En waarom verliet gij mij zoo eensklaps, mijn zoon.

- O, men wilde niet dat ik van huis weg liep, om u te gaan opzoeken.

- Wilden uwe ouders dan van u geen braaf kind maken?

- Ik geloof, neen, antwoordde Gutwald blozend.

- Gingen uw ouders ooit ter kerke?

- Nooit, vader! De Hellenenders bidden niet.

- En gij, mijn vriend, kwaamt gij ooit in de kerk?

- O, dit zou men niet geduld hebben.

- Dus badt gij nooit.

- O, voorzeker! zei Gutwald, met een verheven gevoel van overtuiging zijn oogen ten hemel heffend; ik bad de schoone gebeden die gij mij geleerd hebt. Ik knielde neder op de heide of in het diepst der bosschen ofwel ik wachtte de duisternis af om God te bidden, dat hij mij toch niet zou verlaten... Ach, ik ben zoo diep ongelukkig geweest.

Gutwald, sedert dat hij zich bij Bernard bevond, scheen geheel van inborst veranderd. De stille weemoed die hem eigen was, had plaats gemaakt voor een zachte opgeruimdheid; en hij, die anders zoo achterhoudend was, scheen thans zoo gelukkig zijn opgepropt hart te kunnen ontlasten.

En geen wonder; van de omgeving der zwervende Hellenenders, allen ruwe, boosaardige lieden, wier bestaan een lange aaneenschakeling was van roof, plundering, brandstichting en moord, was de Helm eensklaps gevallen in de handen van een deugdzaam man die hem met goedheid en ongekende liefde behandelde, en hem beloofde voortaan zijn beschermer, zijn vader te willen wezen.

- Dan hebt ge toch de lessen onthouden, sprak de pastoor met zelfvoldoening; die ik u bij het ondergaan der zon, tegen den boschkant heb gegeven.

- O, zeker, antwoordde Gutwald; en zelfs heb ik merkelyk bijgeleerd; want dit boekje ken ik van buiten.

Dit zeggende haalde hij onder zijn hoofdkussen een verscheurden, bijna versleten catechismus te voorschijn.

- En wie gaf u dat boekje, mijn zoon? vroeg Bernard.

- Ik heb het in stilte voor eenige duiten, in de stad gekocht; uit voorzichtigheid trok ik het in twee, en borg de stukken in mijne schoenen.

- Brave jongen! riep de vrome herder opgetogen; dan kent gij de plichten van een Christen, Gutwald?

- Ja, vader.

- Zijt gij gedoopt, mijn lieve vriend?

- Men heeft mij verzekerd dat ik gedoopt ben.

- Die voorzorg van den kant uwer ouders verwondert mij, dewijl zij u zelfs niet toelieten te bidden en ter kerk te gaan.

- Neen, daartoe heb ik nooit de gelegenheid gehad, zuchtte de jongeling; doch ik hoop nu Hellenend voor altijd verlaten te hebben, en wil ik...

- O, zeker! zei de priester hem de hand drukkend; uw lijden heeft een einde genomen, mijn zoon; want ik ben voortaan uw vader. Gutwald, gij hebt mij nog niet gezegd, waar gij sedert tien jaren gebleven zijt, en wat gij in al dien tijd gedaan hebt?...

- Gedurende al dien tijd hebben wij gereisd, rond gezworven in Holland, Duitschland en elders.

- En wat deden uwe ouders voor hunne broodwinning?...

Gutwald zag verlegen voor zich; het rood der schaamte kleurde zijn aangezicht.

- Hunne broodwinning! zuchtte hij; o, vergeef, beste vader; en zijn oogen nat van tranen op Bernard slaande, riep hij: doch ik heb geen schuld!... Neen, neen! Ik heb niet gestolen, niet gebrand!

Een beweging van afgrijzen, welke de priester in zijn leuningstoel maakte, onderbrak hem. Toen verborg hij zijn hoofd in zijn handen; de schaamte belette hem te spreken.

- O, indien uw geweten zuiver is, mijn goede vriend, zei Bernard; hebt gij de kroon der deugden verdiend; opgevoed zonder kennis van godsdienst, onwetend in alles wat u de maatschappij tot plicht oplegt, omringd

door booswichten, hebt gij gehandeld als een deugdzaam kind.

- Neen, neen! Nooit heeft er bloed aan mijne handen gekleefd. Eenmaal slechts waren zij rood, maar het was het bloed van een ongelukkigen reiziger, dien ik tegen hen verdedigde, doch niet heb kunnen redden. O, vader, vergeving! Waarom ben ik zoo ongelukkig hun zoon te zijn? En toch heb ik hun honderden malen toegeroepen: Gij zijt mijne ouders niet!... en wilde van hen heengaan en vluchten... Maar men hield mij hiervan terug met de bedreiging mij te verraden, mij te beschuldigen... En wist ik wat ik deed? Zonder hulp, zonder voorspraak, alleen tusschen de Bende, die voor geen misdaad, geen schurkerij, hoe die ook mochten genoemd worden, achteruit trad.

- Ontstel u niet, mijn zoon, zei de ontroerde priester; gij zijt een brave jongen, gij zijt te beklagen, maar niet schuldig. Nog ééne vraag, want het spreken vermoeit u, wanneer kwaamt gij hier in het gehucht terug?

- Slechts eenig dagen geleden.

- Wie heeft dat ongelukkig plan der ploeg opgevat? Uw Vader en uw Moeder?

- Ja, en Terus, de kleine Boschenaar.

- En waarom? Wat hadden zij tegen mijn ongelukkigen broeder?

- Ik heb in het voorbijgaan gehoord, dat hij onze hutten had afgebrand, dat hij een oude vijand onzer huisgezinnen was. Arme man! Ik had hem ten koste van mijn leven willen redden! De jongeling weende bitter, en herhaalde snikkend: O, kon ik zijn leven met mijn laatsten druppel bloed terug koopen! Ongelukkige vader! Arme moeder en dochter die den moord van ver hebben moeten afzien!

Bernard zat daar beweegloos; hij dacht aan het be-

bloede lijk zijns broeders, aan de bedrukte weduwe der Hoeve, en aan Eliza, die hij zoo lief had.

- O, mijn beschermer! riep Gutwald, zich met geweld op zijn bed omwerpend, en zijn handen uitstekend om Bernard aan den hals te vallen; jaag mij van u weg! Verdrijf mij van hier weg! Ik ben de zoon van de moordenaars uws broeders! Neen, neen!... nooit zult gij u gewennen aan het denkbeeld, uwe vriendschap te geven aan het kind van hem dien uw broeder doodde!

De priester nam de twee handen van zijn aangenomen zoon in de zijne, en sprak, de oogen ten hemel heffend:

- God is de rechter der boozen, mijn kind, en de beschermer der onschuld; leg nu uw hoofd neder; gij hebt rust noodig, vermoei uw geest niet met het verledene terug te roepen. Denk liever aan een gelukkige toekomst; gij hebt immers een nieuwen vader, die u niet zal verlaten!

Hiermede verliet Bernard de kamer, en mompelde:

- Welk een rein hart heeft die jongen! Ik bemin hem bijna, zooals ik de lieve Eliza, mijn nichtje, bemin.

Niet zoodra had de herder zijn dagelijksche bezigheden in de kerk en bij het bed der zieken afgedaan, of hij snelde naar Gutwald, en bracht het overige van den dag met hem door. De twee stukken van den catechismus in de hand houdend, vond hij een zeldzaam genoegen, zijn jongen kweekeling een reeks vragen te doen, en die met een zonderling gemak en begrip te hooren beantwoorden. Nu en dan legde hij het boekje neder, verklaarde hem de geheimen van den godsdienst, sprak van het onbeseftbaar geluk, hetwelk de Looner van het goed bereidt voor diegenen, welke Hem beminnen, en van de eeuwige straffen, die de ondeugd hierna heeft te verwachten. Daarna viel het gesprek gewoonlijk op de

kerk van Rome, die liefhebbende Moeder, aan wier hand de Christen zoo gerust, zoo gelukkig door het leven wandelt en wier gebeden voor ons welzijn nooit ophouden, zelfs niet wanneer wij reeds lang slapen onder den grafzerk met het kruis daarop. Dikwijls ook sprak hij van de instellingen der maatschappij, en dan leerde hij hem, welke plichten hij als lid der samenleving te vervullen had, en wat hij schuldig was aan zijne naasten, allen kinderen van denzelfden God; allen onze broeders.

Nooit verliet de goede man des avonds zijn leerling, zonder hem te zeggen:

- Kom, Gutwald, zeggen wij nu het schoone gebed, waarin gij als kind zoo veel behagen vindt, toen wij elkander leerden kennen in de velden, bij het ondergaan der zon.

En dan baden zij te samen de verheven gebeden van voorheen.

Sedert eenige dagen was Bernard mistroostig. De jongeling was te zeer aan de opgeruimdheid van zijn vader gewoon om niet te zien, dat de droefheid zijn oog benevelde, en de onrust zijn hart beklemd hield.

- Gutwald, zei hij, terwijl hem een traan in het oog steeg; wij moeten elkander verlaten...

- O, daaraan heb ik reeds lang gedacht, onderbrak de jongeling, met verkropte stem; zou ik langer hier blijven? Ik, de zoon van den moordenaar uws broeders? Neen, neen! Ik gevoel het, goede heer!... In de pastorij waar, zoo ik verneem, morgen de ontroostbare weduwe met haar ongelukkig kind zal verschijnen, kan de zoon van Bruno niet langer vertoeven!... Ja, laat mij vertrekken, ik ben gezond en sterk geworden, dat gevoel ik; geef mij slechts uw zegen mede... En dan vader, ach! mag ik u nog vader noemen? laat mij heengaan, en zeg

mij, dat gij somtijds nog eens zult denken aan den armen Gutwald, die u zoozeer beminde!

Hier kon de jongen niet meer; hij borg zijn hoofd in zijne handen en weende bitter.

- Gutwald, mijn zoon, sprak de priester vriendelijk; bedaar mijn jongen; luister, wat ik u wilde zeggen, is van het grootste belang; uw ouders en die andere, wien gij den Boschenaar noemt, hebben deze streek verlaten, en zullen wellicht nooit wederkeeren. Maar het gehucht is nog altijd bewoond, door een gedeelte van de beruchte bende.

- Ja... de twee afzichtelijke dwergen Quint en Bord zijn er nog, en dan de Stalen en de Raaf, die wreede kerels zijn niet vertrokken, verzekerde Gutwald.

- Nu, er is mij iets ter ooren gekomen, wat mij hevig verontrust; in het gehucht heeft men lont geroken; men moet daar veronderstellen dat Bruno's zoon gewond, maar niet dood is.

- Hoe is dat mogelijk?

- Dat gij u hier in de pastorij bevindt, schijnt niemand te weten; doch men loopt rechts en links, en snuffelt langs alle kanten rond, om u te ontdekken; komen de kerels u op het spoor...

- Ben ik verloren, dat weet ik; 't zijn mannen die voor niets achteruit treden.

- Begrijpt gij nu dat het dringend is Bladel onverwijld te verlaten, en u te vestigen, waar gij niet onder het bereik valt van al die schurken?

- Ja, dat begreep de arme Helm; en hij keurde de denkwijze van den pastoor volkomen goed.

- Doch mijne voorzorgen, mijn jonge vriend, zijn reeds genomen. Nog dezen avond zal er aan de pastorij eene huifkar gereed staan, om u over te voeren naar mijne vrienden van het Godshuis te Postel, waar ik u zelf, ten minste 's wekelijks, zal komen bezoeken,

en waar gij, niet minder dan hier, met liefde zult behandeld worden. Daar, mijn lief kind, zal men uw onderwijs voortzetten, en het werk volledigen dat ik begonnen heb. Voor het overige, zijt en blijft gij mijn zoon, en ik uw vader, en wanneer later de omstandigheden minder verontrustend zullen zijn, hoop ik nooit meer van u te moeten scheiden. Die gelukkige tijd zal komen; want eenmaal houdt het rijk der boozen op en zegepraalt de deugdzame!

Gutwald drukte dankbaar de hand van zijn beschermer, verliet dienzelfden avond, echter niet zonder een traan van diepe ontroering te storten, de pastorie van den goeden pastoor, en kwam behouden in het Godshuis te Postel aan, waar de lezer hem later zal terugvinden.

XI.

Bij den schoolmeester van Bladel.

Het was op een Donderdag van Vastenavond van het jaar 1619.

Er was reeds een geruimen tijd verlopen sedert de vreeselijke moord van Ten Vorsel had plaats gehad. Men sprak in Bladel niet meer van het buitengewoon vuurverschijnsel op het marktplein, noch van de gevreesde Zwarte Heks, die ook daarenboven in de streek niet meer was te zien geweest.

Het dorp genoot een volkomen rust. Alles was er nog in denzelfden toestand, als voorheen; alleen moeten wij zeggen, dat Pontius, aangezien zijn gevorderden ouder-

dom, zijn Vorstersambt vaarwel had gezegd, en door een jongen gemeentediender was vervangen. Behalve zijn hooge jaren, had Pontius gebreken gekregen, die hem niet langer toelieten zijne betrekkingen waar te nemen; de man was onder andere eenigszins hardhoorig geworden en wat erger was, kon men alle moeite van de wereld zijn denkbeelden niet altijd aan elkander haken. Teneinde het verloren deel zijner inkomsten zooveel mogelijk te herstellen, wist hij niet beter te doen, dan zich, met meer ijver dan ooit, op de geneeskunde en voornamelijk op het onderwijs toe te leggen. Nu, de jeugd scheen gewonnen te hebben bij de aanwinst van tijd van den ouden schoolmeester; want de burens herhaalden onder elkander, dat de school bloeide als een roos.

Om over de gegrondheid dezer gezegden te oordeelen zullen wij den lezer de school van Pontius Pilatus binnenleiden.

Het was een vierkant vertrek waarin een enkel raam een karig licht bracht. Aan een lange bank, of liever een soort van langen lessenaar, zaten de grootere knapen, terwijl de kleinere elkander op zitbankjes verdrongen. Een halve voet slijk bedekte den vloer, en een dikke laag glinsterend roet den zolder. Het water dreef, in den vorm van lange, blinkende rupsen, langs de donkerblauwe muren, en viel in druppelen van den zolder. Recht voor het raam stond een soort van gestoelte, hetwelk met een klein deurtje open- en toeging; het was de troon van waar Pilatus zijn rijk bestierde.

Boven zijn hoofd hing een lange spies, en een oud rapier; het waren de wapenen van den ouden soldaat, die daar hingen als een zegeteeken van roem.

Pontius scheen 'n deel zijner wapenrusting nog ten nutte te maken; want op zijn hoofd prijkte nog den ouden, lederen helm met een gedeelte der schitterende pluim, terwijl zijn borstkuras ook van leder, ofschoon

in een deerniswaardigen toestand, de plaats van het toenmalige wambuis bekleedde. Aan zijnen gordel droeg hij, aan de eene zijde een inktkoker en pen; aan de andere een houten lat, waarvan het eene einde een soort van handvat en het andere een langwerpige rond vormde; het was de zoo gevreesde plak van dien tijd. Even alsof Pontius zich niet geheel aan dit wapen toevertrouwde, bevond zich voor hem een dun eiken stokje, hetwelk in tijd van nood zijne zuster, de plak, moest vervangen of bijstaan.

Dien dag was er een geweldig geraas in de school; de klompen vielen op den grond; de banken schoven dooreen; de deksels der schooldoozen piepten geweldig, en het gesnater der kinderen was om het oorvlies te doen barsten.

Pontius kon het zelf niet meer uithouden, trok zijn plak uit, sloeg driemaal zoo hard hij kon op de tafel, en scheen hiermede eenige bedaring in de woelzieke bevolking gebracht te hebben. Weldra echter nam de gewoonte van wanorde en tuchteloosheid de overhand en het gedruisch van zoeven hernam.

- Meester, een blad papier! riep eene stem, die in weerwil van haar schel en doordringend geluid, zich met moeite boven het algemeen geraas verhief.

- Kom hier, jongen, zei de meester.

De jongen klom dwars over al de banken, ontving, en gaf in het voorbijgaan een menigte knepen en oorvijgen, en struikelde over de klompen zijner makkers tegen den lessenaar van den onderwijzer, waar deze zijn koopwaar had ten toon gespreid. Het kind ontving het gevraagde voorwerp en legde een duit in de hand des meesters.

- Meester een pen! riepen verscheidene stemmen, en tegelijkertijd stonden vijf of zes leerlingen aan den lessenaar met de noodige duiten in de hand. De eene guit

verdrong den andere, en ontving vechtend het gevraagde schrijfgerief, terwijl de meester, voldaan over den gunstigen loop van het onderwijs, het geld opstreek.

- Meester, voor een halve duit inkt! riep een andere deugniet.

Pontius vatte de breuk van den kleine niet; maar goot inkt in den inktkoker, en reikte tegelijkertijd naar den prijs zijner koopwaar.

- Geef mij een halve duit weder, spotte de kleine deugniet.

- Schelm, galgenaas! grinnikte Pontius, terwijl hij met zijn plak den vluchtenden schooljongen achterna wees.

Het gedruisch was op dit oogenblik tot een verbazende hoogte geklommen; alles leefde en woelde in de school dooreen gelijk een mierennest.

- Meester, ik heb geen pen!

- Meester, inkt!

- Meester, papier!

- Meester, mijn schooldoos, ai, ai!... hi!... hi!...

- Meester, brand, brand!... Er valt vuur uit de schouw! riepen, boven de voorgaande roepers, een paar deugnieten, die met hunne zoogenoemde pennestokken, de vuurklompen omhoog wierpen, en genoeg namen dezelve op het vuur te zien terug vallen.

Doch Pontius scheen geen ooren te hebben voor al dat geraas; hij dacht aan den halven duit, waarmee zijn kleine leerling, over al de banken heen, naar zijn plaats terug liep. Met zijn eiken stokje in de hand verliet hij zijn gestoelte, drong tusschen de banken door, stormde op den kleine dief los en riep vertoornd:

- Hier! roover, schelm, deugniet, toekomstige baanstrooper, overschot der bevolking, uitvaagsel der natuur, dwingeland, muiter, oproermaker!... ik zal u leeren!...

En met 'n paar rukken sleurde hij den schuldige in

het midden der school, terwijl hij hem met den eikenstok behendig over de lenden streek.

Dit moet men tot lof van den Bladelschen onderwijzer zeggen dat, wanneer hij iets voor had, hij de bovenhand hield; ook hier, in weerwil dat de knaap hem schopte, en in de beenen kneep, bleef hij toch de baas.

De les was geducht, herstelde voor een oogenblik de stilte, en Pontius hernam zijn plaats onder het brommen van zijn stichtende scheldwoorden: schelm, schuim, deugniet, overschot der bevolking, uitvaagsel, donderwolk!

Nu ging hij over tot het opzeggen der les, zooals men dat noemde.

- Hier, kleine, gij met al uw verstand, riep hij een zevenjarig knaapje toe.

De kleine kwam aan 's meesters lessenaar en begon: A. B. C., terwijl zijn pennestok, het onontbeerlijk gerief van dien tijd, elke letter aanwees.

- Nu verder, filosoof, wijsneus? riep de getergde onderwijzer, dat weet gij niet? Hoe heet de vierde letter? D, lomperd! En hij zond hem met een geduchten flap heen.

Op dit oogenblik verbleekte eensklaps de onderwijzer terwijl hij door het venster het marktplein overzag; en op eenigszins minder harden toon, riep hij zijn kleine bevolking toe:

- Kom, pak u weg, onkruid, galgenaas! Pak u weg!...

Nauwelijks had hij dit gezegd of de blijde jeugd borrelde, evenals de erwten uit een kokenden ketel, de deur uit.

Pontius bleef aan het venster zitten; als hij zich wilde schuilhouden, kroop hij een weinig ter zijde, en zette, om minder gezien te worden, den helm, met het overschot der roode pluim er op van zijn hoofd.

- Wat donder, is er toch gaande? sprak hij bij zich

zelve; een vechtpartij? En de Zwarte Kaat, indien ik mij niet bedrieg? God zegene ons allen! Ja, 't is de Zwarte Heks uit Hellenend! O, dat zal wederom op een of andere deerlijke wijze afloopen. Groote God! die vrouw wederom hier! zuchtte Pontius, terwijl hem de herinnering aan vroegere tooneelen huiverend door den rug liep. Maar wat mag toch die kar met brood beduiden? En die priester dan, die dezelve vergezelt? Zoo, zoo, daar begint men al te vechten! Goed! daar slaan ze den voerman met zijn eigen zweep om de ooren... nog al schooner, daar grijpen zij dien ouden pater aan... welk ras van menschen! Een priester beleedigen! O, indien ik nu eens Vorster was, en mij die Zwarte heks niet terughield...

Dit zeggende, wierp hij een zijdelingschen blik op zijn rapier en zijn oude lans.

- Maar zie toch, ging hij voort; daar begint men de kar te plunderen en het brood de straat op te werpen; voerman! draai spoedig uwe kar om, en kies het hazenpad; want, indien ik mij niet bedrieg, is Hellenend vandaag weer losgebroken. Maar nog eens, wat beteekent toch dat verward tooneel? Drommels! ja, nu geloof ik dat ik er achter ben, nu weet ik wat er gaande is.

De deur ging open, en er trad iemand de school binnen. Het was een man van in de dertig jaren; hij droeg een gemeen en morsig kleedsel.

- Zeg mij eens, vriend, sprak hij vrijmoedig; wat daar ginder te doen is?

Bij deze vraag kwam de vreemde nader bij den lessenaar en ging er met de ellebogen op liggen. De onderwijzer scheen eenigszins geraakt, over den gemeenzamen toon waarop de vreemdeling sprak, en op deszelfs vrijmoedige houding, want als om zijn persoon de noodige deftigheid bij te zetten, plaatste hij schielijk zijn lederen helm weder op het hoofd, en vroeg:

- Wie zijt gij?

- Wie ik ben, is voor u om het even; zeg mij slechts wat daar op het plein te doen is?

De vreemdeling werd eenigszins gebiedend, en de toon zijner stem gaf te kennen, dat hij hieraan gewoon was; Pontius gevoelde wel dat hij een gedeelte van zijn grond moest afstaan, en antwoordde:

- Kent gij het Godshuis van Postel? Nu, 's jaarlijks voor Paschen geven de paters, in het Godshuis zelf, een aanzienlijke aalmoes aan de armen der omliggende dorpen. Doch, om wanorde en baldadigheden van het schuim te vermijden, heeft men goed gevonden, doch slechts na toestemming te hebben bekomen der plaatselijke besturen, de bedoelde aalmoezen in de dorpen zelven te doen uitdeelen.

- Ga eens voort, zei de vreemdeling gebiedend.

Pilatus gevoelde zoodanig het overwicht van zijn bezoeker, dat hij niet durfde, neen, zeggen.

- Hetgeen ik weet, zijn veronderstellingen; want ik heb met niemand een woord daarover gesproken; ik voor mij houd mij maar met mijn school bezig.

- Zeg hetgeen gij weet, of hetgeen gij denkt, zei de vreemdeling, die altijd met de ellebogen op den lessenaar lag.

- Kent gij Hellenend? vroeg de onderwijzer, stiller sprekend.

De vreemde lichte even het hoofd op, en knikte, ja.

- Nu, dan denk ik dat de Hellenenders, want nu ik er aan denk, herinner ik mij reeds, dat er mij iets van door 't oor gevlogen is, dat de Hellenenders, zeg ik, de kar met brood plunderen, den voerman, en wat wraak roept in den Hemel, zelfs den pater die hem vergezelt, mishandelen, met bedreigingen zelven hunne 'Prove' te Postel te zullen gaan halen.

- Kent gij die Hellenenders persoonlijk? vroeg de

vreemde, die aandachtig toeluisterde, naar hetgeen hem de oude Vorster vertelde.

- Ik zou dat alles maar blauw-blauw laten; ik voor mij bekommer mij zelden of nooit met zaken die buiten mijn huis omgaan.

- Ik vraag u, of gij die vrouw kent? hernam de vreemdeling.

- 't Is toch zonderling, dacht de schoolmeester, dat die kerel mij zoo verlegen maakt; indien ik durfde, zette ik hem met al zijn vrijpostigheid aan de deur.

De vreemdeling herhaalde ditmaal zoo gebiedend zijn gedane vraag dat de schoolmeester, zonder te aarzelen, antwoordde:

- Ja, ik ken die vrouw; maar vriendje, gij weet toch wel, dat...

- Wat? kom, ga maar voort, gebood de vreemdeling; zeg op, wat zou ik weten?

- Dat zij een...

- Zeg op, maak geen omwegen.

- Een heks is.

De vreemde hief medelijdend den schouder op, en vroeg verder:

- Is die vrouw daar ginder bij den hoop.

- Ik geloof, ja; doch ik bid u, zeg aan niemand ter wereld, dat ik het ben, die u dat gezegd heb, misschien vergis ik mij; er is daar veel volk; en de oude schoolmeester heeft een gebrekkig gezicht.

- Zeg aan niemand, zei de vreemdeling; dat men u over dit alles ondervraagd heeft; want het zou u soms berouwen wanneer het te laat is. Heet gij niet Pontius Pilatus? Ja? Zeer goed; goeden avond! Ik reken er op, dat gij niet zult babbelen.

Dit zeggende, ging de vreemde de deur uit. De onderwijzer zag hem verbaasd achterna, en mompelde:

- Wat is dat toch voor een zonderling personage? In

alle geval, is het een flinke kerel, die zijn man nog al staan zou. Dat hij echter niet denke dat ik een enkel woord zal uitbrengen van zijn Hellenenders; God verhoede, dat ik voor de tweede maal die zwarte vrouw in mijn huis krijg. Ieder bemoeie zich maar met zijn eigen zaken, en dewijl ik geen Vorster meer ben, blijf ik eenvoudig bij onze oude Nina, die zoo min als ik trek heeft om in aanraking te komen met de Zwarte Kaat of met haar lief zoontje, die misschien geen haarpijl beter is, dan zijn vader of moeder. Maar wat zou dat alles toch beduiden?... Die kerel had een zonderling voorkomen. Zou hij soms ook tot de Bende behooren? Zeer mogelijk; 't zag er een gemeene schoft uit... Ja, al mijn leven, dat is er een van de Bende!

Nina, houd dezen avond de deur dicht!

XII.

Afgeluisterd.

Dienzelfden avond stond de vreemdeling, die wij bij Pontius in de school ontmoet hebben, met een half dozijn sterke kerels, in een klein mastbosch, hetwelk zich tot de grenzen van het gevreesde gehucht uitstreckte.

- Luistert allen wel toe, sprak hij tot zijn gezelschap, naar het overeengekomen sein; indien gij het hoort, snelt dan in allerijl toe, en doet hetgeen ik u gezegd heb. Gij ziet daar voor u die kleine woning; dat is de hut van Bruno. Indien gij mijn stem hoort, is het daar, dat gij mij zult vinden. Voor het overige houdt

u zorgvuldig schuil; het is echter hoogst waarschijnlijk, dat ik u niet zal nodig hebben.

Dit zeggende, onderzocht hij zijn pistolen, voelde naar zijn lang dolkmes, sloop gelijk een schaduw den weg over, bereikte de bekende hut, en ging tegen den muur liggen. De voorbijganger zou hem genomen hebben voor een daar neengerolden boomstam.

Binnen in huis hielden eenige personen een druk gesprek:

- Wat er van zij, sprak iemand; ik ben blijde, dat ik toch weer eens in ons gehuchtje terug ben; oost west, thuis best.

- Ja, antwoordde de stem eener vrouw, op spottenden toon; wanneer men zulk een thuis heeft, weet ik niet of het elders niet beter is.

- De honger is hier pijnlijker dan op een ander, hernam de mannenstem; en hier is men toch thuis, en daarbij minder in gevaar om aan de galg te geraken, dewijl ons niemand in den weg durft staan.

- Roep dit niet al te hard, Bruno, sprak de vrouw; wij zijn sedert eenige jaren aan het kapittel des ongeluks, jongen, en geen wonder! Ik had er wel voor gevreesd; maar het moest zoo; wat gedaan is, blijft gedaan... Terus, zegt gij niets?

- Ik, zei deze, het hoofd opheffend; ik luister naar u, en dacht terzelfdertijd aan iets anders.

Bruno en Kaat schoven dichter bij.

- Weet gij wel, ging hij voort; dat die kar met brood ons fortuin geladen had?

- Een schoon fortuin! Wat zwart roggebrood!... spotteden Bruno en Kaat.

- Denkt gij, vroeg Terus, na een poos stilzwijgen; dat men het inzicht heeft zelf de 'Prove' te Postel te gaan halen?

- Iedereen wil en zal naar 't Godshuis, antwoordde

Kaat; - en men heeft gelijk; oud gebruik, oud recht!

- Om het even, zei Terus; indien men dit doen wil, zeg ik nog eens, dat die kar met brood ons fortuin geladen had. Gij verstaat mij niet? Luister: op Witten Donderdag gaan de dorpen zelven hunne 'Prove' halen; dat staat vast. Wat dunkt u, indien wij onze mannen hier en elders eens gingen opzoeken, en hun zegden: naar Postel op Witten Donderdag! Naar Postel al wat beenen heeft.

- Ik begin u te verstaan, zei Kaat met het hoofd knikkend.

- Ik niet, bromde Bruno; wat kan men te Postel gaan maken?

- Luister dan maar, hernam de listige Hellenender; alles naar Postel en wat een keel heeft om te schreeuwen, te razen en den boel in de war te brengen! Waar alles in de war is, valt er gewoonlijk iets af voor eerlijke lieden zooals de Hellenenders.

- Nu begin ik ook te begrijpen! zei Bruno, wild lachend.

- Aan iedereen in het oor gefluisterd: die paters van Postel zijn leugenaars en bedriegers; zij hebben uw 'Prove' verminderd, en brengen u wat ellendig roggebrood te huis, terwijl zij u later op een droogje zullen heenzenden. Indien wij zoo ons vuurtje goed aansteken, zal Postel nooit zooveel volk bijeen gezien hebben; dat verzeker ik u.

- Dat geloof ik ook, zei de zwarte vrouw.

- Wij gaan daar den boel in de war brengen, ging Terus voort; en dat kennen wij van ouds; en van de wanorde gebruik maken, is niet moeilijk. Terwijl eenigen hier of daar een schuur in brand steken, terwijl anderen de glazen inslaan, of den wijnkelder plunderen, zullen wij onze zaken wel afdoen. Ik ken het Godshuis van boven tot onder. Men behoeft mij slechts te vol-

gen, en ik zal u geleiden naar een klein kamertje, onder het dak, dat, zoo men mij heeft verzekerd, gevuld is men gansche vaten louter zilvergeld en dukaten!

Bruno en Kaat weerhielden een schreeuw van verbazing.

- Dit alles doen wij even gemakkelijk als ik het u zeg, vervolgde Terus; de omstandigheden zullen ons buitengewoon gunstig zijn, want het volk is verbitterd tegen het Godshuis.

- En geen wonder, viel hem Kaat in de rede; waarom moeten zij de 'Prove' verminderen; - de 'Prove' behoort aan den arme, aan ons!

- Kom, kom, zeide Terus; wat scheelt ons toch de 'Prove'? Daar zit de knoop niet.

- Wel gezegd, Terus, zei Bruno; neen, daar zit de knoop niet.

- Wel, wel, mompelde Kaat; een kamer met goud en zilver gevuld! Welke gierigaards! En te denken dat wij, eerlijke lieden, zoo arm zijn.

- Na regen komt zonneschijn, zei Terus; laat mij dat varken eens in het zout leggen, en ik geloof dat u de hammen wel zullen bevallen.

Bruno wreef zich in de handen van voldoening, en sprak:

- Kaatje, dan laten wij ons huis opwitten, de ruiten inzetten, de deur verven, en leggen een nieuw pannen dak.

- En dan voortaan, zei Kaat spottend; als ouderwetsche brave christenmensen geleefd.

- En ik, zei Terus; verlaat voor altijd ons oud grondgebied, en ga naar het buitenland.

- Zijt gij dan bang? vroeg de Zwarte.

- Wie durft er een Hellenender aanraken? vroeg Bruno.

Terus schudde ongeduldig met het hoofd.

- Ik voor mij geloof, dat het binnen kort hier niet pluis gaat worden; zie, dat geloof ik.

- Ha, ha! lachten Bruno en zijn Zwarte weerhelft.

- Lacht zooveel gij wilt, ging hij voort; er is mij daar iets door het oor gevlogen van een nieuwen Drossaard, die eerstdaags hier in de streek in zijn ambt gaat treden.

- Een nieuwe Drossaard? vroeg Bruno; sapperdonders! dien...

- Dien wij even bang zullen maken, als de Dingbank, viel de vrouw hem in de rede.

- Dat zal hier van afhangen of de toekomstige Drossaard een hart achter zijn ribben heeft liggen.

- Pft... spotteden Bruno en zijn onverschrokken weerhelft.

- Mogelijk bedrieg ik mij; des te beter, hernam Terus, zonder op hunne bewegingen acht te slaan; maar dat er roet in de melk valt, geloof ik vast, en ik voor mij, ga mij terstond, indien deze Postelsche tocht gunstig afloopt, onder de bescherming stellen der Bataafsche Republiek. Wilt gij liever de kans afwachten en aan een Spaansche galg hangen, - blijf dan.

- De Boschenaar heeft in alles een zwaar hoofd, lachte de Zwarte.

De vreemdeling, wien wij aan de deur verlaten hebben, had het gesprek der beruchte stroopers van voor tot achter afgeluisterd. Langzaam richtte hij zich tegen den muur omhoog; zijn oogen vonkelden in zijn hoofd, zijn hart klopte geweldig, en zijn dagge trilde in zijne vuist.

- Waarom niet terstond de hut omringd? dacht hij bij zich zelve, en met dat schuim een einde gemaakt? Niets gemakkelijker... maar stil! hoor ik daar in de verte geen gerucht? Hiermede schoof hij, zich buigend, langs het kreupelhout, en was in eenige seconden in het mastbosch, dat hij zooeven verlaten had.

- Daar zijn er eenigen, fluisterde hij de mannen, die er stonden te wachten, in het oor; volgens het gesprek te oordeelen, waren zij met hun drieën.

- Neen, 't is het oogenblik niet om hen op het lijf te vallen; doch weest verzekerd dat zij allen in het net vliegen.

Het gedruisch dat de vreemdeling in de verte had gehoord, naderde.

- Laat ons heengaan, fluisterde hij; 't is bijna of er verscheidene mannen naar het gehucht komen; - langs hier, 't is geen zaak de kerels in het gezicht te loopen.

Daarop verdween hij met zijne mannen in de richting van het dorp.

XIII.

De nieuwe Drossaard.

Wij achten het noodig, hier den lezer nog eenige verklaringen te geven, aangaande den twist, welke te Bladel, op het marktplein, bij de uitdeeling van brood, en waarvan wij, eenige bladzijden vroeger gesproken hebben, heeft plaats gehad. Deze verklaringen zijn onontbeerlijk, om eenige gebeurtenissen, welke in ons verhaal gaan voorkomen, in verband te brengen.

Het Godshuis, later Abdij van Postel, was in dien tijd een dier menigvuldige gestichten wier bestaan om zoo te zeggen uitsluitend aan de noodlijdende klas was toegewijd. Het was daar, dat men de arme reizigers ont-

ving en huisvestte, en aan de behoeftigen der omliggende dorpen, voedsel, kleederen en geld uitdeelde.

Een onzer oude schrijvers spreekt van niet minder dan vier duizend armen, welke zich somtijds, op een enkelen dag, aan het Godshuis aanboden; en niemand verliet hetzelfde, of hij was voldaan over de menschlievendheid der priesters van Postel. Geen wonder dan ook dat het liefdadig gesticht den naam van 'Celeberrimum Hospitale' verkreeg.

Echter blijkt uit een smeekschrift⁽¹⁾, hetwelk de kloosterlingen, in 't jaar 1600, aan den koning van Spanje indienden, dat het gesticht met moeite kon blijven voortgaan, op den weg dier hooge milddadigheid. - Daarin verzocht men ook de bescherming van den regeerenden vorst, teneinde niet te zien gebeuren dat, volgens voorgestelde plannen, het Godshuis bij eenig ander gesticht zou worden ingelijfd. Wat er van zij, een ordonnantie van Albertus en Isabella, van den 9 September 1617 gedagteekend, bepaalde dat 't Godshuis van Postel geen verandering zou ondergaan, en de kloosterlingen, op vetten Donderdag voor vastenavond, en op Witten Donderdag voor Paschen, een uitdeeling zouden doen van koren en brood. - Een tweede ordonnantie beval aan de wethouders der omliggende dorpen het getal der behoeftigen op te geven, teneinde aan elk in het bijzonder, het deelbrood (Prove) te doen geworden.

Eenige dorpen weigerden aan deze wijze van uitdeeling hunne toestemming te geven, en derzelve behoeftigen, opgeruid door kwaadwilligen, begaven zich naar het Godshuis, om er in persoon hun aandeel te ontvangen.

Ongeveer drieduizend menschen verdrongen elkander, dien dag voor het Godshuis. Het gedrang, de wanorde

(1) Le Roy, Notitia marchionatur sacri Romani imperii, etc.

en de baldadigheden der menigte was zoo groot, dat de kloosterlingen besloten. voortaan aan elke gemeente de bepaalde 'Prove' af te zenden. Ook Bladel verkreeg zijn aandeel; doch wij hebben reeds gezien, op welke wijze de liefdegift aldaar werd ontvangen. De kar werd er letterlijk geplunderd en de voerman en de pater die haar vergezelden, werden onder de wreedste bedreigingen naar Postel terug gedreven.

Het was op Witten Donderdag van 1619, den dag welke zoo ongelukkig voor Postel's deugdzame bewoners moest afloopen. Reeds in den morgen heerschte er in het klooster een buitengewone beweging. De paters liepen ginds en weder; de knechten en bedienden verdrongen elkander in de vertrekken, in de wijde gangen, in de kerk, op het voorplein en elders; allen schenen bekommerd en beangst, alsof er een groot ongeluk op handen was.

Hier stapelde men hout, steenen en andere voorwerpen tegen de poorten; daar schoof men de grendels voor deuren en vensters, terwijl anderen zich onledig hielden met de kostbare voorwerpen van zilver en goud in verzekerde bewaring te brengen.

De ontsteltenis was algemeen.

Een man echter, binnen het klooster, bleef niet alleen de gerustheid van gemoed, maar ook de uiterlijke bedaardheid behouden; het was Colebrant, den Prelaat van het klooster.

- Vreest niet, mijne kinderen, sprak hij; God, die wilde dat het Godshuis eens uit de dorre heide oprees, zal niet dulden dat eerlooze handen zijn werk aanraken; vertrouwt op Hem!... Vooral geen tegenstand! Ik wil niet dat, door ons toedoen, het vergoten bloed een

schandig twistteeken prente op den grond welke aan de rust en Godes dienst is toegewijd.

Dit zeggende klom hij op den klokkentoren, van waar hij de onmeetbare heide, welke Postel omgeeft, kon afzien.

En terwijl hij over de uitgestrekte dennebosschen heenzag, schudde hij bedenkelijk met het hoofd, en mompelde treurig:

- De Hemel bescherm het oude Godshuis!

Toen daalde hij schielijk den trap af, stond onder in den toren eensklaps stil, en mompelde, terwijl hij een briefje onder zijn kleet te voorschijn haalde:

- Wat mag dit alles toch beduiden? Zou men werkelijk geweld durven gebruiken?

En van waar toch zou mij dit briefje ter waarschuwing zijn toegezonden? Wat mag er toch op handen zijn.

Indien de lezer ons een oogenblik buiten Postel wil volgen, zal hij zien, welke oorzaak zooveel onrust in het klooster te weeg bracht.

Van alle kanten was de heide bedekt met volk; - mannen, vrouwen en kinderen naderden in zwarte drommen het oude Postel.

Het was alsof allen op een gegeven ordewoord voorttrokken; want bijna te gelijkertijd bereikte de menigte de bosschen, om zich rond het Godshuis te vereenigen.

Postels Prelaat verbleekte niet te vergeefs, toen hij op den klokkentoren bemerkte, hoe die massa van alle kanten zijn klooster begon in te sluiten; velen waren met stokken en gaffels gewapend, en de troep, welke uit het nabijgelegen Arendonck was gekomen, en om zoo te spreken als een soldatenbende vooruittrok, was voorzien van geweren en pistolen. Een menigte karren met paarden en ossen bespannen, zelfs de nederige kruiwagen volgden de aantrekkende scharen, - evenals een leger-

korps zich door een geregelde wagentrein doet vergezellen.

Zooals men licht kan denken, was Bladel door zijn arm gehucht deftig vertegenwoordigd; en indien men de eerekroon aan het schuim der dorpen moest uitdeelen, dan gewis had de afschuwelijke troep Hellenenders 't loover weggedragen. Al die beweging met haar somber gedruisch, geheel die zwarte kring, welke als een opkomend onweder Postel was genaderd, kromp eindelijk meer en meer ineen, en werd een onmeetbare, golvende hoop, die voor de herberg 'Het Gespreeuw' stil hield.

De herberg was in een oogenblik letterlijk opgevuld met volk, en het dog geraas, het kleppen der pinten en kannen, de tabaksdamp, die langs deuren en vensters uitvloog, gaven genoegzaam te kennen, wat daar binnen omging. De voor- en achterdeur schenen twee onmeetbare gaten van een bijenkorf, aan welks onvoldoende openingen, zich een woelende menigte van menschen verdrong.

In den hoek, bij het turfvuur, zat de persoon, met wien wij in de school bij Pontius, en later aan de hut in Hellenend, hebben kennis gemaakt; nevens hem zaten verscheidene sterke kerels, wie hij nu en dan het woord toevoegde.

- Wie is, vroeg hij stil; dat klein ventje met zijn krommen neus, en vurig oog, die overal rondloopt, en hier en daar den een en den anderen in het oor fluistert?

- Zijn naam is Terus, was het antwoord; ook noemt men hem de Bosschenaar.

- Zoo, is dat de beruchte aanleider?

- Ja, de kapitein der bende; de grootste schurk van allen.

- En die vrouw daar ginds met haar valkenneus en

brandende oogen, die wel het uitzien heeft van een tooverkol?

- Spreek stil; dat is de vrouw van den Rosse; dat is de Heks van Hellenend.

- Dat is dan de zoogenaamde Zwarte Kaat, die, zooals men beweert niet onbekend is met duivelskunsten?

- Niemand loopt haar gaarne in den weg; 't is een boosaardig, gevaarlijk wijf; duivelinnen zijn niet boosaardiger dan zij.

- Dat is de Rosse Bruno, haar man.

- En die groote, reusachtige kerel daar nevens haar?

- Die kerel heeft een slechten naam?

- 't Is dezelfde die den armen Ten Vorsel vermoordde.

De vreemdeling lichtte zich even van zijn bank op en beschouwde den Hellenender met groote oplettendheid.

- 't Ziet er een bloedhond uit, mompelde de vreemdeling terwijl hij zich weer op zijn bank voor het vuur nederzette.

Hij zag opnieuw met aandacht rond zich heen, en vervolgde:

- Wie zijn die twee kleine kereltjes, die daar ginds bij de deur over en weer loopen?

- Die met z'n bult heet Quinten, de andere daar met zijn scheeven nek, is Bord - twee kleine duivels in de gedaanten van misvormde dwergen, deugnieten in de ziel.

- Zijn er nog meer van die brave lieden aanwezig?

- De breedgeschouderde kerel, die daar nu juist binnen komt, is de Stalen; die achter hem staat heet men den Raaf. Men zegt dat zij gebroeders zijn; voor tien duiten en nog minder, begaan zij een moord; en zij vermoorden iemand even koelbloedig alsof zij een hommel doodtrappen.

- Ik ga even op en af loopen om hun portret vast in mijn geheugen te prenten; blijft allen zitten, of wilt

gij hier en daar de schelmen wat helpen schreeuwen en getier maken, ook goed... nog iets; dat geen uwer zich om mij bekommere, en elk van u handele alsof ik hier teenemaal onbekend was.

Op dit oogenblik klom Terus op een bank, en sloeg, tot teeken dat hij iets wilde zeggen, met zijn pintdeksel.

- Mannen! riep hij; ik wilde u eens vragen, wat wij hier komen doen?

- Wat is dat voor een vraag? riep spottend een zware, Arendonksche kousenwever; wij komen hier doen hetgeen de eerste de beste doet, die zijn gestolen goed terughaalt.

- Wel gezegd, vriend, riep Bruno, terwijl hij den wever zijn pint overreikte, en hem vriendelijk op den schouder klopte.

- Zoo denk ik er ook over, hernam Terus; en dat gestolen goed, waarvan gij spreekt, is onze 'Prove'.

- Ja, ja, onze 'Prove'! schreeuwde de menigte.

- Die wij gaan terug vragen, niet waar? hernam de redenaar, als om zijn toehoorders te polsen.

- Wat, vragen? schreeuwde de Zwarte Kaat; - neen, terug nemen! Of zou men nog beleefd zijn jegens menschen die arme lieden bestelen?

- Ja, ja, riep de kousenwever; beleefdheid ter zijde!... Terugnemen en daarmee afgedaan!

- En indien men weigert? vroeg de kleine Bosschenaar.

- Er valt geen weigeren! riep van verre het kleine Quintje, zijn langen arm boven zijn bochel zwaaiend.

- En dat zal men, hernam Terus; of liever, men zal ons met wat praatjes wegzenden.

- Toch mij niet! riep de kousenwever, opstaande, en dreigend zijn vuist uitstekend; mijn recht wil ik hebben of de duivel houdt de keers!

Een dof gemor, het teeken van algemeene goedkeuring, volgde op de woorden van den wever.

- En ik zeg u, dat men het doen zal; de rijken vinden zoo gemakkelijk de een of andere reden, om den arme aan de deur te zetten, hernam de kleine Bosschenaar.

- Hola, schreeuwde de Rosse Bruno; wie is er hier tegenwoordig, die dat zal dulden?

- Niemand, niemand! riepen honderd stemmen.

- Toch ziet gij, ging Terus voort, dat men de poort reeds gesloten houdt; is dat geen bewijs?

- Dat is geen zwaarigheid, meende de Arendoncker; die poort is maar poppengoed, dat ik tusschen mijn vingers ineen frommel!

- Zoudt gij ook geweld durven gebruiken? vroeg de listige Bosschenaar.

- Geweld? riep de wever, terwijl hij zijn oogen rood van drank en drift, ronddraaide; wij moeten onze 'Prove' hebben, en dat zal gebeuren of Tiste's Kobbe's Kees roept alle duivels ter hulp!

- Goed gesproken! riep Bruno; Arendonck boven!

De makkers van den kousenwever schenen gevoelig voor de vleierij van Bruno.

- Arendonck boven! riepen zij dreigend, en weg met de bedriegers!

- Weg met de bedriegers! schreeuwde Terus achterna.

- Die den arme het brood ontstelen! riep Quintje.

- En zich met ons goed rijk maken, voegde Bordje met zijn schelle stem er bij.

- Dat roept om wraak in den hemel! riep de schorre stem der Zwarte Kaat.

- Die bloedzuigers! schreeuwde Terus dreigend zijn vuist boven het hoofd zwaaiend.

- Onze 'Prove'! klonk het buiten en binnen; onze 'Prove'!

'Het Gespreeuw' daverde van het geroep en getier der menigte.

- Vooruit dan maar! vloekte de Rosse, en drong naar buiten.

Eenige oogenblikken daarna stonden duizenden mannen, vrouwen en kinderen, (de landloopers, bedelaars, stoelmakers en zwavelkramers waren in meerderheid) voor de gesloten kloosterpoort, waarboven de wapenschilden prijkten van Albertus en Maurits van Nassau⁽¹⁾.

- Weg met dat poppengoed! riep de Rosse Bruno, die reeds berekend had, dat hij enkel met het verbreken dezer versierselen, den hoop geweldig kon ophitsen; weg met dat poppengoed! schreeuwde hij, terwijl hij met een zwaar stuk hout er heen wierp.

Daarop zwaaide hij een lange knods boven zijn hoofd, verbrijzelde in een enkelen slag, de vorstelijke wapenschilden, en deed de vergulde stukken door de lucht vliegen. Een gejuich van duizenden stemmen kwam het eerste wapenfeit aanmoedigen... Het sein was gegeven; de menigte trappelde van ongeduld, en dreef met een woest gehuil tegen de poort aan, die eenige oogenblikken later, onder den stoot van een boomstam, door honderd armen gedreven, met geweld op den grond stortte.

De lezer gelieve op te merken, dat het klooster in dien tijd, door twee muren omgeven was, zoodat de aanvallers, na de eerste poort te zijn binnengedrongen, door een tweede werden tegen gehouden.

Te vergeefs stiet de menigte tegen de deuren, met haar zware nagelkoppen bezet; te vergeefs beukte zij

(1) Het Godshuis stond onder beider bescherming.

dezelve met den boomstam; het hout, de steenen en andere voorwerpen, welke men er van binnen had tegengerold, schenen alle pogingen te zullen verijdelen.

- Wacht even, jongens! riep Terus; wij maken ons te moe; met een klein vuurtje zal het beter van de hand gaan.

Dit zeggende, liep hij naar een houtmijt, en kwam een paar takkebosschen tegen de poort werpen. - De menigte ijldde hem achterna, en in eenige minuten was de halve houtmijt verdragen. Terus stak er het vuur aan, en onder een duizendvoudig gejuich steeg de vlam omhoog, welke een kwartier later de deuren door het vuur verteerd, deed nedervallen. In eenige oogenblikken was de versperring langs den binnenkant op zij gestooten, en de menigte borrelde met een woest geraas het plein op.

Terus had intusschen aan een langen staak een gekleurde beddedeken vastgemaakt, en als om 't grauw nog meer aan te hitsen, klom hij ijlings met zijn standaard, op een hoogen aardhoop, en plantte hem tot teeken van overwinning daar neder.

Een eindeloos gejuich en handgeklap begroetten de wapperende lomp. Er vormde zich een wijde kring, en duizenden mannen, vrouwen en kinderen dansten, hand aan hand, rondom den aardhoop; terwijl de Hellenenders onophoudelijk hun karabijnen in de lucht afschoten.

Toen dreef het volk, met het dreigend geschreeuw: sla dood! in hoopen uiteen, en verspreidde zich op het wijde kloosterplein.

Doch de lezer gelieve met ons een oogenblik naar binnen te gaan, in een kleine cel, vanwaar de oude Prelaat, met een wegzinkend hart en een traan in 't oog, de dolle menigte zag binnenstormen. De grijsaard stond daar voor zijn venster gekluisterd; zijn ineengevouwen

handen hingen moedeloos naar den grond, en zijn hoofd zakte hem treurig op den schouder.

Eensklaps ging de deur zijner cel open, en er trad een onbekende, sterke man binnen; het was de vreemdeling, dien wij reeds driemaal ontmoet hebben, en voor de eerste maal bij Pontius in de dorpsschool, hebben leeren kennen.

- Schaam u! riep de priester hem toe, met een uitdrukking van waardigheid; schaam u! Terug!... Onheilich deze plaats niet!

Maar de vreemdeling trad nader, nam eerbiedig zijn hoed af en sprak met omzichtigheid rondziende.

- Gij bedriegt u, heer Prelaat; ofschoon ik met mijne lompen bij die roovers en plundersaars schijn te behooren, is echter hun doel het mijne niet.

- Wie zijt gij dan? vroeg Colebrant, hem van het hoofd tot de voeten opnemend.

- Wie ik ben, zij om het even was het antwoord.

- Wat zegt gij? is het om het even of ik u al of niet zou kennen?

- Gij hebt gelijk, heer Prelaat; nu weet, dat ik hier kom met het inzicht, om u te beschermen; zijn uwe schatten in veiligheid?

- Welk vertrouwen mag ik hebben, gaf Colebrant ten antwoord; in iemand, die zich zooals gij in dergelijke omstandigheden bij mij aanbiedt?

- Een grenzeloos vertrouwen; hebt gij niet een briefje ontvangen, waarin men u aanraade uwe schatten te bergen? Dat was door mijne hand geschreven.

De Prelaat scheen minder wantrouwig te worden; de openhartige taal van den vreemdeling, en zijn ongedwongen houding hadden iets innemends dat een zeker vertrouwen inboezemde.

- En wat wilt gij? vroeg de kloostervoogd.

- U redden en het Godshuis tegen dat schuim verdedigen.

- Mij redden? vroeg Colebrant verbleekend; zou die afschuwelijke hoop, afschuwelijk genoeg zijn om een priester te durven aanraken?

- Luister, mijnheer, antwoordde de vreemde; de Hellenendsche bende bevindt zich tusschen die wilde menigte; of kent gij die gevreesde kerels niet?

De Prelaat verbleekte en zuchtte diep.

- O, God, riep hij, door het venster ziende; daar werpt een groote kerel met een steen door de geschilderde glazen! God! God! En al die wilden, die om strijd zijn voorbeeld volgen!

Een ontzettend gedruisch van steenen, welke tegen het lood der ramen, en tegen de muren werden gedreven, het gekletter der glasruiten, welke verbrijzeld als duinzand in 't rond vlogen, en dit alles vermengd met een wild gejuich en getier, gaven genoegzaam te kennen, dat het gezegde van den vreemdeling wel eenigen grond kon hebben.

- God! zuchtte de Prelaat; wat wil die reusachtige kerel, met zijn groote knods? Wie is dat?...

- Bruno! mompelde huiverend de onbekende; dat is Bruno, de gevreesde Hellenender.

- En die andere daar die tot het volk spreekt hetwelk aandachtig naar hem schijnt te luisteren?

- Dat is Terus, de Bosschenaar, de kapitein der Bende.

- Schelmen en moordenaars?

- Ja, de Hellenenders, heer Prelaat, de aanleiders met hun beruchte bende, antwoordde zijn tusschenspreker; doch laat ons geen tijd verliezen; vlucht met uw kloosterlingen; stel u niet bloot aan onvermijdelijke gevaren. Nog eens, vlucht! Er is geen tijd te verliezen!

- Vluchten?

- Ja, doch weet dat onder die woeste menigte zich eenige vertrouwde mannen bevinden, die, wanneer de nood zulks zal vereischen, uw klooster met gevaar van hun leven zullen verdedigen.

- God, God! zuchtte de Prelaat.

- Het begonnen werk van dat schuim zegt u genoegzaam, wat gij te vreezen hebt; nog eens, vlucht! volg mijn raad!

- Neen! riep de kloosterling beraden; neen, ik blijf; mijn plicht roept mij in het midden van die ellendelingen; ik zal hen te gemoet gaan en beproeven het onweder te stillen.

De vreemde schudde met het hoofd, en zei nadertredend:

- Heer Prelaat; ga; doch gedenk, wat ik u gezegd heb; nog één woord: waar is het klein vertrek, op een zoldering gelegen, zoo ik meen, waar uwe schatten verborgen liggen?

- Schatten? Schatten hebben wij niet, ten minste niet voor ons; hetgeen wij hebben, is enkel voor onze noodlijdende broeders.

- Dat weet ik; doch gij ziet, dat ik toch goed onderricht ben.

- Misschien al te goed.

- Misschien nog niet genoeg; wijs mij het bedoelde vertrek, en geef er mij den sleutel van...

- Maar nog eens, wie zijt gij?...

- Want nauwelijks zal de avond gevallen zijn, - sprak de vreemdeling voort, of eenige ondernemende roovers, die met het bestaan uwer schatkamer bekend zijn, zullen hier binnen dringen en het uiterste wagen, om u letterlijk uit te plunderen.

- Nog eens, wie zijt gij?

- Ofschoon ik liever onbekend bleef, ga ik het u zeggen: ik ben Hendrik Ten Vorsel.

- Hendrik Ten Vorsel? Welk bewijs heb ik daarvan?

- De nieuw benoemde Drossaard, die heden beproeven wil of hij zich van de beruchte Bladelsche bende kan meester maken.

- De nieuwe Drossaard!

- Kom, Heer Prelaat, laat het ons kort maken; waar is de sleutel van den zolder.

Zijn stem was zoo gebiedend geworden, dat de geestelijke hem den gevraagden sleutel overreikte en hem tevens volkomen inlichtte over de zoogenaamde schatkamer van Postels Godshuis.

De Drossaard nam den sleutel en verdween zonder verder een woord te spreken.

Middelerwijl was het opgehitste volk tot in de kelders gedrongen en gaf er zich over aan de grootste ongereldheden. De wijnflesschen werden verbrijzeld, de vaten den bodem ingeslagen, en men dronk het bedwelmende vocht uit de scherven.

Van dat oogenblik werd er niets meer geëerbiedigd en de plundering werd algemeen; Postel zag een volkomen verwoesting te gemoet.

- Ik meen toch dat de zaken goed gaan; wat zegt gij er van, Bruno? vroeg de Zwarte.

- 't Gaat er doorheen als een mes door een klomp boter.

- Nu, kan dat anders? Wanneer die kleine rat van een Bosschenaar zich de zaak aantrekt, gaat het altijd voor den wind.

- 't Is bijna alsof de wagen versch gesmeerd is; hij loopt bijna van zelf, meende de kleine schelm van een Quint.

- Nu, laat anderen maar razen, tieren, drinken en den boel in stukken slaan, zei de Bosschenaar; wat ons aangaat, wij houden ons doodstil tot...

- Tot dezen avond, volledigde Bruno.
  - Hoe minder wij in 't oog loopen, hoe beter.
  - Luister! Wat is dat? Roept men daar ginds niet dat er brand is?
  - Stil maar; dat is Bordje, die een aanvang maakt met de werkzaamheden.
  - Daar slaat de vlam door het dak!
  - Sapperdonders! dat is ongetwijfeld weer een rieten dak? Rieten daken zijn slechte brandstof.
  - Ook brandt het dak niet zooals het behoort.
  - Laat Bordje den kleinen scheefnek maar betijen; wat hij aanvat, werkt hij af ook.
  - Wat is dat daar ginds, waar 't volk te zaam loopt?
  - Is dat Colebrant, de Prelaat, niet?
  - Ja, dat is Colebrant.
  - Wat mag die te koop hebben?
  - Stil, hij gaat spreken, laat ons gaan luisteren.
  - Neen, dat moeten wij hem beletten; niets zoo gevaarlijk; komt wat dichterbij.
- De oude Colebrant had al zijn krachten bijeen verzameld, trad tot in het midden van den voornaamsten hoop, en sprak met waardigheid:
  - Mijn goede vrienden van voorheen, wilt gij een oogenblik naar mij luisteren?
  - Opgepast, fluisterde de Zwarte Kaat, al dat praten haalt niets uit; en hard schreeuwend vervolgde zij: niet luisteren naar die mannen met hun latijn!
  - Die op alle schelmenstreken zijn afgericht! riep de kleine Quint.
  - Is dat nu een oogenblik om nu in den sneeuw te staan praten? vloekte de Rosse Bruno; onze 'Prove', onze 'Prove'! En daarmee uit!
- Een dof gemor beantwoordde zijne woorden, en gewis ware de menigte dezelve gaan toejuichen, waren de

Arendoncksche kousenwever niet in den kring gesprongen.

- Neen, neen, riep hij, met een forsche stem; - recht is recht; zeg uw belangen, heer Prelaat, of wie gij zijn moogt; spreek op! En den eerste die het belet, brand ik, zoo waar ik mij Tiste's Kobe's Kees noem, voor den kop als een Postelsche boschwolf.

- Ja, ja! riep men van alle kanten, zeg uwe belangen; maar geef ons onze 'Prove', onze 'Prove'!...

- Mijn goede vrienden van voorheen, hernam met meer vertrouwen de Prelaat; gij weet, dat al wat het Godshuis bezit voor u en voor niemand anders bestemd is; het onze is het uwe.

- Ga maar voort! Maak geen omwegen! riep de schorre stem der Zwarte Kaat, die zeer wel berekende, dat de onderbreking niet ten gunste van Colebrant kon uitvallen.

- Maar die onregelheden, mijn lieve kinderen! hernam de Prelaat.

- Dat is uwe schuld! schreeuwde Terus van ver.

- O, gelooft diegenen niet, die u inblazen, dat het onze schuld zou wezen, vervolgde de priester; wilt gij een oogenblik naar mij luisteren?

- Wat is dat voor brabbelpaat? riep de gebulte Quint.

- Laat hem spreken! riep de dreigende stem van den kousenwever.

- Luister, mijne kinderen! Luistert naar de stem van uw hart, de stem der erkentelijke natuur. Keert in vrede weder, en weest verzekerd, dat wij uwe belangen, overeenkomstig 's hertogs ordonnanciën, zullen blijven handhaven; wat wilt gij meer?

Colebrant verwachtte een goed uitwerksel van zijne woorden, die inderdaad welgemeend en redelijk waren; maar hij had zich bedrogen in zijne toehoorders.

- Heb ik het niet gezegd dat men ons met praatjes zal wegzenden? riep de kapitein der Hellenendsche bende; praatjes, niets anders!

- Streken, schelmerij! grinnikte de Zwarte Kaat.

- Leugens, loutere leugens!... riepen Bordje en Quintje met een groven vloek er bij.

- Betaal uw schuld! snauwde Bruno, terwijl hij dreigend voor den Prelaat sprong! Betaal uw schuld met brood, vleesch en geld, maar niet met uw satansch gebabbel!

Het geraas nam toe; de verwarring werd vreeselijk, en de kring, die zich rond Colebrant had gevormd, werd dreigend en kleiner. En toch behield deze zijne tegenwoordigheid van geest, en alsof de neteligheid der omstandigheden hem nieuwen moed had gegeven, wilde hij opnieuw zijn stem verheffen, toen er ineens achter hem een schot afging.

Colebrant sidderde bij het denkbeeld, dat de booswichten het op zijn leven gemunt hadden; maar bijna eventijdig nam het gevoel van waardigheid en plicht de overhand, en met forsche stem riep hij, terwijl hij zich omkeerde:

- Lafaards! wilt gij een weerloozen priester beledigen? Wilt gij uwen ouden weldoener vermoorden?

- Betaal dan uw schuld! snauwde hem de Zwarte Kaat toe; maar 't is waar ook, een arm mensch is maar een hond!

- Neemt al wat wij bezitten, stelde de kloosteroverste voor; maar staakt al die ongeregeldheden, al dat geweld!

- Kom, kom, heer Prelaat, riep de kousenwever; dat is onnoodig; geef ons onze 'Prove', en wij blijven goede vrienden; zoo was het toch juist ook niet gemeend.

- Wel, schaart u dan in rijen, hernam Colebrant

eenigzins gerust gesteld; en al wat 't Godshuis bezit, worde u hoofdgewijs uitgedeeld; neemt gij dat aan?

Een luid hoerrah beantwoordde deze woorden.

- Goed gesproken! riep de Arendoncker; de dorpen bijeengeschaard! Gij hoort dat de man er niets tegen heeft onze 'Prove' te geven; en, bij alle heilige kousenwevers! daarvoor alleen zijn wij gekomen.

Dit zeggende, begon hij door de drommen heen te dringen, stiet elk bij zijn dorp, terwijl een ander de namen afriep, en had in een oogenblik, met behulp van eenige makkers en zijn dreigend karabijn, die woeste verwarring in een zekere orde herschapen.

Het was reeds avond geworden, toen de kloosterlingen met hun uitdeelingen een begin maakten: brood, koren, vleesch, geld, alles wat er te vinden was, werd uit het Godshuis gedragen en aan het volk uitgedeeld. De Hellenenders waren op het punt hunne onderneming te laten varen, of die tot een betere gelegenheid uit te stellen, toen er een hoop van ongeveer vijftig mannen en vrouwen zingend de poort uittrok.

- Wel, mannen, hebt gij uwe 'Prove?' vroeg Terus op een innemenden toon.

- Onze 'Prove'! antwoordde een hunner, die vreeselijk dronken was; wij hebben zelfs meer dan onze 'Prove'! En hij toonde een grooten meelzak waarin hij zijn aandeel van brood en spek, had geladen. Zooveel hebben wij nooit gehad; daarbij heb ik zooveel bier en wijn gedronken, als mijne maag wilde opnemen, en mijne beenen kunnen dragen; Leve de Prelaat! Leve het Godshuis!

- Het is wel de moeite waard zooveel geraas te maken voor wat brood en een lap spek, dat wij te huis ook hebben; hebt gij uw geld al? vroeg de Hellenender.

- Elk twee stuivers, was het antwoord; de paters zijn volstrekt niet gierig.

- Ik en mijne makkers hebben er elk vijftien gekregen; ik zeg vijftien stuivers!

- Wat zegt gij daar? Liegt gij niet?

- Vijftien stuivers; op mijn eer, vijftien!... Elk voor zijn aandeel vijftien!

- En waarom, riep de dronken kerel, hebt gij meer dan wij; of zijn die van Bladel ook beter dan de eerlijke lieden van Arendonck? Nu, ik wil weten waarom?

- Wel, gij weet geen leven te maken, manlief; en anders moet gij doen zooals wij die het eenvoudig gaan halen waar het is.

De kerel draaide wild zijn oogen rond, wierp zijn zak op den rug, en riep tot zijne makkers:

- Mannen, wij zijn bestolen!... voor den zwarten duivel! wij gaan terug, en eischen vijftien stuivers; vijftien! Geen rooden duit minder, of ik steek het nest op de vier hoeken in brand!

- Ja, riepen allen, vijftien stuivers! En de hoop stoof naar het plein terug, en bracht wederom alles in wanorde.

- Hola! riep de dronken kerel; bedriegers, zoudt gij ons zoo heenzenden? en hij wierp zijn zak met mondbehoefte driftig op den grond. Geld! Vijftien stuivers voor elk mijner mannen! Of zoo waar ik ooit een kous heb geweven, steek ik uw nest in brand!... Vijftien stuivers, geen duit mag er af!

In een oogenblik veranderde het tooneel; niemand was meer tevreden met de uitgedeelde 'Prove'; men riep, men tierde en vloekte en opnieuw liep de goede Prelaat gevaar door de wilde menigte vermoord te worden. De wanorde was ten top gestegen, en de menigte stroomde opnieuw het klooster binnen, waar men niets meer ontzag en alles vernielde wat onder het bereik viel.

- Zie zoo, zei Terus, die met zijn makkers aan een

hoek van 't Godshuis die beweging gadesloeg; zoo had ik het gemeend. Nu is het onze beurt; houdt moed, jongens! Nu nog een oogenblik en wij hebben ook onze 'Prove'. Wacht, Quintje, steek eens even het vuur daar ginds aan dat stroodak; hoe meer verwarring, hoe beter. Bruno, heb gij uw dagge? Want indien er iemand ons in den weg loopt, is er een man minder.

- Mijn dagge heb ik, en een scheermes ook, antwoordde Bruno; voort maar!... Toe Kaat!... Bordje, zijt gij gereed? Zoo... het dak brandt al!

- Brand, brand! schreeuwde de Zwarte Kaat.

- Brand! herhaalde Bordje, in de handen wrijvend; vooruit!

- Nu wordt het tijd, zei de Bosschenaar, hierlangs, volg mij; de Raaf en de Stalen houden hier beneden de wacht. Het vijftal roovers drong een langen, donkeren gang binnen, beklom een steenen wenteltrap, en bevond zich weldra, na een deur te hebben geopend, op een donkeren zolder.

- Gij loopt toch niet verkeerd? vroeg Zwarte Kaat; wat is het hier donker!

- Ginds in den hoek is het, was het antwoord; steekt nu de lantaarn aan; Bordje, hebt gij uw vuurslag?

- Ja, ik ga vuur slaan... een oogenblik; Quint, hebt gij uw zwavelstokken?

Bij de eerste vonken die de roover uit zijn vuursteen slaat, wordt de zolder eensklaps als op een tooverwoord hel verlicht door verscheidene lantaarns die tegen de wanden en aan de balken zijn gehangen; en onmiddellijk daarop springen een tiental rijzige kerels op de schelmen los.

- Indien gij een woord spreekt, roept de Drossaard, die voorop staat; schiet ik u neer, en hij mikt met zijn pistool op den Rossen Bruno.

De Hellenenders geven een kreet van verbazing en

angst bij den onverwachten aanval, en staan een oogenblik als versteend.

Ofschoon de overrompeling hun armen ontzenuwt, hun beenen verlamt en de schrik hun harten bekropen heeft, roept echter de stem van zelfbehoud hard genoeg tot de Hellenenders, om een hopeloozen tegenstand te bieden. Doch zij hebben met een grooten overmacht, met rijzige, wel gewapende mannen, en een aanvoerder te doen, die in sterkte en moed voor niemand der roovers behoeft te wijken.

- Geeft u over! roept de Drossaard.

- Dat zou wel de eerste maal zijn! schreeuwt Bruno die alle moeite doet, om hem op den vloer te werpen.

Doch een forsche hand grijpt hem van achter vast, en de Hellenender stort, met een geweldigen slag op den grond.

Bruno brult als een neergevelde stier.

- Bindt hem handen en voeten! beveelt de Drossaard met een buitengewone tegenwoordigheid van geest.

Dit bevel is gemakkelijker te geven, dan te volbrengen; want de roover onder inspanning van al zijn krachten, vliegt eensklaps overeind, en met een verbazenden sprong rukte hij zich uit de handen zijner aanvallers. Reeds heeft hij zijn lange dagge in de hand, en verdedigt zich met een behendigheid, die wel aanduidt dat de schurk gewoon is met wapens om te gaan.

Nu begint er een strijd op leven en dood; een strijd zonder geschreeuw, zooals het gevecht van daggen, welke tot den hoogsten top van woede gevoerd elkander bijna in stilte verworgen.

Ofschoon de Drossaard met zijn negen mannen nu voorzeker de overhand heeft op de vier roovers met de zwarte vrouw, moet hij echter alles in het werk stellen, om dezelve te behouden, en reeds voorziet hij, dat het onmogelijk is geworden zijn plan ten uitvoer te

brenge. Hetgeen hij beoogd had, was met zijn groote overmacht de Hellenenders op het lijf te vallen, te binden en hen allen levend weg te voeren.

Opeengedrongen, en blijkbaar in gevaar van overmeesterd te worden, bieden de Hellenenders een hopeloozen tegenstand, en zelfs is de Rosse Bruno op het punt den Drossaard met zijn dagge te doorstooten, op het oogenblik dat deze zijne pistool op hem losbrandt, en het schot hem een stuk van het kaakbeen wegrukt. Met zijn tweede schot wond hij Terus aan de borst, en doet hem over zijn makker heenstruikelen.

Bordje en Quintje vechten als twee duivels. Meer dan eens zijn zij reeds in de handen geweest hunner aanvallers, die telkens op het punt zijn hen te binden en machteloos te maken. Maar als een slang slibberen zij door de handen hunner vijanden, kruipen achter planken, over balken, langs den vloer om den strijd daar aan de andere zijde te hervatten.

De Drossaard staat elk oogenblik voor den Rossen Bruno op wien hij het voornamelijk heeft gemunt, doch de Zwarte Kaat hangt hem als een razende kat aan 't lijf, en verdedigt haar echtgenoot met zooveel kracht en woede, dat deze reeds twee of driemaal van de kans gebruik heeft gemaakt om zijn tegenstrever te treffen.

Wordt de Drossaard door zijn eigen mannen wel met moed en het vereischte overleg bijgestaan? Neen, 't is bijna of de kerels die misschien voor de eerste maal in hun leven, een strijd op leven en dood bijwonen, bevreesd worden voor dat vijftal roovers die zoo behendig en stoutmoedig met hun dolkmessen omgaan.

Op het oogenblik dat Ten Vorsel met zijn afgeschoten pistool de Heks van Hellenend in het aangezicht treft dat het bloed uit mond, neus en ooren wegsput,

struikelt hij over een of ander voorwerp, en valt achterover op den zoldervloer.

Het is met Hendrik Ten Vorsel gedaan, want de dagge van Bruno flikkert reeds boven zijne borst, als er eensklaps een onverwachte helper opdaagt... Het is een jonkman, aan wiens rijzige en sterke gestalte, men gemakkelijk zien kan, dat hij in deze netelige omstandigheden iemand een gewichtigen dienst kan bewijzen. Met een paar sterke kerels zoeven op den zolder gedrongen, schijnt hij slechts als nieuwsgierige daar te zijn; want een oogenblik heeft hij, de armen overeen gekruist, daar aan de zolderdeur gestaan en met een blik van ingehouden toorn het tooneel van verwarring en woede gadeslagen... Doch eensklaps ontvlamt zijn oog, en met een sprong vliegt hij naar den hoek, waar hij Bruno ontwaart wiens dagge op het punt is den Drossaard te doorsteken.

- Altijd moorden! roept hij, trekt den Hellenender achterover, en rukt de Zwarte Kaat ter zijde.

Hij stond daar een oogenblik met vlammend oog, gefronste wenkbrauwen waartusschen een breede rimpel oprees, en met een lichtkrans rond het hoofd: hij stond daar onverschrokken en dreigend als wilde hij allen uitdagen hem de zege te komen betwisten. Toen gaf hij een bevel aan de twee mannen die hem vergezelden.

De Drossaard werd opgenomen en van den zolder naar beneden gedragen.

De verschijning van dien jonkman met zijn vuurkrans om het hoofd scheen de vechters in een oogenblik tot bedaren te hebben gebracht. De mannen van den Drossaard stonden daar aarzelend, verslagen, en niet wetend waarheen of aan wiens bevelen te gehoorzamen, daalden zij, de een na den andere den trap af, teneinde

in tijd van nood, hun aanvoerder bij te staan en te verdedigen.

De Hellenenders stonden, roerloos op elkander gedrongen in een hoek van den zolder te staren naar de deur langs waar de gewonde Drossaard en zijne redders waren verdwenen.

De zwarte Kaat wilde iets zeggen, doch hare stem smoorde in hare keel bij het ontzettend geklapper harer tanden.

- Wie was dat? vroeg Bruno sidderend.

- De Helm! zei Kaat op somberen toon; komen de dooden uit hun graf terug?

- Ja, 't was de Helm, zei Terus; de Helm of zijn geest.

- Ja, 't was Gutwald, spraken Quintje en Bordje bevend van schrik; ik heb hem duidelijk gezien en herkend.

- De Helm! herhaalde de Zwarte; wie zou hem niet herkennen? Ja, 't is waar wat mijn moeder mij altijd zegde, voegde zij er bij; de dooden staan op en komen weder!

Niemand antwoordde; in bange verstomming en zonder nog een oogenblik te denken aan de geldkamer, waarvan de toegang nu vrij was geworden, daalden de roovers naar beneden.

Doch wij gaan even buiten den ringmuur van het klooster; daar hebben de onverwachts verschenen redders den Drossaard tegen een houtwal neergelegd.

- Hoe bevindt gij u? vroeg Gutwald, zich over hem heenbuigend.

- Waar ben ik? vroeg de Drossaard het hoofd even oplichtend.

- In goede handen.

Gutwald reet zijn hals- en zakdoek in stukken, dop-

te den gewonde het bloed van zijn aangezicht, en bond de gapende wonde dicht.

Toen richtte hij hem overeind, en wiesch hem met een handvol water uit de gracht het aangezicht af.

Het kille vocht scheen op den gewonde een heilzaam uitwewersel te hebben; want hij richtte 't hoofd op, drukte de hand van zijn redder, en sprak zuchtend:

- Wie gij zijn moogt, duizendmaal dank... O mijn vader, nog niet gewroken.

- Op wien wildet gij u wreken? vroeg Gutwald.

- Op den Hellenender, den rossen Bruno, antwoordde de Drossaard met eene nauw hoorbare stem; en ook op andere schurken.

Gutwald sidderde; een vloed van gedachten stroomde hem door het hoofd, bij het hooren van den naam van hem, die zich zijn vader noemde, bij de herinnering aan het bloedig lijk van den ongelukkigen Ten Vorsel, en den moord op het kerkhof.

- Wie zijt gij dan? vroeg hij hijgend van ontsteltenis.

- Zijn zoon...

- Wat zegt gij? Zijt gij de zoon van Ten Vorsel? vroeg Gutwald.

De Drossaard knikte, ja, en viel opnieuw bewusteloos neder.

Gutwald zat op zijne knieën bij hem, en wist niet waarom hem de tranen in de oogen stegen, waarom het diepste medelijden zijn hart vervulde.

Waarom drukte hij zoo innig de hand van dien man, welke hem eigenlijk toch teenemaal vreemd was? Waarom drukte hij hem weenend aan zijne borst? Waarom zag hij zoo angstig over de wijde akkervelden rond, alsof hij hulp wilde vragen aan de ruimte die hem omgaf? Waarom zweefde op dit oogenblik het lijk van den ongelukkigen Ten Vorsel weder voor zijn

oogen, en zag hij in zijn verbeelding de met bloed geverfde ploeg?

Hetzelfde geheimzinnig gevoel, dat hem eens aan het lijk van zijn vader kluisterde, hield hem ook bij den gewonden zoon.

Met een stuipachtige beweging prentte hij zijne vingers op zijn voorhoofd, als had hij er de sprakelooze taal zijner ziel willen uitrukken.

- Ach, ik sterf!... zuchtte de gewonde; vaarwel moeder... zuster, vaarwel!

- Ach, spreek zoo niet, antwoordde Gutwald bemoedigend; neen, gij zult niet sterven; luister, of hebt gij de kracht niet meer om naar mij te luisteren.

Ten Vorsel hief zich echter op, en knikte met het hoofd.

- Wij gaan u terstond op een draagberrie leggen en u naar de Hoeve overbrengen; in een uur zijn wij bij uwe moeder.

- Ach, waarom zijt gij zoo goed voor mij? vroeg de gewonde nauw hoorbaar.

Doch zijn redder was reeds weg; hij ijlde naar het Godshuis, haalde uit het doodenhuiske de draagberrie, en liep er mee terug naar de plaats, waar hij den gewonden Ten Vorsel onder de bewaking van zijn twee vertrouwde mannen had achtergelaten.

Nu werd de gewonde Drossaard op de berrie gelegd, en onmiddellijk daarna sloeg men een zijweg in, die door de bosschen van 't Godshuis heenliep naar de heide. Daar volgde men geen weg meer; men ging dwars over de vlakte, regelrecht naar de Vorselsche Hoeve waar de dragers een goed uur later aankwamen.

XIV**Aan den Kastanjeboom.**

De morgen die den nacht van plundering, brand en moord opvolgde, was een van die treurige dagen zooals de maand Maart er ons gewoonlijk aanbrengt. Een fijne stofregen en een dichtbetrokken hemel waren wel het weder, hetwelk het beste overeenstemde met het somber aanzien van het letterlijk verwoeste Godshuis.

Het eerste morgenlicht begon aan te breken... In de verte hoorde men nog het gedruisch en geroep der aftrekkende menigte; zwarte drommen, welke evenals onweerswolken wegdreven van de plaats, waar zij getuigen waren van een algemeene vernieling.

Binnen het Godshuis was alles doodstil. Hij die een paar dagen vroeger het klooster zou hebben afgezien, en thans over de spaanders der poorten, het plein binnenkwam, zou zijn oogen niet geloofd hebben. De deuren uit haar hengsels geheven, lagen daar tot splinters en bedekt met hoopen gebroken pint- en fleschscherven, de brijzelingen van kostbare geschilderde glazen; vazen van marmer en onnavolgbare japansche voorwerpen hadden hetzelfde lot ondergaan. De schoonste schilderijen lagen daar aan flarden getrokken, nevens de verminkte stukken van beelden en snijwerk. Ingeslagen tonnen, gebroken keukengerief, bergen van stoelen en tafels, kassen en kisten beletten letterlijk den doorgang. Van binnen zag het er niet minder deerniswaardig uit, en wanneer men de met bloed bemorste trappen en den zolder gadesloeg, be kroop een kille ijzing het hart van den aanschouwer. Slechts twee plaatsen hadden de bestormers niet bezocht; het be-

wuste vertrekje, waar het Godshuis zijn rijke aalmoezen bewaarde, hadden zij niet kunnen, niet durven bereiken, en de kloosterkerk hadden zij geëerbiedigd.

Zooals wij gezegd hebben was alles tot de gewone stilte binnen de muren terug gekeerd, en van die baldadige menigte bleef er slechts een troep van vijf mensen over; het waren de vier beruchte Bladelsche roovers met hun boosaardige gezellin, die gekneusd, gewond, handen en aangezicht met bloed bemorst, zich onder een afdak op de binnenplaats van 't kloosterplein schuil hielden.

- Hebt gij hem gezien? vroeg de Zwarte met een langen, bangen zucht.

- Ja, ik heb hem gezien, dat meen ik ten minste, antwoordde de Rosse; men zou anders denken of iemands oog nog wel op hun plaats stonden.

- Niet dood, niet dood! Is dat nu geen duivelen werk? vroeg de Bosschenaar nadenkend.

- Neen, niet dood! zuchtte de Heks van Hellenend; de Helmen sterven niet zooals andere menschen... 't is om krankzinnig te worden... niet dood!

- Terus, was uw karabijn misschien ook niet met een kogel geladen? vroeg de Rosse.

- Met eigen hand deed ik den kogel er op, en stampte hem met den laadstok vast, voor wij van huis gingen; een kogel zat er op, indien de duivel hem er niet heeft uitgehaald.

- Dan schoot gij misschien mis?

- Kom, is dat mogelijk? Stond ik meer dan twee vademen van hem af?

- En heb ik niet gezien dat het schot hem op het graf neersloeg?

- En dat er een stroom bloed uit zijn hart liep, heb ik ook gezien.

- Niet dood! herhaalde de Zwarte Kaat op sombe-

ren toon; de Helmen sterven niet zooals wij, dat wist ik sedert lang.

- Nu, ik voor mij krijg er geen kop aan, verklaarde de Bosschenaar.

- En waar ik mij 't hoofd mee breek is, dat alles hier zoo geheel anders dan naar gewoonte is afgeloopen, zei de kleine Bord.

- Er moet hier iemand lont geroken hebben, - meende de Bosschenaar; er zijn bij mijn weten toch geen verraders tusschen de bende.

- Verraders? Verdenkt gij iemand? Of kan het de Helm wezen.

- De Helm! Ja, die de toekomst kent, meende de Zwarte.

- Is er iemand die ook weet te zeggen, wie die kerel was met zijn pistolen?

- Neen, maar dat was nu een echte duivel, verklaarde Quint.

- Dat was er nu een die handen aan het lijf had, voegde Bordje er bij.

- En met haar op de tanden.

- Ja, 't was een onverschrokken kerel, meende de Rosse Bruno; sapperdonders, de schurk heeft mij leelijk gewond.

- Mij ook, zuchtte de Zwarte Kaat.

- Ik verlies mij in gissingen, wie die kerel wel zijn mag, in 't 'Gespreeuw' heb ik hem opgemerkt; en ik, domme ezel, die meende dat hij een bedelaar uit de omstreken was!

- Het boeltje is verkocht, jongens, wij zijn verraden, of ik ben geen Hellenender meer, verzekerde de kleine Bosschenaar.

- Laat ons over dit alles later maar spreken, en thans spoedig heengaan, stelde Bruno voor; ik weet niet waarom mij alles hier zoo eng, zoo nauw voorkomt?

Maar wacht, eerst nog een morgengroet aan dien Paap daar ginder!

Dit zeggende, laadde hij spoedig een langen snaphaan, die in de beweging van den nacht, in zijn handen was gevallen, en legde aan op een priester, die langzaam over het plein stapte; het was de Prelaat Colebrant die met een traan in het oog de geheele uitgestrektheid van het ongeluk kwam gadeslaan.

Het schot brandde los en de kogel schuifelde langs het hoofd van den geestelijke. Doch de klank van het gewerschot was niet weggewaaid, of men hoorde aan de poort een getrappel van paarden, het rinkelen van sabels, het kommando van een krijgsoverste. - Het was eene ruiterbende die eensklaps binnendraafde.

- Aan mij mannen! riep de overste, die met zijn ruiters de vluchtende roovers achterna zette, en hen in een oogenblik insingelde.

Terus poogde zich te verdedigen met zijn dagge, Bruno met den kolf van zijn snaphaan; hunne twee makkers zagen dat het niet mogelijk was aan weerstand te denken en stonden besluiteloos midden in den kring der ruiters, het gevolg van dien onverwachten aanval af te wachten. De strijd was dus zoo kort als onze woorden, en in een wenk waren de Hellenenders ontwapend en gebonden in de macht der ruiters.

Eenige minuten later kwam er nog een tweede, doch kleine troep mannen te paard, de poort binnen gereden: het was Dit d'Orville, graaf van Brabant, Warandmeester, Water- en Pluimgraaf, vergezeld door Maximiliaan van Moll, schout van Turnhout, zijn luitenant en de leenmannen van het Consistorie van den Horen.⁽¹⁾

Toen in den avond te voren de Prelaat bemerkte, tot welke ongeregelheden het schuim der bijeengevloaide

(1) Uit de Jaarboeken van Turnhout.

dorpen bekwaam was, had hij in allerijl een zijner knechten te paard naar Turnhout gezonden, ten einde de bevoegde overheid met zijn neteligen toestand bekend te maken; tegelijkertijd had hij een ruiter naar Herenthals doen vertrekken, om door de aldaar in garnizoen liggende troepen zoo spoedig mogelijk ondersteund te worden.

Te laat om Postel's verwoesting te verhoeden, maar vroeg genoeg om zich nog van de Hellenenders meester te maken, kwam de gevraagde hulp bijna terzelfdertijd voor het klooster opdagen. In een oogenblik was het aanzien van Postel geheel veranderd; - de vreedzame bewoners kwamen uit hun schuilhoeken; kloosterlingen, knechten, boeren, geheel de bevolking verdrong zich rond de ruiters en de gevangenen Bende.

En de Zwarte Kaat? Waar bleef de beruchte weerhelft van Rossen Bruno? Toen haar vier makkers voor de naderende benden poogden te vluchten, hield de listige vrouw zich schuil in een hoek van het afdak, kroop op handen en voeten langs den grond, en bereikte met hulp van een ladder, den zolder van een aangrenzend gebouw. Toen de avond gevallen was, nam zij eenige pannen van het dak weg, liet zich door deze opening naar beneden glijden, en viel ongehinderd op den grond buiten den muur. Haar makkers minder gelukkig dan zij, bleven in de handen der militaire macht.

Deze macht had voor hoofdman een spaansch kapitein, die geen hoegenaamd kortswijl verstond, en gewoonlijk zonder iemand te raadplegen, zeer kort, maar zeer streng te werk ging. Hij alleen maakte hier de krijgsraad uit, die de Hellenenders tot de doodstraf veroordeelde.

- Ik geef u een half uur tijd, sprak hij kortaf, om u tot de plechtigheid voor te bereiden; intusschen ga ik een der priesters verzoeken, u een bezoek te willen bren-

gen, en uwe rekening te maken; ja, schurken, indien gij hier op de wereld nog iets te verrekenen hebt, haast u; een half uur is spoedig voorbij!

Dit zeggende, wierp hij de deur van den kelder, waarin men de roovers had opgesloten, dicht, en hij wreef met voldoening door zijn grijzen snorrebaard.

- Oude ijsbeer! grijnsde hem Terus achterna.

Er heerscht een doodsche stilte in den kelder.

De Rosse zat eenige minuten met zijn hoofd op de twee handen leunend na te denken en vroeg eindelijk:

- Terus, zou dat gemeend zijn? Die kerel daar met zijn grijzen knevel staat mij niet aan.

- Geschenken van peperkoek, krakelingen en andere snoeperij hebt gij van hem niet te verwachten.

- Kent gij hem?

- Ja, zijn naam is Alonzo, kommandant der ruitery, 't is een ruwe kerel, dat weet ik.

- Toch zal de man, hoop ik, ons geen kwaad doen? meende de kleine Quint.

- Pas maar op, gij daar met uw bult; gemakkelijk is de kerel niet, grinnikte de Bosschenaar.

- De soldaten van den Koning van Spanje zijn toch geen moordenaars? sprak Bordje.

- Pas maar op gij ook, scheefnek!

- 't Zou een eeuwige schande zijn, - mompelde Quintje; indien men ons kwaad deed.

- Indien de Spaansche soldaten een haarpijl uit mijn hoofd trokken, zou ik zeggen dat zij niets anders zijn dan gemeene schelmen, antwoordde de Bosschenaar; maar dat zij schavuiten, zooals gij en Bord zijn, geboeid meevoeren, zou mij niet verwonderen.

- Schavuiten? morde de kleine Quint; en wat zijt gij zelf?

- Laat ons ernstig spreken, meende de Rosse; zou

die kerel met zijn grijzen knevel ook knepen in zijn staart hebben?

- Knepen? 't Minste wat ik verwacht, is toch dat hij ons allen geboeid wegvoert.
- En waarheen? vroeg Quint.
- De bochels en scheefnekken naar de gevangenis, schertste Terus; de anderen...
- Naar de gevangenis! Ik heb er wel voor gevreesd, zei Quintje, met een lang gerekten zucht.

- Naar de gevangenis; mompelde het kleine Bordje, de hemel weet of wij nog ooit in Hellenend terugkeeren.

- Verkiest gij den brandstapel of de galg? schertste de Bosschenaar.
- Wat zegt ge daar? riepen Quint en Bord als uit een mond.
- Terus, denkt gij waarlijk dat wij gevaar loopen, fluisterde de Rosse.
- Vat gij niet dat ik de twee kereltjes bang wil maken?
- Ik hoop dat het slechts bedreigingen zijn wat de hoofdman der ruiters ons daar heeft toegeroepen.
- Dat hoop en denk ik ook.

Er volgde een oogenblik stilte. Uit den kelder konden de roovers hooren wat daar buiten aan het kelderluik werd gezegd.

- Schildwacht, vroeg iemand; hoeveel zitten er daar beneden in den kelder.
- Vier, was het antwoord; doch eenige onzer ruiters draven heel Postel op- en neer, om twee anderen en nog eene vrouw op te sporen; zooals men beweert waren er zeven.

- Dan zijn de Raaf, de Stalen en onze Kaat ontsnapt, zei Bruno zacht aan het oor van den Bosschenaar.

- Laat de ruiters maar rondzoeken, antwoordde Terus; ik weet vooruit dat zij reeds ver van hier zijn.

Buiten aan den kelderluik hernam de voorbijganger met den schildwacht het gesprek:

- En indien men de drie anderen niet vindt, schildwacht?

- Ja, dan moet men zich maar behelpen met de vier hieronder; 't zijn de slechtste kerels der Bende, naar ik daareven heb gehoord.

- Zorg dan maar dat men ze stevig geboeid houdt, kerels van dat soort zouden u onderweg al licht ontloopen.

- Ontloopen? Hebt gij ooit vier deugnieten zien ophangen?

- Nooit.

- Wacht dan maar een oogenblik; de galg is gereed, zei de schildwacht; zie liever daar buiten de poort aan dien ouden kastanjeboom.

- Hebt gij 't gehoord? gilde de kleine Bord; de galg, de vreeselijke galg.

Er volgde een diep stilzwijgen; de roovers zaten bleek als vier dooden; bij allen klapperden de tanden als een ratelslag; allen beefden alsof hun een hevige koorts op 't lijf gevallen ware.

- Zou 't waar zijn? kermde de kleine Bord, die misschien wel niet het grootste hart had wanneer de nood aan den man komt.

De Bosschenaar, de moedigste van allen, nam het woord.

- Ja, 't zal waar zijn, morde hij; en 't zij dan ook zoo; eenmaal toch moet iedereen sterven..., 't kan niet anders... aan den kastanjeboom! Ik had het voorgevoel dat het daar zou gebeuren.

- Aan den kastanjeboom? herhaalde Bordje, die een kleur had gekregen als een daklei.

- Ja, binnen een half uur hangt ge daar nog blauwer

dan ge nu zijt, aan een boomtak te spartelen, zei Terus kwaadaardig.

- En dan?
- Dan is alles uit.
- Alles uit?
- Behalve dat de Postelsche boschwolven des nachts naar uw teenen komen springen.

- En dan?
- Punctum!
- Wie had dat ooit durven denken? morde Bruno; Terus, daar zijt gij de schuld van.

- Waarom zijn wij reeds in den nacht niet heengegaan? Doch gij hadt geen haast; gij ziet ook wat er van komt... de galg!

Terus zat met zijn hoofd tusschen de knieën, maar gaf geen antwoord.

- Punctum! zuchtte de kleine Quint; wat is dat?
- Dat dan alles uit is, snauwde de Bosschenaar; kom, schei nu maar uit met al uw gebabbel.
- En de hel? vroeg Quintje met een stem, die bijna niet uit zijn keel wilde.
- Wijvenpraat! snauwde Terus; kom en zwijg nu maar.
- Indien alles maar uitkomt zooals gij altijd hebt beweerd.
- Nu laat het dan anders uitkomen... Zie, daar beginnen de twee kinderen te janken!
- Toch ik niet! kermde Quintje.
- Heb ik gejankt? zuchtte Bord, en beiden hadden tranen, tranen van doodsangst in hun oogen.
- Dat zal hier een fraaie vertooning wezen, grinnikte Terus; zijn dat nu die helden die allemans praat hadden? Ik zou me schamen!... Ik wenschte u nooit in mijn leven gekend te hebben... bloodaards! Bulten en scheefnekken zijn nooit anders!

- Is er geen middel om uit dit nest te geraken? vroeg Bruno, terwijl hij de ijzeren staven van 't kelderluik een voor een vast nam; ik wil liever gevaar loopen mij dood te vechten dan...

De deur gaat open; er komt een geestelijke langs den keldertrap binnen; het is Colebrant de Prelaat van 't Godshuis.

Aan den ondersten trap blijft hij een oogenblik stil staan; zijn oog gaat van den eenen gevangenen tot den andere. De man is niet bevreesd, neen; hij is verwonderd zich in de tegenwoordigheid te bevinden dier beruchte roovers, den schrik der Meierij en van heel de Antwerpsche Kempen. Hij treedt nader en spreekt goedaardig:

- Men heeft mij verzekerd, dat gij deel maakt van de beruchte Hellenendsche bende; en terwijl hij Bruno de hand op den schouder legt, voegt hij er bij: hoe is uw naam!...

De Rosse licht even het hoofd op, beziet den geestelijke met een woesten blik, maar beantwoordt zijne vraag niet.

- En gij? vraagt de Prelaat tot den kleinen Bosschenaar sprekend.

Terus die altijd op zijn onverschrokkenheid heeft geroemd, is bijna blijde, dat hij nog eenmaal de gelegenheid heeft om voor een moedig man door te gaan, en spreekt vinnig:

- Mijn naam is Terus, of de Bosschenaar; die daar, hij wijst op hem, is de Rosse Bruno; de twee kleintjes daar achter mij zijn Quintje en Bordje, andere namen hebben we niet... wacht, laat mij voortgaan; ja, wij zijn vier Hellenenders... geen slecht volk... eerlijke lieden... ik ten minste ben een eerlijk man, en van goede familie ook...

Colebrant gaat een stap achterwaarts bij het hooren dier onbeschofte taal.

- Vrees niet; de Hellenenders zullen u geen kwaad meer doen, ons rijk is uit, grinnikt de Bosschenaar.

Colebrant heft waardig het hoofd op en zijne hand opstekend, spreekt hij op plechtigen toon:

- Ja, uw rijk is uit; dat kwam ik u zeggen, ongelukkigen; maar weet dat er een ander rijk begint!

Niemand antwoordde.

De priester gaat voort met goedheid, maar met waardigheid en ernst:

- Mijne kinderen! de wraak der menschen kunt gij niet meer ontsnappen; maar die van een strengen Rechter hierboven kunt gij nog ontgaan...

Colebrant zwijgt even, en herneemt:

- Indien gij deel maakt van die beruchte bende, weegt er voorzeker een verschrikkelijk gewicht van misdaden op uw geweten; voorzeker hebt gij in uwe beweenselijke dwaling, geen gruwelen onbeproefd gelaten... En nochtans is de zoolang getergde God bereid u te vergeven... Een woord van berouw, één traan om vergeving, en het onweder, dat boven uw hoofden hangt, zal van u wegdrijven... Mijne kinderen! indien misschien sedert jaren, alle gevoel van godsdienst in uw harten is uitgedoofd, moge op dit vreeselijk oogenblik de waarheid in u wederkeeren, en u met den Schepper verzoenen!

De priester wandelt langzaam door den kelder, als om hun den tijd te geven zich een oogenblik te bedenken.

- Wel, Bruintje? vraagt Terus schertsend; wat zegt ge daarvan?

Bruno blijft sprakeloos voor zich naar den grond staren.

- En gij, Quintje en Bordje? vraagt de Hellenender.

Geen antwoord; zij schijnen evenals Bruno met gevoelloosheid geslagen.

- Kom, kom! roept Terus met drift; ik zal u voor ons allen antwoorden; wij willen sterven zoals wij geleefd hebben... Vreesachtig van aard zijn wij niet, en gaan ook voor niets ter wereld om; dat was de eed onzer Bende, en hij die hem verbreekt, blijve de schande, de vloek van ons gehucht! Indien wij uw Godshuis hebben aangevallen, was het omdat wij de overtuiging hadden, dat gij ons geld en goed hadt gestolen... Ja, gestolen!... wacht, laat mij voortgaan; van veel babbelen houd ik niet... van bijgeloovigheid en godsdienstige zaken houden wij geen van allen.

- Bijgeloovigheden?... herhaalt de Prelaat bitter glimlachend; weet gij wel juist wat gij zegt, mijn brave man?

- Jawel; doch laat ons over dat vraagpunt maar heenstappen... luister, wij willen getrouw blijven aan den eed voor onze makkers afgelegd, en ook toonen dat wij nog een hart in 't lijf hebben...

- Luister, mijn brave jongen...

- Neen, wij willen sterven zoals wij geleefd hebben; dat is mijn laatste woord.

- Dan is het ook de duivel die u dat laatste woord ingeeft! roept de Prelaat dreigend.

- Laat ons gerust! snauwt de Bosschenaar.

- Ja, ik zal u gerust laten! spreekt de priester; ik zie wel dat het nutteloos is u te willen overreden... Ach, de meedoogende God houdt eenmaal op genadig te zijn!

- Ga maar heen, met al uw gebabbel!

- Dat zal ik; doch laat mij eerst de voldoening u bij den dood, die daarbuiten op u staat te wachten, te zeggen, wat gij zijt, wat gij weldra hebt te wachten.

- Spaar die moeite.

- Gij zijt dan die beruchte baanstroopers en moordenaars.

Quintje onderbreekt hem, en opstaande, spreekt hij:

- Moorden heb ik niet op het geweten, laat ons elkander verstaan; waarom zou men mij doen doorgaan voor iemand, die ik nooit geweest ben?

Doch de priester schijnt niet meer naar hen te luisteren; zijn stem verheffend vervolgt hij:

- Gij hebt misschien meer dan eens uwe handen met bloed bevestigd! Neen, neen! mijn hart zegt mij, dat de ongelukkige Ten Vorsel niet het eenige slachtoffer uwer boosheid is! En gij wilt sterven, zooals gij geleefd hebt? Wee u! Ik hoor de stem van de ongelukkigen, die zich onder uwe dagge wentelend, u het leven afsmeekten! Ik hoor hunne stem, maar het is de stem der wraak over hunne beulen! Ja, ik zie hunne schimmen, die hier grimmig rond u heendansend het oogenblik van uwen dood afwachten, om zich aan uwe zondige zielen vast te klampen, en u voor den verschrikkelijken Rechter van hierboven te voeren!

De vier kerels zitten daar zonder een woord te spreken, zonder een lid te verroeren; de kleine Bosschenaar alleen glimlacht even, en zegt, den schouder ophalend:

- Er zijn grooter zondaars in de wereld dan wij.

- Nog grooter zondaars! herhaalt de priester met bitterheid; u den eerste van allen zie ik in mijn geest reeds voor Godes onverbiddelijken rechterstoel; en het is die rechtvaardige Rechter, ongelukkige! welke u binnen eenige polsslagen zal toeroepen: 'Weg van mij'!

Colebrant hield op te spreken; toen vaagde hij een traan van medelijden van zijne wangen, en met een diepen zucht herhaalde hij nog eens, de woorden van den versteenden roover.

- Wij willen sterven, zooals wij geleefd hebben!

- Ga maar heen! snauwt de Bosschenaar.

Colebrant gaat treurig den trap op en sluit de kelderdeur.

- Van de bangsten ben ik nooit geweest, zucht de gebulte Quint; maar op mijn gemak ben ik niet.

- Indien alles waar is, wat ik daar heb gehoord, zucht de kleine Bord hem achterna;

- werp ik de schuld op Terus, die ons altijd verzekerde dat er geen hel is.

- Twee oude wijven! wat zijt gij anders? Ik zou me schamen, grinnikt de kleine Bosschenaar.

Er zijn geen tien minuten verlopen of de kelderdeur wordt opnieuw ontsloten.

- Kom, breng mij dat galgenaas eens in de vrije lucht! roept de Spaansche ruiterskapitein.

De Hellenenders elk onder het geleide van een paar ruiters stappen naar buiten; geheel de bevolking van Postel is te been. De doodsklok broemt akelig door de bosschen, het akkerland en de heide, dat het oogenblik der strafuitvoering daar is.

De goede Prelaat doet nog een laatste poging om de booswichten te bewegen; hij smeekt; hij dreigt, doch de verstokte schurken luisteren niet naar hem.

Nu trekt hij den ruiterscommandant bij den arm, en smeekt het leven voor die verdwaalden af; hij bidt om uitstel, om verzachting van straf; doch vruchteloos, de aanvoerder doet een beweging met de hand die door de soldaten verstaan wordt.

Terus behoudt zijne ongelooflijke onbeschaamdheid. Eenmaal onder de vrije lucht, en in de nabijheid van het volk, krijgt Bruno zijn vroegere stoutmoedigheid terug; zijn afschuwelijke trekken hernemen de kenmerken zijner dierlijke driften; zijn oogen blikkeren als voorheen, en schijnen een baldadige uitdaging in het rond te werpen.

Quintje en Bordje, welke nooit dan een ondergeschik-

te rol hebben gespeeld, en enkel als gestrengte uitvoerders, maar nooit als aanleiders hebben gehandeld, gevoelen zich bij het voorbeeld hunner opperhoofden eenigszins herleven.

De soldaten die de roovers stevig vasthebben, staan stil bij den ouden kastanjeboom aan de kloosterpoort. Tegen een zwaren zijtak staan vier ladders, en vier koorden met stroppen van onder zijn er aan vastgemaakt.

Eenige schreden van den boom zitten de kloosterlingen geknield te bidden; voor wie? Voor de bestormers, de plunderaars van het Godshuis. Terwijl zij nog voortbidden, hangen de vier booswichten reeds tusschen Hemel en Aarde.

XV.

Naar de Vorselsche Hoeve.

Het is omstreeks middernacht; alles slaapt in Bladel; in dat huis daar ginds achter dien zwaren lindenboom is men echter wakker.

- Nina!
- Polycarp!
- Zijt gij wakker?
- Jawel, gij ook?
- Wat voor een gedommel hoor ik daar op straat?
- Ik heb eerst gemeend dat het de wind was; - maar 't is iets heel anders.
- Ik heb heel den nacht liggen droomen van die zwarte vrouw, ge weet wel.

- Van de heks van Hellenend?

- Ja, en dan nog van haar zoon, wien ik hier beneden in den kelder had zitten; 't is toch zonderling; die zwarte vrouw en haar duivelachtigen zoon met al zijn vuur om zijn hoofd, en al zijn vuur in zijn oogen gaan geen oogenblik uit mijn geheugen... bijna elken nacht droom ik van den jongen roover.

- Van den duivel ben ik bang, maar voor dat schuim van Hellenend ben ik bijna even zoo bevreesd.

- Stil! Wat is dat? Wordt er niet op de deur geklopt? Ja, men klopt op de deur; wat mag dat nu beduiden?

- Hoor ik geen gedruisch, iets zooals het getrappel van paarden?

- De Hemel sta ons bij! Wat mag er te doen wezen?

Dit nachtelijk gesprek had plaats tusschen Polycarpus, den ouden schoolmeester van Bladel, bijgenaamd Pontius Pilatus, en zijn vrouw Nina.

- Kom, ik zal opstaan, zei de schoolmeester; ik wil toch weten wat al dat gedruisch en geklop op de deur wil beteekenen.

- Wat is dat nu, dacht Pontius; een man en twee paarden?

- Woont hier de dokter? vroeg een stem.

- Dat is te zeggen, antwoordde Pontius achterdenkend; wie hier woont, is Polycarpus de schoolmeester, die tevens...

- Indien ik mis ben, hernam de stem, heb dan de goedheid mij de woning van den dokter aan te wijzen.

Pontius stak zijn hoofd, met zijn grijze slaapmuts er op, een weinig verder door het venster, en mompelde:

- Een man te paard, en die nog een ander paard bij den toom houdt? Ja, ja, sprak hij, vriendje, gij zijt hier bij den dokter, die in de streek nog al bekend is; dokter Polycarpus, om u te dienen.

- Kom dan maar spoedig buiten, en volg mij; er is haast bij.
- Waarheen? Ik moet toch weten waarheen.
- Om het even.
- In het geheel niet om het even, wat denkt gij wel? En wie zijt gij?
- Kom maar; men zal u deftig betalen voor uwe moeite, doch spoed u, dokter.
- Goed, goed, maar waarheen? En wie zijt gij?
- Op de Vorselsche Hoeve ligt iemand doodelijk ziek; een oogenblik vertraging kan voor hem noodlottig worden; ik bid u, mijnheer, wil toch spoedig beneden komen en met mij meegaan.
- Sapperloot! Nina, hoe beleefd?... Op de Vorselsche Hoeve, goede praktijk, en de tijden zijn slecht, doorslecht. Wacht, vriend, ik kom... Nina, mijn kousen en mijn schoenen, en mijn lederen harnas... Zoo, goed... Ja, vriendje, riep hij, door het venster, terwijl hij spoedig aankleedde; ik heb kostelijke balsems en pleisters... mijnne maagdruppelen zijn bekend door heel de streek.
- In Gods naam! riep de man, die buiten stond; kom toch spoedig! Haast u; mijn arme meester verkeert in het grootste gevaar.
- Indien uw zieke dood of nagenoeg dood is, merkte Pontius aan, zijn lederen harnas toegespend, zal het moeilijk vallen hem met pleisters of zalven in 't leven te houden.
- Neen, mijn meester is ziek... doodelijk gewond; en hij bromde stil: oude raasbol, ik weet wel dat gij geen doodenwekker zijt. - Hoogstens weet gij misschien spaansche vliegen op houten beenen te leggen; maar om het even, in tijd van nood heeft men altijd geen professors der Alma Mater tot zijn dienst. Maar indien gij mijn armen meester niet geneest, stop ik u met uw bal-

sems en pleisters de keel dicht, dat zeg ik u vooruit, meester Polycarpus.

De deur ging open en Pontius verscheen; hij droeg onder zijn arm een klein kistje, hetwelk den voorraad zijner geneesmiddelen bevatte, en in zijne hand hield hij een lang, blinkend voorwerp.

- Wapenen hebt gij niet noodig, zei de man, die van zijn paard steeg; doch terzelfdertijd zijn dwaling bemerkende, begon hij hartelijk te lachen; het blinkend voorwerp was de lavementbuis van den dokter.

- Nu hier, vlug te paard! sprak hij.

- Te paard? riep Pontius, achteruit tredend; denkt gij dat ik den nek wil breken? Ik ben wel een oud-gediende, maar met paarden heb ik nooit omgegaan.

- Kom, kom! brak zijn geleider kort af, en meteen bracht hij hem den voet in den stijgbeugel, en stiet hem in den zadel van een klein, maar moedig hitje.

- Nu stil, voorzichtig, sprak de dokter; heb ik mijn kistje en mijn spuit? Nu zachtjes aan; en naar 't keldervenster ziende, riep hij: goeden nacht, Nina, houd de deur dicht... nu, heerschap, stil aan, in stap, want een ruiter ben ik niet.

Zijn geleider sprong in den zadel, gaf zijn paard de sporen, en kletste met zijn zweep naar het hitje van den dokter, die zich kermend om den nek van zijn rijdier vastklemde.

- Stil dan riep hij; gij zult mij den hals doen breken! Ik zeg u daareven nog dat ik geen ruiter ben; is het een gevaarlijk dier dat mij op zijn rug heeft.

- 't Is een kalf van een paard.

- Waarom springt het dan zoo vreeselijk? God in den hemel! Ik val, ik val! Is dat paard niet razend? Indien ik een ongeluk krijg is het voor uwe rekening.

Maar zijn geleider galoppeerde reeds vooraf, en de dokter, in weerwil van zijn gekerm, volgde even vlug

achterop. Een kwartier later hielden de paarden aan de brug der Hoeve stil. Pontius hing nog altijd om den hals van zijn paard, de voeten uit de stijgbeugels onder den buik vastgeklemd; en terwijl hij zich langzaam op den grond liet glijden, riep hij hijgend:

- O God, mijn kistje, mijne buis!

- Hoe? vroeg zijn geleider; hebt gij iets verloren?

- Ja, verloren! bromde Pontius uiterst misnoegd; en geen wonder, als men niet rijdt, maar als dolle kerkuilen, door het donker daar heen vliegt.

- Kunt gij niet heen zonder uwe buis en uw koffertje?

- Kunt gij niet heen? Welke vraag!... Kan een schoolmeester heen zonder plak?... Kan een slachter heen zonder mes? Nu, het is uwe schuld; en ik eisch een billijke schadevergoeding, indien ik mijn gereedschap niet weervind.

- Kom maar binnen, dokter, verzocht een bediende, zonder op zijn klaagredenen acht te geven... Hij trok den dokter zachtjes bij den arm voort, deed een deur open en geleidde hem in een prachtig vertrek, waar de gewonde drossaard op 'n bed lag uitgestrekt. Pontius stond daar beteuterd, met wijd opengetrokken oogen en gapenden mond. Die rijke kamer met haar kostbare meubelen, al dat licht, en de tegenwoordigheid van een voornaam heer, hetgeen de zieke toch zijn moest, verblindden zijn oog, bedwelmden zijn geest, en hij was innig blijde zijn kistje en zijn lavementbuis verloren te hebben. Het verlies zijner maagdruppelen en balsems lachte hem nu als een verschooningsmiddel toe; want bij het zien van een zoo buitengewonen patient gevoelde de arme man dat zijn geneeskundige kennissen hem geheel ontschoten. Toen de dokter zijn lijder van nabij beschouwde, trad hij eensklaps een paar schreden terug en had een luide gil gegeven. En geen wonder; in de

gelaatstrekken van den zieke der Hoeve had hij, bij den eersten oogslag, den vreemdeling herkend dien hij Donderdags voor vastenavond in zijn school gezien had.

Doch de Drossaard zat reeds overeind, en verzekerde den dokter dat hij zich beter gevoelde, dat het gevaar voorbij was, dat zijn wonden minder erg waren dan men gedacht had. Hoe verzwakt hij zich ook gevoelde, door het verlies van bloed, kon de Drossaard zich niet onthouden te glimlachen, toen hij het zoo vreemde tooisel van den dokter bezag; Pontius droeg boven zijn witte, wollen kousen, zijn lederen harnas, en boven zijn harnas zijn grijze slaapmuts, die hij in de haast vergeten had, tegen zijn helm met de roode pluim er op te verwisselen.

Toen Pontius hoorde dat het lachen van den Drossaard daar ginds in een hoek der kamer zacht herhaald werd, keerde hij zich om; en wat zag hij daar? Naast de weduwe Ten Vorsel en hare dochter op een rustbank gezeten, zag hij den jongen Hellenender, die vroeger als de moordenaar van den President-Schepen in den kelder van den ouden Vorster werd opgesloten. Ja, het was dezelfde jonge roover die met zijn breeden, dikken rimpel boven den neus, den vuurkrans om zijn hoofd, en dan die brandende, dreigende oogen hem in zijn eigen kelder eens den doodschrik op het lijf had gejaagd. Pontius dacht aan dien zoo vreeselijken nacht met zijn vuurhoos, aan de zwarte tooverheks van het gehucht, en stond daar gapend, hijgend, met strakke blikken te sta[...] de oogen, en met een scherpen gil zakte de oude dokter, die voorzeker nooit soldatenbloed in zijn lijf had, op den kamervloer neder.

Het was reeds licht geworden, toen de verschrikte dokter tot het bewustzijn wederkeerde.

Op dit oogenblik hoorde men buiten aan de Hoeve

het geblaf der honden, het roepen van menschenstemmen, het getrappel van paarden, en het duurde slechts eenige oogenblikken, of er kwam iemand binnen, die met den kreet: Hendrik! Hendrik! den gewonden Drossaard om den hals viel.

- Mijn waarde Hendrik, leeft gij nog? sprak de binnengekomene; te Postel loopt het gerucht dat men u dood heeft weggedragen.

- Heer graaf, sprak de Drossaard met een zachten glimlach; de dooden zijn bijna welvarend.

- Goddank! Ja, ik zie wel dat de zaak niet zoo erg is.

- Ik heb in mijn leven voor heeter vuren gestaan, heer graaf.

- Ja, dat weet ik, mijn waarde vriend; zijt gij gewond?

- Gewond? Ja, doch ik gevoel wel dat ik er afkom met wat schrammen en kneuzingen, en een dolksteek die mij hevig deed bloeden.

- Zoo, zoo, een dolksteek?

- Ja, ik had daar te doen met kerels, die zeer behendig met mes en dolk omgingen.

- Welke roekeloosheid zoo uw leven bloot te stellen en dat om eenige roovers in handen te krijgen! En hoe kwaamt gij hier in 't ouderlijk huis.

De Drossaard wees met de hand naar Gutwald, en sprak:

- Die man daar, is mijn redder!

- Mag de graaf d'Orville u de hand drukken, vroeg hij, zijn twee handen naar Gutwald uitstekend; en mag ik u zeggen dat ik jaloersch op u ben?

- Jaloersch? glimlachte de Drossaard.

- Gaarne had ik mijn leven gewaagd om te doen (hij drukte de hand van Gutwald in de zijne) wat gij te Postel gedaan hebt.

En nu volgde er een lange samenspraak over het gebeurde op den zolder, den strijd, de redding, en het vervoeren van den gewonden Drossaard naar de Vorselsche Hoeve.

- Schitterend! riep d'Orville; dat is heldenwerk! Jongeling, ik geef u mijn graaflijk woord dat gij voortaan mijn vriend zijt en het ook blijven zult zoolang ik d'Orville heeten zal.

- Jammer dat alles zoo ongunstig is afgelopen, zuchtte de Drossaard.

- Toch zijn uw gevaarvolle tochten tot het opsporen der rooversbende ten einde, zoo meen ik? zei de graaf.

De Drossaard zag hem vragend aan.

- Ik zie al dat gij nog onbekend zijt met hetgeen er later in het Godshuis is voorgevallen, hernam d'Orville; luister, en nu verhaalde hij omstandig alles waarvan hij te Postel ooggetuige was geweest en eindigde met het tooneel aan den ouden kastanjeboom.

Het laat zich lichtelijk begrijpen hoe dit onverwachte nieuws werd ontvangen. Eliza wierp zich weenend in de armen harer moeder, en aan beide vrouwen ontviel een kreet van afgrijzen, bij het hooren der viervoudige doodstraf. Maar de vier ongelukkigen waren de moordenaars van den armen Ten Vorsel, en dit denkbeeld veranderde weldra het gevoel van afgrijzen in blijdschap; de gevreesde Bende, de gedurige geesel der streek, bestond niet meer.

- De dood mijns vaders is gewroken, zei de Drossaard; jammer, dat het geluk der wraakneming aan anderen en niet aan mijne hand is te beurt gevallen.

Gutwald stond tegen het raam; zijn bleek gelaat werd nog bleeker; zijn groote, blauwe oogen stonden wijd open gespannen, alsof hij niet verstaan had wat er gezegd werd; hij stond daar hijgend, sidderend, de

hand op zijn hart gedrukt, alsof hij vreesde, dat het onstuimig kloppend orgaan hem nog zou ontvallen. Ofschoon hij nooit het gevoel van ouderliefde voor den Rossen Bruno gekend had, ontstelde hij echter bij het hooren van den dood van hem, die zich zijn vader had genoemd, en deelde tevens in de blijdschap van den Drossaard, dien hij gered had, en der twee vrouwen, welke hij voor de eerste maal ontmoette. Gutwald wist niet meer, waar hij zich bevond; alles draaide voor zijne oogen, en ongemerkt ging hij de deur uit om de versche buitenlucht in te ademen.

Toen Pontius al dat nieuws hoorde, was hij weldra geheel tot zich zelven, en vloog zoo ras zijn beenen het hem toelieten, de deur uit.

Zooals de lezer reeds gehoord heeft, was het de oudste zoon der Hoeve, die vele jaren geleden, op de koninklijke vloot had dienst genomen, en nu in het ouderlijk huis was weergekeerd. Hendrik kwam in zijn dorp terug, na een lange afwezigheid, maar beladen met roem. In verschillende zeeslagen had hij zich een naam verworven, die hem weldra tot Kapitein ter zee verhief, terwijl het Hof van Spanje hem daarbij met rijkdommen overlaadde.

Hendrik nam echter zijn ontslag van den dienst. Eenmaal bij zijne moeder en zuster teruggekeerd, vroeg hij in 't geheim, het sedert jaren openstaande Drossaards-ambt met het inzicht, den dood zijns vaders te wreken, Ongekend, zocht hij langen tijd de streek af; doch de roovers schenen dezelve voor altijd verlaten te hebben, en de streek te verlossen van die beruchte boosdoeners, toen hij hen eindelijk, ter gelegenheid van de uitdeeling van brood, op het marktplein te Bladel ontmoette.

Het overige is den lezer bekend.

XVI.**Licht na 't lange duister.**

Nog denzelfden voormiddag kwam pater Bernard, de pastoor der parochie, een bezoek brengen op de Hoeve. De goede man was reeds van het voorgevallene onderricht, en na zijn neef over deszelfs redding geluk gewenscht te hebben, wilde hij weten aan wien hij die te danken had.

Bernard richtte bij zijne vraag toevallig het oog door het venster op de paden van het wandelpark; hij ontwaarde in de verte Gutwald, zijn pleegzoon, die, het hoofd op de borst gebogen, daar nadenkend langzaam heen wandelde.

- Dat is de jongman, zei d'Orville, aan wiens moed en beradenheid wij het leven van onzen braven Drossaard te danken hebben.

- Dat is Gutwald! riep de verbaasde pastoor; en hoe heeft hij zich dat togedragen?

In minder dan vijf minuten was hij op de hoogte van het gebeurde in het Godshuis.

Daarop liep hij naar buiten, en haalde zijn beschermeling in op het wandelpad.

- Gutwald! Gij hier, mijn brave jongen?

- Vader, zuchtte de jongeling die uit een diepen droom scheen te ontwaken.

- Mijn brave jongen! Hoe zal ik u ooit mijn dankbaarheid betuigen? riep Pater Bernard, terwijl hij Gutwald in de armen drukte.

- De zaak is nog gelukkig afgelopen, glimlachte

de jongeling; 't was anders een gevaarlijk oogenblik voor mijnheer Ten Vorsel.

- Gevaarlijk? Van een onvermijdelijken dood hebt gij hem gered!

- Ja, zijn dood was onvermijdelijk, indien ik slechts een oogenblik later ware daar geweest.

- En 't was wederom de hand van Bruno, die hem dreigde te vermoorden?

- Dezelfde hand die den vader doodde, en zonder mij ook den zoon om het leven bracht.

- Waarom weent gij, mijn brave jongen?

- En gij, mijn vader, waarom weent gij zelf?

- De redding van mijn beminden neef is wel een traan waard, mijn brave jongen; en dat de Hemel juist u tot zijn redder had gekozen! Indien ik ween, zijn het tranen van dankbaarheid.

- Mijn tranen, vader, zijn geheel anders.

- Ach, ik begrijp uwe droefheid, mijn waarde Gutwald; die akelige tooneelen in het Godshuis, de dood van bekenden, het rampzalig einde van hem die zich uw vader noemde, doch dien schoonen naam nooit heeft verdiend, dat alles bedroeft u... en waar is uwe moeder?

- Dat is mij onbekend.

- Zou die ontvlucht zijn? Ja, dat is te denken... kom, mijn brave jongen, ween zoo niet; tracht het verledene zooveel mogelijk uit uw geheugen weg te wisschen, en denk liever aan een betere toekomst!

- Aan een betere toekomst! zuchtte hij; toch blijf ik altijd de zoon van 'n roover, die meer dan eens zijn handen met bloed besmeurde, en zijn eigen zoon, op het graf van den armen Ten Vorsel hielp vermoorden!

- En is die ongelukkige vrouw, even misdadig als hij, niet altijd mijne moeder? Opgekweekt met binders,

brandstichters en moordenaars in het gevloekt gehucht! Ach, God!

- Van dat alles draagt gij de schuld niet, mijn brave jongen; kom, laat mij u nogmaals omhelzen en u den redder onzer familie noemen.

- De redder, ja, van die braven Drossaard dien ik aan zijne goede moeder en teedere zuster heb teruggegeven! Ja, zijn redder! maar altijd de zoon van hem, die den ongelukkigen Ten Vorsel, daar voor u in gindsche laan, het hoofd insloeg, en voorbijzjenden nacht den zoon de dagge op het hart zette! Ach, zal mijn hoofdschedel niet uiteenbarsten? Mijn borst is te nauw; de wijde natuur is mij niet wijd genoeg... mijn geest verwacht zich in een storm van denkbeelden... O, indien ik woorden kon vinden, om deze uit te drukken! Maar die storm is een schaduw, die even tijdig heen vliegt als zij oprijst, en geen naam achterlaat! Ach, word ik niet zinneloos!

- Arm kind, het zijn de indrukken der vreeselijke gebeurtenissen, die gij sedert eenige uren hebt beleefd; al dat rooven en plunderen, al die gewelddadige tooneelen van brand en moord, en daarbij de onverwachte ontmoeting der Bende, die gij nooit meer hadt moeten weerzien, dat alles brengt de verwarring in uw hoofd.

- En nog iets anders, waaraan ik geen naam weet te geven.

- Luister, mijn brave jongen, al dat onweder zal spoedig bedaren; keer reeds dezen namiddag of liever morgen naar het Godshuis weder; of woont daar uw beschermer, de oude Prelaat niet? Wat mij aangaat, ik blijf uw tweede vader, en mijn neef, de hooggeplaatste Drossaard, wiens leven gij hebt gered, is uw derde beschermer; ook de graaf d'Orville, Hendriks boezemvriend, telt gij voortaan onder uw vrienden. Keer weder, mijn beste jongen, naar den ouden Colebrant; de zegen

van een gelukkig huisgezin en mijn liefde zullen er u volgen; doch, ween niet, Gutwald, uw tranen doen mij zeer aan het hart.

Gutwald volgde den raad van den pastoor niet; hij kon niet weerstaan aan het dringend verzoek der dankbare familie niet zoodra de Hoeve te verlaten; hij bleef eenige dagen in den familiekring, die evenals een magnesteen hem onophoudelijk tot zich trok.

Hendrik was weldra van zijne wonden genezen, en gaf zich geheel en al over aan de vriendschap en erkentelijkheid, welke hij gedurig aan zijn redder betuigde. Hij vond ongekend vermaak in het bijzijn van zijn jongen vriend met zijn gulhartig en ongekunsteld voorkomen. Hendrik bewonderde die fiere gestalte, dien onversaagden moed, dat deugdzaam hart.

Hendrik's moeder was niet minder dan hij met Gutwald ingenomen; de goede vrouw gevoelde, wanneer zij met hem sprak, een onbeschrijflijk genoegen, en de streelendste gewaarwordingen vervulden haar hart, wanneer zij den zwierigen jongman daar zag heenstappen. Ja, dan rees er iets geheimzinnigs in haar geest op, dat haar zeide: 'Heb ik dien jongen niet meer gezien?... Zoo was bijna den ongelukkigen Ten Vorsel, toen ik hem voor de eerste maal ontmoette; ook zoo mannelijk en fier en toch zoo goed en braaf!' En wanneer zij hem door de lanen der hoeve in gezelschap harer dochter zag heenwandelen, dacht zij: 'Zoo wilde ik nog een zoon hebben'!

En waarom gevoelde de goede moeder dan een traan over hare wangen loopen? Waarom deed die ongekende gewaarwording, welke gedurig haar hart ontroerde, haar beven en haar voorhoofd van de brandende hitte tot de koude van het ijs overgaan?

Nog was er een wezen op de Hoeve, dat zich niet

kon verzaden in het aanschouwen van hem, die met gevaar van zijn eigen leven, dat van den Drossaard gered had; het was dezes zuster, de schoone Eliza. Wat gevoelde het teeder, ongekunsteld meisje in haar hart omgaan, wanneer haar oog den weemoedigen blik van Gutwald ontwaarde? Waarom verbleekte zij, wanneer hij haar een oogenblik verliet, en bloosde zij, wanneer hij haar naderde? Waarom stond zij zoo dikwijls voor het venster, om het geheimzinnig genot te smaken, in de eene of andere laan Gutwald te ontwaren?

De jonge Hellenender verbleef nog altijd op de Hoeve; een geheimzinnige kracht hield hem daar, en maakte hem treurig, wanneer hij, nu en dan over de heide starend, in de verte den toren van het Godshuis ontwaarde. De plaats waar hij zoolang onder de bescherming van Colebrant, gelukkig had geleefd, en waar diezelfde goede beschermer hem nog altijd bleef wachten, schemerde hem thans als een donkere gevangenis tegen. De jongman huiverde wanneer hij dacht, dat toch eenmaal het uur moest aanbreken, dat hij wederom zijn gewone betrekkingen zou hernemen, en de Hoeve verlaten, waar allen hem met zooveel vriendschap en liefde behandelden.

Het was op een namiddag, dat de familie Ten Vorsel met Gutwald een wandeling deed in de omstreken der Hoeve; de pastoor, de goede Bernard, was het gezelschap komen volledigen. Gutwald stapte zwijgend naast Eliza voort, en liet de vragen en opmerkingen van het jonge meisje onbeantwoord. - Zijn oog brandde in zijn hoofd, en staarde voortdurend naar den grond alsof het daar onder de aarde iets wilde zoeken. In een hevige opgewondenheid plaatste hij zich eensklaps voor het meisje, en vroeg luid genoeg om door allen verstaan te worden:

- Kent gij mij niet? Iedereen kent den zwerveling van het gehucht, den rooverszoon van Hellenend!

Hij had weer den breeden opgaanden rimpel boven den neus, zijn haar stond rechtop; en indien het donker ware geweest, had men zonder twijfel den straalkrans weer om zijn hoofd gezien. - Gutwald stond daar roerloos, bleek als een doode, met opgeheven armen; men zou hem genomen hebben voor een nachtwandelaar.

- Neen, neen Gutwald wil geen bedrieger, geen eerlooze gelukzoeker worden! riep hij; laat mij heengaan! Hier past geen landlooper, geen zoon van een moordenaar!

- Gutwald, mijn brave jongen, sprak de pastoor goedgehartig, en schudde hem bij de hand om hem uit dien staat van opgewondenheid en verbijstering terug te voeren; Gutwald, Gutwald! Doch hij scheen niet naar de stem van zijn pleegvader te luisteren; maar vervolgde op doffen, somberen toon:

- De zoon van den Rossen Bruno, den moordenaar van den ongelukkigen President-Schepen!... De zwarte Kaat mijne moeder!

Het gezelschap stond als aan den grond genageld.

De zwarte Kaat mijne moeder! herhaalde hij, terwijl hij van schaamte zijn aangezicht achter zijne twee handen verborgen hield.

- Mijn zoon? vroeg een stem die achter de lage denneboomen opsteeg; neen neen, gij zijt mijn zoon niet!!

Op hetzelfde oogenblik stond de zwarte Kaat voor den jongeling.

- Ziet ge wel, ging zij voort, op den breeden dikken rimpel wijzend, die zich dreigend op Gutwald's voorhoofd vertoonde; ziet gij wel, dat hij mijn zoon niet is?

De plotselinge verschijning der zwarte Kaat scheen den jongeling eensklaps tot bedaren te brengen. De vrouw

was bijna niet meer kenbaar, haar oogen brandden niet meer in haar hoofd, de onbeschoftheid was niet meer op haar gelaat, en hare taal was niet meer, zooals voorheen, baldadig en uitdagend.

Een diepe droefgeestigheid had haren geest overmeesterd, haar lichaam scheen ziek en afgemat, en geheel haar gestel scheen onder een machtige drukking gebukt te gaan.

- Mijn kind! riep de vrouw; neen, neen! ik heb geen kinderen! Luistert, luistert allen!

Doch het was alsof er plotseling een geweldigen strijd in het hart der Zwarte plaats had; want opeens begon haar oog wederom te flikkeren, een hevige blos bedekte haar voorhoofd en aangezicht, en het speeksel schuimde haar uit den mond. - Een vlugge stuiptrekking deed ineens die voortteekenen van een nabijzijnden storm weder verdwijnen, en Kaat werd opnieuw bedaard en neerslachtig.

- Luister, ging zij voort; hare linkerhand rustte op Gutwald's schouder, terwijl haar rechter op de onthutste weduwe Ten Vorsel wees: kent gij die vrouw? Zij is de moeder van den Helm! de Helm zijt gij! Gij gelooft mij niet? Kom hier; kent gij dat?... vroeg zij aan Bernard, terwijl zij hem een gebroken medaille overreikte.

De herder tastte bevend onder zijne kleederen en haalde, met eene krampachtige beweging, uit een zilveren doosje, een stukje goud te voorschijn, paste hetzelfde tegen de medaille, welke de vrouw in haar hand hield, en riep gillend:

- Het kind van Driekoningen-nacht! Ongelukkige! Gutwald! Mijn lieve Gutwald!

- Uwe borst! Laat mij uwe borst zien! riep de weduwe, Gutwald's kleederen van zijn lijf rukkend; het roode kruis, dat gij op uwe borst draagt! Laat

zien!... o, God!... Ja, ja, het is mijn zoon, mijn kind! huilde de ontstelde moeder.

- Mijn broeder, mijn broeder! riepen Hendrik en Eliza, terwijl zij Gutwald weenend om den hals vlogen.

Gutwald viel in onmacht, en toen hij na eenige minuten de oogen opende, en dezelve in vervoering in den kring liet rond waren, zuchtte hij stil:

- O, mijn hart heeft het mij dikwijls gezegd!... Moeder, broeder en zuster! En gij, mijn weldoener, oom Bernard! En zijn hoofd in de handen verbergend nokte hij: vader, vader!

- Driekoningen-nacht! riep de zwarte Kaat met de stem eener zinnelooze, en zich voor den priester plaatsend: herinnert gij u dien nacht, herinnert gij u de vrouw, die dat kind droeg? En die twee anderen? Het waren Terus en Bruno, die daar ginds (zij wees in de richting van Postel) aan den boom hangen! Driekoningen-nacht! gilte zij, en verdween in het dennebosch.

XVII.

Razend gestorven.

De dag na het aandoenlijk tooneel van het voorgaande hoofdstuk, hetwelk de gevoelige lezer zich beter zal verbeelden, dan wij hetzelfde kunnen afmalen, werd de zwarte Kaat, door de dienaars van den Drossaard, in hechtenis genomen.

Op bevel van Ten Vorsel, die door zwakheid ver-

hinderd, zich nog aan geen vermoeyenissen durfde blootstellen, werd het gehucht Hellenend omsingeld; doch men vond er de hutten ledig. De bewoners, bevreesd voor het lot, hetwelk hun aanleiders had getroffen, hadden niet geraadzaam geoordeeld zich aan een onvermijdelijk gerechtelijk onderzoek, bloot te stellen, en Hellenend verlaten; vrouwen, grijsaards, kinderen, allen, tot den laatsten Hellenender, waren verdwenen. De dienaren van den Drossaard staken de hutten in brand, en in minder dan één uur, was het beruchte rooversnest door het vuur teenemaal vernield.

De weduwe van Bruno ligt gebonden in een groot vertrek, hetwelk in dien tijd diende voor de gevangenen en veroordeelden der Dingbank; zij rust op eenige bossen stroo. Haar handen en voeten zijn met kettingen samen gebonden, en deze aan ijzeren ringen in den muur vastgemaakt. Zoo dikwerf de deur opengaat, jaagt ee[n] geweldige siddering haar door de leden, en dan beginnen haar oogen te branden, en verwilderd rond te draaien. De adem ratelt benauwd in de gorgelpijp; loodkleurig is haar aangezicht dat zich stuiptrekkend dooreenwringt. Hierop volgt een zekere kalmte, en dan laat de zwarte vrouw zuchtend het hoofd nedervallen.

Doch de rust is van korten duur; weldra heft een pijnlijke schok de booze vrouw van haar leger omhoog, en werpt, bij 't rinkelen der kettingen, haar met geweld wederom op het stroo neder. Haar oog staat bloedend, haar tanden schuiven knarsend overeen, of bijten op de schakels harer kettingen. De ongelukkige wentelt zich op het stroo, en werpt het bloedige schuim dat haar uit den mond drijft van zich in het rond. Verschrikkelijke stuiptrekkingen wringen haar leden dooreen en huilend

als een wild dier beproeft zij, of zij geen kracht genoeg bezit om haar kettingen vaneen te rukken.

Dat de buren door het venster kijken, om de zwarte tooverheks gade te slaan, laat zich lichtelijk begrijpen. Pontius Pilatus staat huiverend door een klein reetje van het slagvenster te zien, terwijl hij bevend het zweet van zijn hoofd veegt.

- Wat zegt gij, Leendert? vraagt hij stil aan den bakker, die naast hem door de vensterreet loert.

- Ik geloof dat zij bang is, van de galg, die op haar staat te wachten, is het antwoord.

- Dat is mogelijk, herneemt Pontius; maar daar schuilt iets anders onder, manlief... God, God! dat is vreeselijk om zien; zie toch eens, Leendert, welke afschuwelijke gezichten zij trekt!

- Zij is bang, zegt Leendert, voor de tweede maal; en geen wonder, zoo een heks van een wijf!

- Weet gij wat ik denk?

- Neen; wat denkt gij, Polycarp?

- Dat de Droes om zijn geld komt, want Kaat heeft, zooals men altijd heeft beweerd, haar ziel verkocht aan... den Duivel, God zegene ons allen!

- Dat zij meer naar den Duivel dan naar pastoor en bisschop heeft geluisterd, wil ik gaarne gelooven.

- En dat zij kon heksen en tooveren is bewezen.

- En dat zij den duivel in 't lijf had, heb ik altijd gedacht.

- Dan kan zij tooveren ook.

- Bewijzen heb ik daar nooit van gezien.

- Nu hebt gij schoon praten, jongen; maar het geheugt u nog wel wat zij eenige jaren geleden hier op het marktveld uitrichtte met die vreeselijke vuurwolk?

- Weet gij wat ik geloof, Polycarp?

- Neen, Leendert.

- Misschien bedrieg ik mij.

- Mogelijk; maar zeg mij wat denkt gij?

- Ik geloof dat ze razend is.

- Is ze dan gebeten?

Leendert hief den schouder op, en beweerde eens in zijn leven een razend mensch te hebben gezien, die juist was zooals de zwarte Kaat daar binnen.

- Ik blijf altijd bij mijn eerste gedachte, ging Pontius voort; namelijk dat de hel om haar prooi komt. Zie toch maar eens, hoe zij zich ineenrolt! Hoe het zweet van haar voorhoofd druipt! Wel! hemel! Terstond bijt zij haar ketting nog aan stukken!

- Ja, ja, zei Leendert, gij ziet wel dat tooveren niet veel kan baten, wanneer men u wel gebonden heeft. Waarom, indien zij zoo rap is in de zwarte kunst, zooals gij altijd gemeend hebt, werpt zij thans haar boeien niet eenvoudig weg? Dan kon zij heenloopen; wie zou haar tegenhouden?

- Ja, maar Leendert... Nu, daarop kan ik niet antwoorden.

- Of waarom verandert zij zich nu niet, zooals voorheen, in een kip of kater?

- Ja, maar, Leendert... wie weet dat?

- Of in een haas of stroobussel?

- Wel, misschien omdat haar tijd uit is; alles moet een einde hebben, Leendert.

- Dat einde heeft zij zelve gezocht; in plaats van het land af te loopen, en maar altijd te rooven en te plunderen, had zij liever moeten leven zooals andere brave christenen; dan lag zij daar nu niet als een hond op een handvol stroo... Zie, dat zeg ik.

- Dat zeg ik ook...

Op dat oogenblik kwam de pastoor over het marktplein, en Pontius hoorde iemand zeggen, dat Pater Bernard een bezoek kwam brengen aan de zwarte Kaat.

- Wel, Heere! riep de Vorster; zou de pastoor dat durven?

- Ja zeker, durf ik dat, Polycarpus, antwoordde de priester, waarom niet? Er zou daar somtijds een zondige ziel te redden zijn.

De herder ging werkelijk binnen bij de beruchte vrouw; doch zijne hulp was teenemaal onnoodig; - want reeds had een dolle, woedende ijlhoofdigheid zich van haar meester gemaakt. Het was alsof de woorden, die Colebrant in den kelder tot de roovers had gericht, zich ook voor hun misdadige gezellin moesten bewaarheden: 'De meedoogende God houdt somtijds op genadig te zijn!' had hij tot de booswichten gezegd.

Leendert had de zaak goed voor gehad, toen hij van razernij had gesproken; het afschuwelijk schepsel was werkelijk razend.⁽¹⁾

Wij hebben gezien hoe Gutwald, wien men met recht lang dood geloofde te zijn, ineens op den zolder van het Godshuis verscheen, daar onder de dolken zijner moordenaars den Drossaard wegrukte, en hoe de zwarte Kaat aan de handen der Spaansche ruiters ontsnapte. Wanneer men daarbij voegt, dat zij onder een dak verscholen, ooggetuige was van de verschrikkelijke halsrechting harer makkers, valt het lichtelijk te beseffen, wat die opstormende, booze natuur moest gevoelen. Het was van dat oogenblik af, dat de ellendige vrouw de

(1) Misschien zal dit den lezer verwonderlijk voorkomen, dewijl hij tot hertoe niets gehoord heeft van de gewone oorzaak, welke deze verschrikkelijke ziekte teweeg brengt; maar wij willen hier de gelegenheid te baat nemen, en met het voorbeeld dezer ellendige doen zien, dat er buiten den beet van razende dieren, nog andere oorzaken bestaan, welke de ziekte ten gevolge kunnen hebben: zoo kunnen de plotselinge invloed eener ijskoude lucht op een bezweet lichaam, en ook hevige gemoedsaandoeningen, deze ziekte te weeg brengen; en onder deze laatste oorzaken bekleeden gewis de schrik en bijzonder de hevige gramschap en woede de eerste plaats.

voorteekenen begon te gevoelen van de ziekte, die duizendmaal erger dan de galg, een einde moest stellen aan haar goddeloos leven.

Het was onder de algemeene drukking van geest en lichaam, onder die sombere droefgeestigheid, die somtijds als eene voorbode des doods de ziel overvalt, dat de vrouw de 'Hoeve' was genaderd en het geheim van Gutwald's geboorte had bekend gemaakt. De knaging van haar zondig geweten, en na haar vangenneming, de overtuiging van haar toekomstig lot, kwamen het doodend beginsel, dat in haar binnenste woelde, ontwikkelen.

- Razend, razend! riep men; vreeselijk woord, hetwelk door het geheele dorp met afgrijzen herhaald werd.

Doch wij gaan den lezer voor het laatst ooggetuige doen zijn van een tooneel, hetwelk men niet dan door de verre gaande domheid der bevolking van dien tijd kan verklaren, en na hetzelfde vaarwel zeggen aan den naam van de laatste der Hellenenders.

De zwarte vrouw had nu een oogenblik van schijnbare beterschap; het was die kortstondige kalmte die in vele ziekten somtijds een nabijzijnden dood voorafgaat. Haar oog stond met strakken blik naar den zolder, en angstig riep zij wat daar boven haar hoofd gebeurde. Er werd daar gehamerd en gezaagd. Eindelijk gingen daar de vloerplanken open; en wat zag zij? Eenige menschen die daar bezig waren met aan de vier hoeken van een zwaar gevuld bed stevige touwen vast te maken.

De razende ('t was een te groote straf van den Heer meende men in 't dorp) had op dit oogenblik de volkomen helderheid van haar verstand, en kon de ontzettende waarheid van haar toestand in volle uitgestrektheid beseffen. Gillend poogde zij recht te springen, doch bonsde kermend op haar stroobussel terug. Met een

stem door den doodsangst uit haar keel getrokken, huilde zij:

- Ellendige beulen! Gaat gij mij smachten? Hulp! Genade! Vergeving! Ach, Bruno en Terus, waar zijt gij?

Doch het zware bed daalt door de zolderopening neder; het zwarte monster wentelt zich huilend in haar kettingen, spuwt schuim en bloed naar boven en braakt een laatste verwensching uit, die zich onder het neergevallen bed uitdooft.⁽¹⁾

Eenige oogenblikken later sleept men, met behulp van haken aan de kettingen vastgemaakt, het lijk naar buiten en begraaft hetzelve op een eenzaam plekje, hetwelk tot heden, noch het kind, noch de bijgeloovige dorpeling des avonds durft betreden. Iets later plantte men op haar graf een eiken heester, wiens nakomeling, in onze jonge jaren nog het Heksenboompje genoemd werd. Op haar graf verbrandde men het strooleger, waarop de vrouw had gerust, en het bed, waarin zij smachtend haar laatste woord had uitgeroepen.

XVIII.

Een bezoek in het huis van Pontius Pilatus.

Eenige dagen later was er een schitterende feest op de Hoeve; de dorpelingen uitgelaten van vreugde, dan-

(1) De lezer gelieve te gelooven, dat in deze streek, die barbaarsche handelwijze wezenlijk in zwang was.

sten, zongen en dronken op de wonderbare wedervinding van den verloren zoon.

Van wijd en zijd kwam men te zaam geloopen om het kind met den Helm, den geheimzinnigen zwerveling van 't gehucht, en thans den zoon der vermogende weduwe te zien; en menigeen weende van aandoening, toen de jongeling, in zijn sierlijk kleedsel, aan den arm zijner moeder, met broeder en zuster en den braven dorpsheer, zich op het feest vertoonde.

Gutwald's bestaan was dus in een oogenblik teenemaal veranderd.

De arme jongen, die nooit meer dan de vriendschap van den pastoor Bernard had gekend, kon zich niet verzaden in die onuitsprekelijke liefde zijner moeder, en van broeder en zuster. Hoe dankbaar dronk hij aan den beker van dat gelukzalig genot, hij, wiens lippen bijna nooit dan gal geproefd hadden? Die overmaat van geluk had voor uitwerksel, dat de droefgeestigheid, welke hem eigen was, van zijn gelaat verdween, en vervangen werd door een gulle opgeruimdheid. Men zegt dat gedurende zijn leven de dikke rimpel zich nooit meer op zijn gelaat vertoonde, en de vlam om zijn hoofd nooit meer gezien werd.

Het geluk, hetwelk zoovele jaren de Hoeve had verlaten, was er eindelijk teruggekeerd, en bleef de onafscheidbare geleider van allen, die dezelve bewoonden. Vergeten wij niet te zeggen, dat er geen dag voorbij ging, of Bernard kwam het gelukkig huisgezin bezoeken, en nooit ging hij heen, zonder een afzonderlijken handdruk gegeven te hebben aan zijn pleegzoon en naamgenoot.

Hoe vurig dankte hij den hemel, die het ongelukkig kind van Driekoningen-nacht, zoo wonderbaar bewaard had, en als de schoonste en braafste jongeling der streek in zijne armen had teruggevoerd!

Met de verwoesting van het gehucht, en den dood

der roovers, kreeg het dorp een rust, die het sedert lang niet meer gekend had.

Pontius voornamelijk sleet de gelukkigste dagen der wereld; zonder ooit meer door het denkbeeld aan de booze vrouw gekweld te worden, verhaalde hij ongestoord zijn lotgevallen van vroeger dagen en loog alsof 't geschreven stond.

Ook melden ons de Archieven, dat hij van dien tijd af er reeds aan begon te denken het schoolmeestersambt aan den toenmaligen Vorster af te staan, en enkel in het Doctoraat zijn bestaan te vinden. Een paar weken na den dood der Hellenendsche vrouw kreeg hij, op een namiddag, het bezoek van den nieuwen Drossaard en dezes familie. Toen Pontius achter Ten Vorsel, Gutwald, die aan zijne zuster den arm gaf, ontwaarde, ontviel hem bijna nog een schreeuw van verbazing, bij de herinnering aan het tooneel in den kelder, waarin hij eens den jongen Hellenender had opgesloten gehouden. Doch de oude schoolmeester was te goed bekend, met de omstandigheden der voorgaande dagen, om nog eenige achterdocht te koesteren; en toch bekeek hij den jongen Ten Vorsel herhaalde malen, om wel overtuigd te zijn, dat die dikke rimpel, die hem eenige jaren geleden zoo bang had gemaakt, thans niet meer te zien was. Doch hetgeen Potius geheel op zijn gemak zette, waren de vriendschappelijke woorden der familie, die hem haren dank kwam betuigen, voor het geneeskundig bezoek, hetwelk de dokter bij den Drossaard had afgelegd.

Een bediende zette op de tafel het weergevonden medicijnkistje neder, en legde de groote lavementbuis er naast. Policarpus en Nina bogen zich honderd maal voor de beleefde familie, en gingen de deur niet binnen, voordat zij allen aan de andere zijde van het marktveld hadden zien verdwijnen.

- In alle geval ben ik blijde, dat ik mijn kistje en

mijne buis terug heb, zei Pontius; maar, wat zie ik? Zoo, nu heeft men er nog den stempel uit verloren! Dit zeggende nam hij zijn buis op en gaf 'n schreeuw van verrassing toen hij uit zijn heelkundig werktuig niets dan zeeuwsche rijksdalers, hier en daar met dukaten vermengd, over de tafel en den vloer zag heenrollen.

Deze aangename verrassing, welke hij aan de erkentelijkheid van Den Drossaard te danken had, verschafte hem het genoegen nog dienzelfden dag van de school af te zien en de kleine schelmen, die hij de donderwolken van zijn leven noemde, terstond naar huis te jagen.

EINDE.